

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU10

Övergripande skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om övergripande skolfrågor och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, pågående utredningar och aviserade och vidtagna åtgärder.

Motionerna tar upp frågor om bl.a. åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen när det gäller skolväsendet, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer, it i skolan och studie- och yrkesvägledningen.

I betänkandet finns 49 reservationer (M, SD, C, V, KD, L). Betänkandet innehåller också tre särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Ca 130 yrkanden från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Utskottets överväganden.....	10
Åtgärder för att höja kunskapsresultaten.....	10
Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet.....	20
Val av skola.....	27
Fristående skolor.....	33
Tillsyn.....	47
Särskilda undervisningsformer.....	55
It i skolan.....	59
Studie- och yrkesvägledningen.....	65
Reservationer.....	72
1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M).....	72
2. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD).....	73
3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L).....	74
4. Tioårig grundskola, punkt 2 (M, KD).....	75
5. Översyn av läroplaner och kursplaner, punkt 3 (M, KD).....	76
6. Höjd studietakt och förlängd skolplikt, punkt 4 (M, KD).....	76
7. Utökad undervisningstid i grundskolan, punkt 5 (M, C, KD, L).....	77
8. Undervisningstiden, punkt 6 (M).....	77
9. Undervisningstiden, punkt 6 (SD).....	78
10. Läxhjälp och lovskola, punkt 7 (M).....	79
11. Läxhjälp och lovskola, punkt 7 (SD).....	80
12. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (M).....	80
13. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (SD).....	81
14. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (C).....	82
15. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (V).....	83
16. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (L).....	84
17. Val av skola, punkt 9 (M).....	85
18. Val av skola, punkt 9 (SD).....	86
19. Val av skola, punkt 9 (C).....	87
20. Val av skola, punkt 9 (V).....	87
21. Val av skola, punkt 9 (KD).....	88
22. Val av skola, punkt 9 (L).....	89
23. Utveckla det fria skolvalet, punkt 10 (M, C, KD, L).....	90
24. Ett aktivt skolval, punkt 11 (M).....	90
25. Ett aktivt skolval, punkt 11 (C).....	91
26. Ett aktivt skolval, punkt 11 (KD).....	92
27. Fristående skolor, punkt 12 (M).....	92
28. Fristående skolor, punkt 12 (SD).....	93
29. Fristående skolor, punkt 12 (V).....	95
30. Fristående skolor, punkt 12 (KD).....	96
31. Fristående skolor, punkt 12 (L).....	97
32. Översyn av kö- och antagningssystemet inom skolvalet, punkt 13 (M, C, KD, L).....	98
33. Översyn av kö- och antagningssystemet inom skolvalet, punkt 13 (V).....	98

34. Tillsyn, punkt 14 (M)	99
35. Tillsyn, punkt 14 (SD)	100
36. Tillsyn, punkt 14 (C)	101
37. Tillsyn, punkt 14 (V)	102
38. Tillsyn, punkt 14 (KD)	103
39. Särskilda undervisningsformer, punkt 15 (M)	104
40. Särskilda undervisningsformer, punkt 15 (C)	105
41. It i skolan, punkt 16 (M)	105
42. It i skolan, punkt 16 (SD)	106
43. It i skolan, punkt 16 (C)	107
44. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (M)	108
45. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (SD)	109
46. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (C)	110
47. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (V)	111
48. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (L)	111
49. Utveckla studie- och yrkesvägledningen, punkt 18 (M, C, KD, L)	112
Särskilda yttranden	114
1. Tioårig grundskola, punkt 2 (C, L)	114
2. Översyn av läroplaner och kursplaner, punkt 3 (C, L)	114
3. Höjd studietakt och förlängd skolplikt, punkt 4 (C, L)	114
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	116
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	116

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:105 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 23,

2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M),

2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 12,

2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 1, 27 och 28.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (L)

2. Tioårig grundskola

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 77.

Reservation 4 (M, KD)

3. Översyn av läroplaner och kursplaner

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 79.

Reservation 5 (M, KD)

4. Höjd studietakt och förlängd skolplikt

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 83 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 29.

Reservation 6 (M, KD)

5. Utökad undervisningstid i grundskolan

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 82 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 7 (M, C, KD, L)

6. Undervisningstiden

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 22 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 24.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (SD)

7. Läxhjälp och lovskola

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 24,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 25 och 26 samt

2018/19:2937 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 10 (M)

Reservation 11 (SD)

8. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42,

2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,

2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 12 (M)

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (L)

9. Val av skola

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,

2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 17 (M)

*Reservation 18 (SD)**Reservation 19 (C)**Reservation 20 (V)**Reservation 21 (KD)**Reservation 22 (L)***10. Utveckla det fria skolvalet**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 92.

*Reservation 23 (M, C, KD, L)***11. Ett aktivt skolval**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M),

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 8,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 27.

*Reservation 24 (M)**Reservation 25 (C)**Reservation 26 (KD)***12. Fristående skolor**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:106 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),

2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

*Reservation 27 (M)**Reservation 28 (SD)**Reservation 29 (V)**Reservation 30 (KD)**Reservation 31 (L)***13. Översyn av kö- och antagningssystemet inom skolvalet**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3,

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 93,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 10 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 32 (M, C, KD, L)

Reservation 33 (V)

14. Tillsyn

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44,
2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
2018/19:496 av Robert Hannah (L),
2018/19:555 av Maria Nilsson (L),
2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,
2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD),
2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,
2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,
2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 34 (M)

Reservation 35 (SD)

Reservation 36 (C)

Reservation 37 (V)

Reservation 38 (KD)

15. Särskilda undervisningsformer

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,
2018/19:2434 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2710 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C),
2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13.

Reservation 39 (M)

Reservation 40 (C)

16. It i skolan

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7,
2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S),
2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 11,
2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4,
2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 15,

2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1 och
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22.

Reservation 41 (M)

Reservation 42 (SD)

Reservation 43 (C)

17. Studie- och yrkesvägledning

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37,
2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD)
yrkandena 1 och 3,
2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,
2018/19:1490 av Martina Johansson (C),
2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,
2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och
2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 13.

Reservation 44 (M)

Reservation 45 (SD)

Reservation 46 (C)

Reservation 47 (V)

Reservation 48 (L)

18. Utveckla studie- och yrkesvägledningen

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 97.

Reservation 49 (M, C, KD, L)

Stockholm den 9 april 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Pia Nilsson (S), Patrick Reslow (SD), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Gustav Fridolin (MP), Mats Persson (L), Noria Manouchi (M), Jörgen Grubb (SD), Mattias Vepsä (S) och Ilona Sztatmari Waldau (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 128 motionsyrkanden om övergripande skolfrågor inom skolväsendet från allmänna motionstiden 2018/19. En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1. Motionerna rör bl.a. frågor om åtgärder för att höja kunskapsresultaten, ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, skolvalet, fristående skolor, tillsyn, särskilda undervisningsformer, it i skolan och studie- och yrkesvägledningen.

Företrädare för Skolinspektionen informerade utskottet den 8 november 2018 om myndighetens granskning av skolor med konfessionella inslag.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän. I det här betänkandet behandlar utskottet främst motioner från den allmänna motionstiden om övergripande skolfrågor inom skolväsendet

Under våren 2019 behandlar utskottet även motionsyrkanden som behandlar frågor inom utbildningsväsendet i två andra betänkanden 2018/19:UbU8 Grundläggande om utbildningen och 2018/19:UbU9 Lärare och elever.

Utskottets överväganden

Åtgärder för att höja kunskapsresultaten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förslag på olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten, undervisningstiden, läxhjälp och lovskola.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (L), 4 (M, KD), 5 (M, KD), 6 (M, KD), 7 (M, C, KD, L), 8 (M), 9 (SD), 10 (M) och 11 (SD) samt särskilt yttrande 1 (C, L), 2 (C, L) och 3 (C, L).

Motionerna

Åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 77 vill motionärerna införa en tioårig grundskola genom att förskoleklassen blir årskurs 1. Det kommer enligt motionärerna att ge eleverna mer tid till att nå kunskapsmålen. I syfte att stöd ska kunna sättas in så tidigt som möjligt ska det första skolåret även inkludera ett tydligare kunskapsmål om att läsa och förstå enklare texter, och lågstadiet ska enligt motionärerna avslutas med ett nationellt prov.

I yrkande 79 anser motionärerna att ett arbete med att stärka betoningen på kunskaper i alla ämnen bör påbörjas och att alla läroplaner och kursplaner bör ses över för att förtydliga kunskapskraven.

I yrkande 83 behandlar motionärerna frågan om att höjd studietakt bör kunna erbjudas till de elever i grundskolan som snabbare når kunskapsmålen, medan skolplikten bör kunna förlängas, eller undervisningstiden kunna utökas, för dem som riskerar att inte nå gymnasiebehörighet. Även i kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 29 vill motionärerna förlänga skolplikten. Motionärerna anser att elever som inte uppnår gymnasiebehörighet efter årskurs 9 ska kunna fortsätta inom grundskolan upp till 18 års ålder för att nå gymnasiebehörighet.

I kommittémotion 2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 begärs ett tydliggörande av kunskapskraven i skolan. Motionärerna anser att det är av största vikt att bl.a. nya kurs- och läroplaner kommer på plats som är tydligt formulerade och välanpassade till elevernas förväntade förmåga och kunskaper i de olika ämnena och de olika årskurserna.

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1 vill motionärerna ha ett tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister för att vända utvecklingen på de skolor

som har brister. Därför behövs enligt motionärerna reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och vidtar de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten.

I yrkande 27 önskar motionärerna tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna. Motionärerna vill att Skolverket ska få i uppdrag att ta fram underlag för vilka kunskapsmål en elev bör uppnå för att få gå vidare från en klass till en annan.

I yrkande 28 anser motionärerna att skollagen ska ses över så att lärare får större inflytande över rektorns beslut om att låta en elev som inte når kunskapsmålen att gå om en årskurs.

I motion 2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M) vill motionären att man ska utreda möjligheterna till att i grunden förändra den svenska skolan och införa ett system med tre i stället för två terminer.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 23 vill motionärerna att man snarast utreder möjligheten att införa nivågruppering på en särskild och allmän nivå i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 4 eftersom det är orimligt att begära att alla elever ska lära sig i samma takt.

I motion 2018/19:105 av Robert Stenkvis (SD) begärs en ordning där elever inte flyttas upp till nästa klass förrän de är godkända i kärnämnen svenska och matematik för att inte i onödan slå ut elever.

I partimotion 2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L) anser motionärerna att attityden till skolan måste förändras. Bland annat ska lärare respekteras för sina kunskaper och förmågan att förmedla dessa, den läroleda undervisningen bör öka och alla elever ska undervisas av behöriga lärare. Eftersom tiden är en avgörande faktor för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen är det viktigt att alla elever får den garanterade undervisningstid de är berättigade till.

I partimotion 2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 framhåller motionärerna att skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor är en central jämställdhetsfråga. Det finns enligt motionärerna en tydlig genusdimension på de fallande kunskapsresultaten i skolan sedan 1990-talet. Lågpresterande pojkar släpar efter och försämringen har varit särskilt tydlig i läsförståelse.

I partimotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 9 vill motionärerna att den s.k. läsa-skriva-räkna-garantin ska genomföras. Tidiga insatser är viktiga för elevernas självkänsla och kan i fråga om grundläggande färdigheter, som exempelvis att läsa och skriva, även motverka svårigheter i andra ämnen.

I yrkande 10 behandlar motionärerna frågan om fortsatta lässatsningar och lagstiftning om bemannade skolbibliotek. Motionärerna menar att regeringen nu har ett ansvar att förvalta det arbete som påbörjats. De förslag som Läsdelegationen lämnade måste tas vidare, det ska lagstiftas om att det ska finnas skolbibliotekarier på skolbibliotek och det ska inrättas ett läsråd.

Även i kommittémotion 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 12 vill motionärerna förverkliga läsa-skriva-räkna-garantin.

Undervisningstiden

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 82 anser motionärerna att undervisningstiden i grundskolan bör utökas. Enligt motionärerna har barn och unga i svensk grundskola betydligt mindre undervisningstid jämfört med elever i andra länder. Därför bör undervisningstiden utökas med fokus på centrala baskunskaper såsom svenska och matematik, så att eleverna får mer tid till lärande.

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 24 vill motionärerna utöka undervisningstiden i lågstadiet. Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid ska skoldagarna på sikt utökas med en timme per dag. Undervisningstiden behöver öka i alla ämnen i lågstadiet men främst bör utökningen göras i svenska och matematik, eftersom det viktigaste målet med lågstadiets läroplan är att eleverna ska lära sig läsa, skriva och räkna.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 22 vill motionärerna att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs. Det behöver också göras för att öka möjligheterna att upptäcka elever som kommit efter i undervisningen, men också för att tydliggöra vad eleverna ska ha lärt sig efter varje årskurs.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 6 begärs att undervisningstiden utökas med fokus på baskunskaper som svenska och matematik.

Läxhjälp och lovskola

I kommittémotion 2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2 vill motionärerna att man ser över möjligheterna att införa obligatorisk lovskola och läxhjälp för elever som riskerar att komma efter i skolan. Kommuner och fristående huvudmän bör enligt motionärerna vara skyldiga att erbjuda läxhjälp till alla elever i årskurs 4–9. Vidare anser motionärerna att om det finns en risk för att en elev inte uppnår kunskapsmålen ska kommunerna vara skyldiga att erbjuda lovskola från årskurs 6.

Även i kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 25 begärs att huvudmännen ska vara skyldiga att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9, och i yrkande 26 i samma motion begärs att man ska överväga en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp.

I kommittémotion 2018/19:2937 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17 önskar motionärerna en satsning på obligatorisk lovskola i årskurs 6–9 för alla elever som inte har tillräckliga betyg för att komma in på gymnasiet.

I kommittémotion 2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 anser motionärerna att man ska erbjuda läxhjälp på fritis i grundskolans lägre årskurser. En av tankarna bakom fritidsverksamheten är att komplettera hemmet och föräldrarna. Att även komplettera hemmet när det gäller läxhjälp är enligt motionärerna både naturligt och effektivt.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 24 framhåller motionärerna att elever som behöver hjälp med läsläsning ska erbjudas sådant stöd av skolan.

I motion 2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3 önskar motionärerna en ytterligare förstärkning av satsningen på ett läslov. Fortsatt fokus och ytterligare resurser behövs enligt motionärerna för att etablera läslovet som något självklart.

Bakgrund och gällande rätt

Åtgärder för att förbättra kunskapsresultaten

Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven

Regeringen beslutade den 20 juli 2017 att ge en särskild utredare (Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven, U 2017:07) i uppdrag att bl.a. lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för alla elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (dir. 2017:88). Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 26 april 2018 utvidgades uppdraget till att utredaren nu även ska undersöka förutsättningarna för att införa en garanti för tidiga stödinsatser i grundsärskolan motsvarande den som har föreslagits för grundskolan, sameskolan och specialskolan (se avsnittet nedan Särskilt om läsa-skriva-räkna-garantin) och vid behov föreslå författningsändringar (dir. 2018:33). Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2019 (dir. 2018:58).

Tillkännagivande om rätten till särskilt stöd

Riksdagen tillkännagav i maj 2018 för regeringen att den bör göra en översyn och analys av den lagstiftning som gäller rätten till särskilt stöd och av skolornas praktiska tillämpning av lagstiftningen samt ge Skolinspektionen ett uppdrag att under två år särskilt granska skolornas arbete med stöd till elever som inte når kunskapsmålen. Utskottet konstaterade i sitt ställningstagande i fråga om tillkännagivandet att samtidigt som den gällande lagstiftningen bör kunna anses som heltäckande är det uppenbart att många elever fortfarande inte når kunskapsmålen i lågstadiet och att de inte får det stöd som de skulle behöva. Utskottet uppmärksammade vidare att i kommittédirektiven till utredningen Bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås (dir. 2017:88) bedömer regeringen att det behövs ytterligare åtgärder utöver läsa-skriva-räkna-garantin för att säkerställa att elever får de olika former av stöd som de behöver för att uppnå kunskapskraven. För att identifiera var bristerna finns behövs enligt utskottet

en ny översyn och analys av all lagstiftning som gäller rätten till särskilt stöd och skolornas praktiska tillämpning av lagstiftningen. I översynen ska särskilt brister i de lägsta årskurserna belysas (bet. 2017/18:UbU10 punkt 2, rskr. 2017/18:333). Punkten är enligt regeringens mening inte slutbehandlad (regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) sägs att Sverige ska ha höga ambitioner som en kunskapsnation. I överenskommelsen sägs vidare att man står för en kunskapsskola som sätter den enskilda elevens kunskaper och ansträngningar i fokus. En politik ska föras som förbättrar skolresultat, stärker ordning och reda i klassrummen och ger mer likvärdiga förutsättningar för alla elever att klara skolan. Kunskaperna ska förbättras i skolan. Det framkommer även i överenskommelsen att mer tid måste ges till de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige för att de ska kunna klara skolan genom förlängd skolplikt och kortare sommarlov. Det ska vara möjligt för högstadiееlever att läsa kurser på gymnasial nivå och som gymnasieelev att läsa högskolekurser. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen. Vidare framgår följande.

Läroplaner och kursplaner ska revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap och faktakunskaper och för att uppmuntra flit och ambition. (Uppdrag till Skolverket hösten 2019) Möjligheterna för Skolinspektionen att stänga skolor med stora brister, såväl fristående som kommunala, ska öka (Utredning 2019-2020. Ny lagstiftning 1 januari 2022). Lika villkor ska gälla för både privat som offentligt drivna skolor. Höga kvalitetskrav ska vara styrande (Utredning om kvalitetskrav 2020-2022). Ytterligare insatser kan prövas för att undvika betygsinflation, som externa examinatorer. Lärarna ska ges det bedömningsstöd de behöver för att betygen ska vara rättvisa och likvärdiga i hela landet. De nationella proven ska digitaliseras och ska rättas centralt (Uppdrag till Skolverket 2019) för att stärka likvärdigheten och öka attraktionskraften i läraryrket.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att alla elever måste få en ärlig chans, oavsett bakgrund eller bostadsort. Kunskapsfokus ska stärkas och kraven på kvalitet ska skärpas i alla skolor. Vidare framgår följande.

Ingen elev ska lämnas efter och den som vill ska kunna springa före. Läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Förslag tas fram för att möjliggöra en tioårig grundskola. Barngrupper i förskola och fritidshem ska minskas. Det ska bli lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupp. Stöd för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska öka. Resursskolor ska utvecklas och särskolan stärkas. Läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan ska införas så att den elev som riskerar att inte bli behörig till gymnasiet kan få mer undervisning i de ämnen den behöver. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen.

Högstadiel elever ska kunna läsa gymnasiekurser och gymnasieelever ska kunna läsa kurser på högskolenivå.

En garanti för tidiga stödinsatser, den s.k. läsa-skriva-räkna-garantin

Den 1 juli 2019 införs det bestämmelser i skollagen om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan, den s.k. läsa-skriva-räkna-garantin. Syftet med garantin är att en elev som behöver stöd tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov, bl.a. genom att förskollärare och lärare samråder med personal med specialpedagogisk kompetens. Garantin innebär vidare bl.a. att elevens språkliga medvetenhet och matematiska tänkande ska kartläggas redan i förskoleklassen med stöd av ett nationellt kartlägningsmaterial. Om det utifrån användningen av kartlägningsmaterialet, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation på att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i svenska, svenska som andraspråk eller matematik ska ansvarig förskollärare eller lärare göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling för att avgöra om eleven behöver extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd för att nå de kunskapskrav som ska uppnås. Om ett sådant behov finns ska det göras en planering av extra anpassningar eller en anmälan till rektorn för att utreda behovet av särskilt stöd. Garantin för tidiga stödinsatser regleras i 3 kap. skollagen (prop. 2017/18:195, bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333).

Tillkännagivande om en garanti för tidiga stödinsatser

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att göra en utvärdering av effekterna av att införa den föreslagna lagstiftningen om en garanti för tidiga stödinsatser. Utskottet konstaterade i sitt ställningstagande i fråga om tillkännagivandet att den föreslagna lagstiftningen om en garanti för tidiga stödinsatser ska ses som en förstärkning av redan befintliga stödbestämmelser och att den inte ska innebära några nya dokumentationskrav. Utskottet framhöll att det trots att de befintliga stödbestämmelserna enligt utskottets mening är heltäckande är uppenbart att många elever fortfarande inte når målen i skolan för läsning, skrivning och matematik i lågstadiet. Utskottet ansåg därför att det är viktigt att den nya lagstiftningen följs upp och utvärderas för att se om den gett effekt. Utvärderingen bör även enligt utskottet innehålla en analys av om huruvida lärarnas administrativa arbete har påverkats samt synpunkter från relevanta remissinstanser och organisationer som arbetar med elevers rätt till särskilt stöd. Det bör även övervägas om garantin för tidiga stödinsatser, de obligatoriska bedömningsstöden och kunskapskraven i läsning från årskurs 1 är tillräckliga eller om en annan typ av skarp läsgaranti behövs. Utskottet ansåg att en utvärdering av effekterna av lagstiftningens första år bör vara riksdagen till handa senast den 30 december 2020 (bet. 2017/18:UbU10 punkt 3, rskr. 2017/18:333).

Den 6 september 2018 gav regeringen Statens skolinspektion i uppdrag att, inom ramen för sitt kvalitetsgranskningsuppdrag, följa upp och utvärdera den garanti för tidiga stödinsatser som regeringen har föreslagit i propositionen Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser (prop. 2017/18:195). I utvärderingen ska myndigheten också analysera om och i så fall hur lärarnas administrativa arbete påverkas av garantin. Utvärderingen ska ha ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Punkten är enligt regeringens mening slutbehandlad (regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018).

En tioårig grundskola

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag (bet. 2018/19:UbU1 punkt 1 d, rskr. 2018/19:104). Utbildningsutskottet framhöll att man vill införa en tioårig grundskola med skolstart i årskurs 1 vid sex års ålder för att ytterligare stärka elevernas lärande. Detta innebär enligt utskottet att dagens förskoleklass görs om till ny årskurs 1 och att lågstadiet blir fyraårigt. De kunskapskrav som finns för lågstadiet i dag ska finnas kvar och förändringen innebär att sexåringarna knyts till grundskolans personal, kompetens, läroplan och resurser. Punkten är enligt regeringens mening inte slutbehandlad (regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) har partierna kommit överens om att regeringen ska bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

Regeringsförklaringen

Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår det att förslag ska tas fram för att möjliggöra en tioårig grundskola.

Undervisningstiden

Bakgrund och gällande rätt

Enligt skollagen (2010:800) är eleverna i de obligatoriska skolformerna, dvs. grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan, garanterade ett antal timmar som undervisningen minst ska uppgå till under deras tid i skolformen. Undervisningstiden uppgår i grundskolan och grundsärskolan till 6 890 timmar, i specialskolan till 8 070 timmar och i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, till 4 473 timmar (10 kap. 5 §, 11 kap. 7 §, 12 kap. 5 § och 13 kap. 5 § skollagen). Antalet timmar i sameskolan inkluderar en utökning med 48 timmar för språkval, som är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa

val, som trädde i kraft den 1 juli 2018 (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339).

Av 9 kap. 4 § skolförordningen (2011:185) framgår att huvudmannen efter förslag av rektorn beslutar om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna i grundskolan. I skolförordningen anges även att huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid utöver den garanterade undervisningstiden (9 kap. 3 §).

I juli 2018 trädde nya bestämmelser om stadiindelade timplaner för grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan i kraft. De nya bestämmelserna innebär att timplanen för grundskolan, i likhet med timplanerna för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan regleras i skolförordningen (2011:185). Regeringen har således getts ett bemyndigande i skollagen att fördela undervisningstiden även i grundskolans timplan. Vidare har benämningarna låg-, mellan- och högstadium återinförts i skollagen (prop. 2016/17:143, bet. 2016/17:UbU23, rskr. 2016/17:339).

Skolförordningen (2011:185) ändras den 1 juli 2019 (SFS 2018:512) genom en ändring i timplanen för grundskolan (bil. 1 i förordningen) så att eleverna i grundskolan fr.o.m. med höstterminen 2019 får ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik. Timmarna ingår i högstadiet i den stadiindelade timplanen. Även i idrott och hälsa får eleverna ytterligare 100 timmar i undervisningstid som fördelas mellan mellanstadiet och högstadiet. Samtidigt minskar den garanterade undervisningstiden i elevens val med 205 timmar. De nya reglerna omfattar elever som börjar årskurs 7 höstterminen 2019. För elever i årskurs 8 och 9 gäller den äldre timplanen.

Läxhjälp och lovskola

Läxhjälp

Förordningen (2014:144) om statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid innehåller bestämmelser om statsbidrag för frivilligt anordnande av hjälp med läxor eller annat skolarbete till elever. Enligt förordningen får statsbidrag lämnas till den som är huvudman för grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola och till en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete. Det finns inga krav i förordningen på att en huvudman behöver använda behöriga lärare, utan huvudmannen ska använda lämplig personal inom den egna organisationen. Om huvudmannen anordnar denna hjälp i samarbete med en ideell förening som arbetar med att ge hjälp med läxor eller annat skolarbete får dessutom den ideella föreningens bemanning användas.

Regeringen avsatte 50 000 000 kronor fr.o.m. 2018 för att möjliggöra studieförbundsinsatser som syftar till att öka föräldrars delaktighet i lärandet i skolan (prop. 2017/18:1 utg.omr. 17 avsnitt 17.5.1).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

Av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) framgår att läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan införs. Vidare framgår att mer tid måste ges till de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige för att de ska kunna klara skolan genom förlängd skolplikt och kortare sommarlov.

Regeringsförklaringen

Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att det ska införas en läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan så att den elev som riskerar att inte bli behörig till gymnasiet kan få mer undervisning i de ämnen den behöver.

Lovskola

I 1 kap. 3 § skollagen definieras lovskola som undervisning inom grundskolan som anordnas enligt skollagen under lov under en termin eller utanför terminstid och som inte är obligatorisk för elever. Med undervisning utanför terminstid avses sådan undervisning som är förlagd mellan höst- och vårterminen, dvs. under jullovet, eller efter att vårterminen har avslutats, dvs. under sommarlovet (prop. 2016/17:156 s. 57, bet. 2016/17:UbU22, rskr. 2016/17:293).

Den 1 augusti 2017 infördes bestämmelser i skollagen om att huvudmän ska vara skyldiga att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov (10 kap. 23 a–23 f §§ skollagen). Enligt bestämmelserna ska en huvudman erbjuda lovskola till elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att i nästa årskurs inte nå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskola ska även erbjudas elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Sverige ska ha höga ambitioner som en kunskapsnation. Vi vill ha en kunskapsskola som sätter den enskilda elevens kunskaper och ansträngningar i fokus. Det ska föras en politik som förbättrar skolresultaten.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att den nya regeringen tillträdde så sent som den 21 januari 2019 och utskottet vill därför betona vikten av att regeringen behöver tid för att utarbeta förslagen i den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019. Utskottet vill också uppmärksamma att ett

flertal av motionerna som rör förslag för att förbättra kunskapsresultaten i skolan finns behandlade i den sakpolitiska överenskommelsen.

När det gäller motioner som handlar om olika åtgärder för att höja kunskapsresultaten i skolan vill utskottet framhålla att det aviseras i överenskommelsen att läroplaner och kursplaner ska revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap och faktakunskaper och för att uppmuntra flit och ambition och att Skolverket under hösten 2019 ska få ett uppdrag med det aktuella innehållet. Regeringen ska också bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag. Utskottet vill också uppmärksamma att utskottet inväntar resultatet av Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven, som ska lämna sitt betänkande senast den 30 juni 2019 (dir. 2018:58) och som har i uppdrag att lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för alla elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (dir. 2017:88). För de elever som snabbare når kunskapsmålen ska studietakten kunna höjas.

När det gäller yrkanden om undervisningstiden vill utskottet inledningsvis hänvisa till den stadiindelade timplanen i grundskolan som infördes den 1 juli 2018. Timplanen har blivit mer lättöverskådlig och möjliggör regelbundna uppföljningar, som enligt utskottets mening är nödvändiga för att kunna garantera att eleverna får den undervisning de har rätt till. Vidare vill utskottet upplysa om att eleverna i högstadiet kommer att få ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik enligt den stadiindelade timplanen. Även i idrott och hälsa får eleverna ytterligare 100 timmar i undervisningstid som fördelas mellan mellanstadiet och högstadiet. Enligt den sakpolitiska överenskommelsen införs en prioriterad timplan för elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan.

När det särskilt gäller yrkanden om läxhjälp och lovskola vill utskottet anföra att läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas och att en läxhjälpsgaranti ska införas. Vidare ges enligt överenskommelsen en förlängd skolplikt och kortare sommarlov till nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige. Den 1 augusti 2017 infördes även bestämmelser i skollagen om att huvudmän ska vara skyldiga att i vissa situationer erbjuda elever i grundskolan undervisning under skollov (10 kap. 23 a–23 f §§ skollagen).

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:105 (SD), 2018/19:374 (SD) yrkande 4, 2018/19:378 (SD) yrkandena 22–24, 2018/19:1422 (M), 2018/19:2047 (L), 2018/19:2301 (MP) yrkandena 9 och 10, 2018/19:2334 (MP) yrkande 3, 2018/19:2593 (L) yrkande 5, 2018/19:2731 (MP) yrkande 12, 2018/19:2791 (M) yrkande 2, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkandena 77, 79, 82 och 83, 2018/19:2826 (M) yrkande 5, 2018/19:2835 (M) yrkandena 1 och 24–29, 2018/19:2841 (C) yrkande 6 och 2018/19:2937 (M) yrkande 17.

Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet.

Jämför reservation 12 (M), 13 (SD), 14 (C), 15 (V) och 16 (L).

Motionerna

Ansvarsfördelningen

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 önskar motionärerna att det tillsätts en utredning för att tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan staten och kommunerna.

I kommittémotion 2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen ska få ett statligt huvudmannaskap. Motionärerna anser att det behövs ett statligt huvudmannaskap för att både rika och mindre välbeställda kommuner ska få en likvärdig gymnasieskola av acceptabel kvalitet. Som ett första steg mot ett förstatligande ska enligt motionärerna organisationen och huvudmannaskapet för studie- och yrkesvägledare, it, skolhälsovården, administrativ personal övergå i statlig regi.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att även grundskolan ska få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till.

I yrkande 42 föreslår motionärerna en översyn av myndighetsstrukturen inom utbildningsväsendet. Motionärerna vill effektivisera myndighetsstrukturen så att inga myndigheter inom utbildningsväsendet har överlappande ansvarsområden. Likaså vill motionärerna slå ihop olika myndigheter där uppdragen kan sammanföras till en gemensam myndighet.

I motion 2018/19:216 av Johnny Skalin (SD) föreslås en ändring i skollagen för att låta de kommunala utbildningsförvaltningarna bedöma enskilda lov-angelägenheter.

I kommittémotion 2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5 anser motionärerna att det ska tillsätts en utredning som ska ta fram förslag om hur staten kan överta huvudansvaret för att garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Motionärerna anser att skolväsendets olika delar ska hänga ihop och därmed bör frågan om huvudmannaskap belysas. Syftet ska vara att införa ett statligt huvudmannaskap för hela skolväsendet.

I partimotion 2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och partimotion 2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 anser motionärerna att staten ska ta över ansvaret för skolan. Det är enligt

motionärerna det som ryms inom undervisningen i grundskolan, förskoleklass och gymnasiet som ska förstatligas eller lyda under statlig kontroll.

I partimotion 2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 vill motionärerna att det tillsätts en utredning som presenterar ett förslag om en likvärdig skola i hela landet med staten som huvudman för de offentliga skolorna.

Resursfördelningen

I motion 2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S) behandlas frågan om resursfördelningen till skolor med tuffast förutsättningar. Det är enligt motionärerna viktigt att rikta mer av resurserna till de skolor som har tuffast förutsättningar och att elever med de svåraste förutsättningarna får möta de skickligaste lärarna.

I motion 2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S) framhåller motionären att skolan och förskolan har ett ansvar att kompensera för barns ojämlika uppväxtvillkor. Skolan och förskolan bör därför stå för alla kostnader som kan uppstå i samband med aktiviteter och utflykter. Då blir det möjligt att genomföra aktiviteter i full skala så att alla barn blir delaktiga, vilket bidrar till likvärdighet.

I motion 2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 1 önskar motionären att man ser över möjligheten att införa ett skolsystem med verklig konkurrens som bidrar till högre kvalitet. Det nya skolsystemet ska enligt motionären grundas i att de skolor som är offentligt finansierade får en prestationsbaserad skolpeng.

I yrkande 4 önskar motionären att man överväger att införa en skolpeng som utöver en grundsumma baseras på resultatet av slutexaminationer, i vilken grad elever studerar vidare eller arbetar efter avslutade studier samt på socioekonomin.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4 vill motionärerna att man utreder förutsättningarna för att införa ett generellt bidrag som är öronmärkt för skolan i stället för nuvarande riktade statsbidrag för att säkerställa en likvärdig skola i hela landet och att resurser går dit de behövs.

I partimotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 1 vill motionärerna ha en mer jämlik finansiering av skolan och hänvisar till den utredning som har tillsatts med uppdrag att förbättra och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolans finansiering mellan stat och kommun.

I yrkande 2 framhåller motionärerna att det är viktigt att de skattemedel som går till skolan når fram till eleverna. Skattemedlen ska enligt motionärerna gå till det de är avsedda för och eventuella vinster ska återinvesteras i verksamheten.

Ansvarsfördelningen

Bakgrund och gällande rätt

Skolväsendet omfattar skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshemmet. Obligatoriska skolformer är grundskola, grundsärskola, specialskola och sameskola (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]).

Riksdagen och regeringen har ett övergripande nationellt ansvar för skolväsendets resultat och utveckling. Staten anger nationella mål, krav och riktlinjer för verksamheterna i skollagen, läroplanerna och andra författningar. Staten ansvarar för tillsyn, statlig kvalitetsgranskning samt nationell uppföljning och utvärdering genom de statliga förvaltningsmyndigheterna inom området (Skolverket och Skolinspektionen).

I 2 kap. skollagen finns bestämmelser om huvudmän och ansvarsfördelning inom skolväsendet. Inom skolväsendet är staten huvudman för specialskolan och sameskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet med specialskola eller sameskola. Kommunerna, i vissa fall landstingen, och enskilda kan vara huvudmän för övriga skolformer (förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet). När kommunen är skolhuvudman är det kommunfullmäktige som är mottagare av statens uppdrag och som enligt 3 kap. 4 § kommunallagen (2017:725) och 2 kap. 2 § skollagen ska tillsätta de nämnder som behövs för att fullgöra det statliga skoluppdraget. Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Det innebär att huvudmännen ansvarar för att inom regelverkets ramar bedriva och organisera sin verksamhet så att målen nås.

Enligt 7 kap. 18 § skollagen får en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Enligt bestämmelsen är det rektorn som beslutar om ledighet. Rektorn får inte uppdra åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar.

Bakgrund och pågående arbete

Skolkommissionen lämnade sitt slutbetänkande Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) till regeringen i april 2017. Skolkommissionen konstaterar i betänkandet att skolan kännetecknas av allvarliga systemsvagheter som har lett till försämrade förutsättningar för en hög kvalitet i undervisningen. Skolkommissionen anser att alla skolhuvudmän måste ha tillräcklig kapacitet för sitt uppdrag och att ett stärkt huvudmannaskap ska åstadkommas genom statligt stöd och samverkan på regional nivå. En skolmyndighet ska enligt skolkommissionen genomföra

resultatdialoger med skolhuvudmännen samt skolgranskningar med ett stödjande och utvecklande syfte. Stöd ska ges till det systematiska kvalitetsarbetet, och den regionala kompetensförsörjningen ska främjas. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

2017 års Skolmyndighetsutredning (U 2017:04) överlämnade sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) till regeringen i juni 2018. För att komma till rätta med brister i skolsystemet och den nuvarande myndighetsstrukturen finns det enligt utredningen behov av förändring. För att bli ändamålsenlig och effektiv i förhållande till skolhuvudmännen behöver staten inta ett samordnat holistiskt synsätt där olika uppgifter stärker varandra. Syftet är att förbättra huvudmännens kapacitet så att elever och barn ska få en bra utbildning och uppnå goda resultat. Professionerna ska få likvärdiga möjligheter att utvecklas och skolan i Sverige ska vara konkurrenskraftig i ett omvärldsperspektiv. Utredningen föreslår att det ska inrättas två nya myndigheter, Skolmyndigheten och Institutet för professioner i skolväsendet. Skolmyndigheten föreslås ha i uppdrag att arbeta med tillsyn, stöd till förbättringsåtgärder, specialpedagogiskt stöd, styrdokument och prov, uppföljning och utvärdering, hantering av statsbidrag, produktion och anpassning av vissa läromedel samt godkännande och rätt till bidrag till enskilda huvudmän. Institutet för professioner i skolväsendet föreslås få i uppgift att meddela legitimation till lärare och förskollärare, besluta om standarder för yrkesutvecklingen, erbjuda professionsprogram med en tydlig progression och även annan kompetensutveckling till rektorer, förskolechefer, lärare och förskollärare. Förslaget medför att Skolverket, Skolinspektion och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska upphöra. Skolforskningsinstitutet föreslås finnas kvar liksom Skolväsendets överklagandenämnd. Vidare föreslås att specialskolorna inte längre ska ha ett statligt huvudmannaskap, utan få nya huvudmän i form av de kommuner där skolorna är belägna. Sametinget ska enligt förslaget bli huvudman för sameskolorna och Sameskolstyrelsen föreslås därmed upphöra som myndighet.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) framgår att man vill arbeta vidare med förslag från Skolkommisionen för att öka likvärdigheten i skolan med bl.a. regionaliserade skolmyndigheter samt införande av ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17), färdigt under 2019. Vidare framgår att det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling förstärks samt att ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan tas fram.

Regeringsförklaringen

Även av regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap för skolan tas fram.

Resursfördelningen

Bakgrund och gällande rätt

Den största delen av verksamheterna inom skolväsendet bedrivs av kommunerna och finansieras dels med kommunala skatteintäkter, dels med statsbidrag som beslutas av riksdagen efter förslag från regeringen i budgetpropositionen. Statsbidragen kan vara generella eller riktade. De generella statsbidragen finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna, som bereds av finansutskottet, och de riktade statsbidragen finns inom bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, som bereds av utbildningsutskottet. Därutöver ersätts kommunsektorn för ökade kostnader till följd av reformer inom utbildningsområdet i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Sådana ersättningar finns också inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommunerna. Kommunerna fördelar resurser för utbildning inom skolväsendet dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor.

Enligt 2 kap. 8 b § skollagen (2010:800) ska kommuner fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Paragrafen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas men anger att de ska fördelas utifrån dessa grunder (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Bidraget till fristående verksamheter, dvs. verksamheter med enskild huvudman, består av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelningen av resurser till den egna verksamheten – den s.k. likabehandlingsprincipen (10 kap. 37–39 §§, 11 kap. 36–38 §§, 14 kap. 15–17 §§, 16 kap. 52–55 §§ och 19 kap. 45–48 §§ skollagen).

Den 1 juli 2017 ändrades bestämmelserna i skollagen om bidrag till enskilda huvudmän för förskolor och skolor i form av tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever (se bl.a. 10 kap. 39 §). Genom ändringarna har det förtydligats att tilläggsbeloppet ska vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Vidare gör regeringen bedömningen att det bör klargöras att ett tilläggsbelopp också kan lämnas för sådana extraordinära stödåtgärder som ett barn eller en elev behöver i undervisningen. Syftet med åtgärderna är att säkerställa att enskilda huvudmän för förskolor och skolor får

de resurser som behövs för att tillgodose varje barns och elevs behov av särskilt stöd (prop. 2015/16:134, bet. 2015/16:UbU19, rskr. 2015/16:255). Sedan den 1 augusti 2017 får tilläggsbeloppet även omfatta situationen när elever deltar i lovskola (prop. 2016/17:156, bet. 2016/17:UbU22, rskr. 2016/17:293).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2018 en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av skolan i enlighet med förslag från den skolkommision som regeringen tillsatte 2015. Med en infasning över tre år föreslogs att 6 miljarder kronor skulle avsättas för syftet. Ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling skulle fördelas så att resurserna viktas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund. Bidraget ska vara villkorat så att de tillförda medlen leder till ökade insatser för jämlikhet, kunskapsutveckling och kvalitet i verksamheten. Riksdagen beslutade för ändamålet att anvisa 1 000 000 000 kronor under anslaget 1:21 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* för 2018. Riksdagen beslutade att anvisa 3 500 000 000 kronor till anslaget 1:21 för 2019. Anslaget får användas för utgifter som syftar till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklassen och grundskolan (prop. 2017/18:1 utg.omr.16, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125 och prop. 2018/19:1 utg.omr. 16, bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104).

Riktade statsbidrag till skolan

Utskottet behandlade våren 2018 regeringens skrivelse 2017/18:217 Riksrevisionens rapport om riktade statsbidrag till skolan i sitt betänkande 2017/18:UbU32. Av betänkandet framgår att utskottet finner det angeläget att systemet med de statliga riktade bidragen till skolväsendet fungerar så effektivt som möjligt och att bidragen når ut till alla de skolhuvudmän som behöver dem. Utskottet välkomnade därför regeringens åtgärder för att motverka vissa av de brister som påvisats i systemet i den granskning av Riksrevisionen som var aktuell. Regeringens då pågående översyn av hur systemet med riktade statsbidrag kan förenklas och förbättras samt Skolverkets insatser för att förenkla huvudmännens hantering av de befintliga statsbidragen är enligt vad utskottet uttalade nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med vissa brister i systemet.

Pågående arbete

En särskild utredare (Utredningen om en mer likvärdig skola, U 2018:05) har fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklassen och grundskolan (dir. 2018:71). Syftet är att öka likvärdigheten inom de berörda skolformerna. Utredaren ska bl.a. kartlägga och analysera de bakomliggande orsakerna till skillnaderna i avsatta resurser för undervisning och elevhälsa inom förskoleklass och grundskola mellan kommunerna och mellan de enskilda

huvudmännen samt hur skillnaden i avsatta resurser påverkar kunskapsresultaten. Om analysen visar att skillnaderna i avsatta resurser behöver minskas för att förbättra kunskapsresultaten ska utredaren ta fram förslag för att minska dessa skillnader genom resurstilldelning och vid behov också lämna förslag på kompletterande insatser samt lämna förslag till nödvändiga författningsändringar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

I lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor (U2018/03429/GV), som regeringen överlämnade till Lagrådet den 30 augusti 2018, föreslås att ersättning till enskilda huvudmän för barn och elever som går i fristående förskolor, skolor eller fritidshem ska ges med grundbelopp, strukturbelopp och i förekommande fall tilläggsbelopp. Vidare bedömer regeringen att alla skolhuvudmän bör redovisa ekonomisk information på skolenhetsnivå och att den informationen bör publiceras av Skolverket på ett sätt som möjliggör jämförelser mellan skolhuvudmännen. Frågan bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla det som Skolkommissionen anför om att alla skolhuvudmän måste ha tillräcklig kapacitet för sitt uppdrag och att ett stärkt huvudmannaskap ska åstadkommas genom statligt stöd och samverkan på regional nivå. Utskottet välkomnar därför den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) där det framgår att man vill arbeta vidare med förslag från Skolkommissionen för att öka likvärdigheten i skolan med bl.a. regionaliserade skolmyndigheter.

När det gäller yrkanden om att tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan samt om statligt huvudmannaskap vill utskottet upplysa om att 2017 års skolmyndighetsutredning (U 2017:04) överlämnade sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) till regeringen i juni 2018. Utskottet vill även uppmärksamma att det framgår av den sakpolitiska överenskommelsen och av regeringsförklaringen för 2019 att det ska tas fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för statligt huvudmannaskap. Utskottet avvaktar regeringens beredning av dessa frågor.

Utskottet kan när det gäller yrkanden om resursfördelningen och ansvarsfördelningen konstatera att generella statsbidrag bör vara utgångspunkten när staten förmedlar pengar till kommunerna, även om det finns tillfällen när riktade bidrag är lämpliga att använda.

Utskottet vill även påminna om att utskottet har behandlat regeringens skrivelse 2017/18:2017 Riksrevisionens rapport om riktade statsbidrag till skolan i sitt betänkande 2017/18:UbU32. Utskottet välkomnar i betänkandet regeringens åtgärder för att komma till rätta med de brister som har påvisats i systemet med riktade statsbidrag, däribland en översyn av hur systemet med riktade statsbidrag kan förenklas och förbättras.

I fråga om resursfördelningen vill utskottet även påminna om det ansvar som kommunerna har enligt skollagen att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov och att resurserna ska fördelas såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Vid fördelning av resurser till enskilda huvudmän ska grundbeloppet bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning till den egna grundskolan. När det gäller tilläggsbeloppet för en elev som behöver särskilt stöd ska det efter ett förtydligande i skollagen den 1 juli 2017 vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Utskottet vill även hänvisa till att riksdagen beslutade att i budgetpropositionen för 2018 införa ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling fr.o.m. 2018. Riksdagen har för ändamålet anvisat 1 000 000 000 kronor för 2018 och 3 500 000 000 kronor för 2019 till anslaget 1:21 *Statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling* (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125 och prop. 2018/19:1 utg.omr. 16, bet. 2018/19:UbU1, rskr. 2018/19:104).

När det gäller yrkanden om att ändra bestämmelser om enskilda lovangelägenheter ser utskottet ser inga skäl för att ändra bestämmelserna. När det gäller ansvars- och resursfördelningen vill inte utskottet föregripa regeringens arbete i dessa frågor. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:216 (SD), 2018/19:292 (V) yrkande 5, 2018/19:375 (SD) yrkande 1, 2018/19:378 (SD) yrkandena 1 och 42, 2018/19:1168 (S), 2018/19:1903 (M) yrkandena 1 och 4, 2018/19:2044 (L) yrkandena 1 och 2, 2018/19:2058 (L) yrkande 4, 2018/19:2085 (S), 2018/19:2301 (MP) yrkandena 1 och 2, 2018/19:2835 (M) yrkande 5 och 2018/19:2841 (C) yrkande 4.

Val av skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om val av skola och ett fritt skolval.

Jämför reservation 17 (M), 18 (SD), 19 (C), 20 (V), 21 (KD), 22 (L), 23 (M, C, KD, L), 24 (M), 25 (C) och 26 (KD).

Motionerna

Val av skola

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 92 vill motionärerna utveckla det fria skolvalet med bättre information, tydliga jämförelser mellan skolor och mer öppenhet och transparens.

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 framhåller motionärerna att informationen om skolvalet ska erbjudas på fler språk än svenska för att kunna möta alla familjer.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 vill motionärerna att åtgärder vidtas för att värna landsbygdsskolorna. Motionärerna vill motverka trenden att mindre skolor läggs ned till förmån för större.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1 vill motionärerna värna och utveckla det fria skolvalet så att det tillgängliggörs för fler. Motionärerna är positiva till en mångfald av offentliga och privata aktörer i hela utbildningssystemet, från förskola till högre utbildning.

I kommittémotion 2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 begärs att skolplaceringar i grundskolan bör utgå från upptagningsområden där en elev får en plats på en kommunal skola för att skapa bättre förutsättningar för likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser.

I yrkande 2 anser motionärerna att det bör ges möjlighet att komma med alternativa önskemål vid en skolplacering. Skäl för annan placering kan t.ex. vara att en skola har en särskild inriktning, särskild pedagogik, sociala skäl eller att en elev har en funktionsnedsättning och kan få bättre stöd vid en viss skola.

I kommittémotion 2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1 föreslår motionärerna att den som valt att inte vaccinera sina barn ska kunna hänvisas till en annan skola eller förskola. Motionärerna anser att valet att avstå från att vaccinera sina barn inte bör drabba andra.

I partimotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3 vill motionärerna skapa ett mer fritt och rättvist skolval. Motionärerna anser att det är av stor betydelse att nya skolor planeras så att upptagning från bostadsområden med olika socioekonomisk profil underlättas.

I kommittémotion 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10 vill motionärerna införa ett förbud mot reklam inför skolvalet, framför allt gymnasievalet. Motionärerna anser att korrekt och rättvisande information om skolor ska spridas.

I kommittémotion 2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63 vill motionärerna ha en ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden. Enligt motionärerna bör kommunerna ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, t.ex. skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg.

Ett aktivt skolval

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 8 önskar motionärerna att det införs ett aktivt skolval för att säkerställa att alla elever ges möjlighet att använda denna rättighet. Valfriheten är enligt motionärerna en rättighet som alla elever ska garanteras.

I motion 2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M) vill motionären att man ska överväga att införa aktivt skolval eftersom elever och vårdnadshavare då kommer att göra ett ännu mer genomtänkt val.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 vill motionärerna införa ett aktivt skolval då man ser ett behov av att vidareutveckla och förenkla valfriheten så att den tillgängliggörs för fler.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 27 vill motionärerna införa ett aktivt och fritt skolval då det under rätt förutsättningar kan vara kvalitetsdrivande och kan bli lättare för ekonomiskt svagare familjer att välja en skola i ett område där en bra skola ligger.

Bakgrund och gällande rätt

Val av skola

År 1993 överlämnade regeringen propositionen Valfrihet i skolan till riksdagen, som beslutade att införa en möjlighet för elever och föräldrar att välja skola (prop. 1992/93:230, bet. 1992/93:UbU17, rskr. 1992/93:406). Den 1 juli 1994 blev det möjligt för elever att välja en annan kommunal skola än den som låg närmast. Det gick att välja en skola både i och utanför hemkommunen. Enligt nu gällande reglering i 10 kap. 25 § skollagen (2010:800) har en elev rätt att bli mottagen i en grundskola som anordnas av en annan kommun än den som ska svara för elevens utbildning, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. Särskilda skäl kan vara bl.a. mobbning och andra allvarliga konfliktsituationer. Prövningen ska göras av den kommun där barnet önskar fullgöra sin utbildning. Hemkommunens inställning i frågan om ersättning för mottagandet är utan betydelse i frågan om barnet ska tas emot eller inte (se prop. 2009/10:165 s. 737).

Att elever ska ha nära till skolan regleras i 10 kap. 29 § skollagen. I bestämmelsen sägs att varje kommun är skyldig att vid utformningen av sin grundskola beakta vad som är ändamålsenligt för eleverna från kommunikationssynpunkt. I paragrafen sägs vidare att varje kommun ska organisera sin grundskola så att ingen elev på grund av skolgången behöver bo utanför det egna hemmet. Avsteg härifrån får dock göras om förhållandena är så speciella att det framstår som orimligt att kommunen måste anordna skolgång på sådant sätt att eleven kan bo kvar i hemmet under skolgången. Vid bedömningen ska särskild vikt fästas vid elevens ålder.

I 10 kap. 30 § skollagen anges att en elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola. I bestämmelsen sägs också att kommunen i annat fall endast får frångå elevens vårdnadshavares önskemål om den önskade placeringen skulle medföra

betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen eller om det är nödvändigt med hänsyn till övriga elevers trygghet och studiero.

Fristående skolors skyldighet att vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen är föreskriven i lag (t.ex. 10 kap. 35 § skollagen). Vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får en huvudman för en sådan skola, som använder anmälningstid som en urvalsgrund, välja att ta emot ett begränsat antal elever per läsår (särskild kvot) som ges företräde framför övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret (se förordningen [2016:910] om särskild kvot för fristående skolor).

Regeringen har tillsatt en särskild utredare (Utredningen om en mer likvärdig skola, U 2018:05) som ska analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola (dir. 2018:71). Utredaren ska bl.a. analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om dels placering vid kommunala skolenheter, dels mottagande och urval till fristående skolor, bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklass och grundskola samt, vid behov, grundsärskola. I direktiven framhåller regeringen att utgångspunkten för översynen ska vara att det s.k. fria skolvalet (möjligheten att välja skola) ska behållas. På samma sätt som i dag ska det alltså enligt regeringen i första hand vara barnets vårdnadshavare som ska välja skola.

Det innebär närmare att utredaren ska kartlägga vilka metoder för placering av elever inom förskoleklass och grundskola som kommuner använder i dag och analysera hur dessa kan användas för att främja en allsidig social sammansättning av elever. Utredaren ska vidare analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om placering kan ändras för att ge kommuner bättre möjlighet att främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklassen och grundskolan samt säkerställa att kommunerna alltid ska kunna använda syskonförtur som urvalskriterium. Utredaren ska även analysera och ta ställning till om det finns behov att även ändra bestämmelserna om placering i grundsärskolan och till hur kommunens beslut om placering ska kunna överklagas. Utredaren ska slutligen analysera och ta ställning till behovet av följdändringar i andra bestämmelser, exempelvis bestämmelsen om rätten till skolskjuts, och lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Särskilt om ett aktivt skolval

Skolkommissionen föreslår i sitt slutbetänkande Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) att det ska införas ett s.k. aktivt skolval. Placering av elever i förskoleklass och grundskola med kommunal huvudman ska enligt förslaget göras utifrån en ansökan

från vårdnadshavarna som lämnas in till hemkommunen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utredningen om en mer likvärdig skola, som enligt sina direktiv ska analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola (dir. 2018:71), har i direktiven en hänvisning till Skolkommissionens förslag om att det ska införas ett s.k. aktivt skolval. I direktiven framhåller regeringen att genom ett införande av ett aktivt skolval, dvs. att placering av elever i förskoleklass och grundskola ska göras utifrån en ansökan, skulle vårdnadshavare i ännu större utsträckning än i dag välja skola till sina barn. Det är endast, enligt regeringen, om detta val inte kan tillgodoses som frågan om urval blir aktuell. Enligt direktiven bör det inom ramen för uppdraget kartläggas vilka metoder som kommuner använder i dag vid placering av elever och hur dessa metoder kan användas, utvecklas och kombineras för att främja en allsidig social sammansättning av elever. Exempel på befintliga metoder är utformning av s.k. upptagnings- eller anvisningsområden, dvs. geografiska områden inom vilka elever placeras vid en viss skola. Ett annat exempel är användandet av s.k. skolkedjor, där elever på en skola med lägre årskurser har förtur till en bestämd skola med högre årskurser. Regeringen anser att skolkedjor är ett alternativ som bör undersökas närmare, bl.a. eftersom modellen kan användas för att styra urvalet till högre årskurser – där åtgärder enligt Skolkommissionen framför allt behövs. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Information om utbildningar

Enligt 29 kap. 19 § skollagen (2010:800) är kommuner skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor som erbjuds i eller av kommunen och om riksrekryterande utbildningar. Informationen ska utformas enligt vad som anges i 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen (2017:725), dvs. vara saklig, relevant, jämförbar, lättförståelig och lättillgänglig. En skolhuvudman för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan är vidare enligt 29 kap. 19 a § skollagen skyldig att lämna sådana uppgifter om verksamhetens organisation och ekonomiska förhållanden till Skolverket som behövs för allmänhetens insyn (prop. 2013/14:112, bet. 2013/14:UbU22, rskr. 2013/14:357).

Webbplatsen Välja skola

Skolverket har utvecklat ett informationssystem för att möjliggöra jämförelser mellan skolor på webbplatsen Välja skola (se bl.a. Skolverkets regleringsbrev för 2014 och 2015 och Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget, rapport 2016-03-08, dnr 2012:1002). På webbplatsen presenteras Skolverkets olika mått på skolors kvalitet och resultat. Syftet med webbplatsen är att ge elever och föräldrar stöd vid valet av skola. Webbplatsen ger hjälp att hitta olika

jämförbara uppgifter om lärare och elevresultat för skolorna. Det finns också exempel på frågor som elever och föräldrar kan ställa till skolor för att få veta mer. Vidare finns Skolverkets webbplats Utbildningsinfo med möjlighet att söka bland över 50 000 skolor, kurser och program i hela Sverige.

Utskottets ställningstagande

För drygt 20 år sedan införde riksdagen en möjlighet för elever och föräldrar att välja skola. Utskottet vill framhålla att regeringen i direktiven till Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) framhåller att utgångspunkten för översynen ska vara att det s.k. fria skolvalet (möjligheten att välja skola) ska behållas. På samma sätt som i dag ska det alltså enligt regeringen i första hand vara barnets vårdnadshavare som ska välja skola (dir. 2018:71).

När det gäller yrkandena om att värna och utveckla det fria skolvalet, ett mer fritt och rättvist skolval, att alternativa önskemål ska vara möjliga, värna landsbygdsskolorna, att kunna flytta elever m.m. vill utskottet inledningsvis lyfta fram den gällande regleringen i 10 kap. 29 och 30 §§ skollagen. Hemkommunen är skyldig att ordna en plats för alla barn i grundskolan, och vårdnadshavaren har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen. Alltså inte bara i den kommundel eller stadsdel där eleven bor. Av bestämmelsen följer att hur många elever som får plats vid varje skolenhet bestäms av kommunen. Kommunen ska i första hand utgå från vårdnadshavarens önskemål när en elev ges en plats vid en skola. Men vårdnadshavarens önskemål får inte gå utöver ett annat barns rätt till placering vid en skolenhet nära hemmet. Den principen kallas för närhetsprincipen. Det kan dock finnas flera skolor i kommunen som ligger nära hemmet, så närhetsprincipen innebär inte alltid att barnet blir placerad i den skola som ligger närmast hemmet. När platserna tar slut på en skola är det kommunen som bedömer vilka elever som har rätt till en plats på skolan.

Utskottet vill även framhålla att i uppdraget till Utredningen om en mer likvärdig skola ingår att analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om placering vid kommunala skolenheter bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklassen, grundskolan och vid behov grundsärskolan. Utskottet inväntar med intresse utredningens resultat.

Vidare vill utskottet lyfta fram den gällande regleringen om information om utbildningar, som bl.a. innebär att kommuner är skyldiga att informera vårdnadshavare och elever om utbildningar i förskolor, förskoleklasser, grundskolor grundsärskolor, fritidshem, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor. Utskottet vill även nämna webbplatsen Välja skola som just har till syfte att ge elever och föräldrar stöd vid valet av skola.

När det gäller yrkanden om ett aktivt skolval avvaktar utskottet betänkandet från Utredningen om en mer likvärdig skola som i sina direktiv har en

hänvisning till Skolkommissionens förslag om att det ska införas ett s.k. aktivt skolval.

Utskottet avstyrker med hänsyn till gällande reglering och pågående utredningsarbete motionerna 2018/19:292 (V) yrkandena 1 och 2, 2018/19:378 (SD) yrkande 17, 2018/19:2225 (M), 2018/19:2258 (L) yrkande 1, 2018/19:2301 (MP) yrkande 3, 2018/19:2731 (MP) yrkande 10, 2018/19:2736 (KD) yrkande 63, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 92, 2018/19:2835 (M) yrkandena 8 och 9, 2018/19:2841 (C) yrkandena 1 och 2 och 2018/19:2893 (KD) yrkande 27.

Fristående skolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om etablering av fristående skolor, ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor och fristående skolor med konfessionell inriktning.

Jämför reservation 27 (M), 28 (SD), 29 (V), 30 (KD), 31 (L), 32 (M, C, KD, L) och 33 (V).

Motionerna

Etablering av fristående skolor

I kommittémotion 2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 anser motionärerna att det ska finnas ett påvisbart behov, t.ex. en viss pedagogisk profil, av den utbildning som en ny friskola avser att ge för att friskolan ska få starta. Sammantaget vill motionärerna att det ska ställas större krav på att få öppna en friskola.

I kommittémotion 2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 begärs att en hårdare kontroll av ägare och styrelse måste göras när friskolor startas. Motionärerna framhåller att det finns en risk för att oseriösa ägare startar eller tar över en friskola eller förskola och att den prövning som sker i dag är undermålig.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

I motion 2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S) vill motionärerna att man ser över möjligheterna att reglera och därmed förhindra vinstuttaget i den svenska skolan. Enligt motionärerna har de internationellt sett generösa ekonomiska villkoren för att driva privata skolor i Sverige, i kombination med det fria skolvalet, kraftfullt bidragit till att omvandla ett av världens mest jämlika skolsystem till ett system som i stora delar fungerar segregering.

I kommittémotion 2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 vill motionärerna att lika villkor ska gälla mellan fristående och kommunala

skolor. Utgångspunkten måste enligt motionärerna vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever men samtidigt ska en skola – oavsett om huvudmannen är fristående eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov. I yrkande 3 anser motionärerna att friskolor ska bygga upp en ekonomisk buffert innan de får ta ut vinst. Kommer en skola på obestånd ska det enligt motionärerna finnas medel att driva friskolan vidare till dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. I yrkande 5 vill motionärerna förbjuda finansiering av friskolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden. Det är enligt motionärerna osannolikt att en annan stat skulle finansiera en friskola i Sverige utan att ha politiska, religiösa eller strategiska skäl för detta.

I motion 2018/19:106 av Robert Stenkvist (SD) vill motionären att man utreder hur ett rimligt och attraktivt regelverk för kommunala skolor och fritidshem ska se ut. Driftsformen med kommunala skolor och friskolor förtjänar enligt motionären en andra chans eftersom de kan styras med mindre administration, styrelsen för enheterna kan genomföra kreativa förslag samtidigt som de inte kan ta ut vinst.

I motion 2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 anser motionären att regeringen bör utreda vilka ekonomiska band som finns mellan offentligt finansierade trossamfund och vissa friskolor. Enligt motionären är det viktigt att kontrollen av konfessionella skolor i Sverige är omfattande.

I kommittémotion 2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 anser motionären att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten i den svenska skolan. Motionärerna menar att det fortfarande finns ett behov av vinstbegränsningar inom välfärden i allmänhet och skolsektorn i synnerhet. För en likvärdig utbildning behövs ett slut på vinstintresset inom skolväsendet.

I motion 2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkande 2 vill motionären att man utreder hur alla utförare inom skolan kan få förutsättningar att verka på lika villkor oavsett om de är offentliga, en stiftelse eller ett privat företag. I yrkande 3 önskar motionären att man utreder vilka försvårande omständigheter som finns för att icke offentliga organisationer ska kunna bedriva verksamheter inom skolan. Det ska enligt motionären göras med anledning av att det successivt har införts förändringar som försvårar för andra utförare än kommuner.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 anser motionärerna att transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor. Motionärerna framhåller att friskolekommittén har presenterat förslag för ökad öppenhet, insyn och offentlighet som skulle kunna bidra till ökad tydlighet.

Mottagande av elever

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 93 vill motionärerna att man ser över kö- och antagningssystemen inom skolvalet, utan att de som står i kö redan i dag omfattas. Översynen bör innefatta den tidigaste ålder ett barn får ställas i kö.

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 10 anser motionärerna att man bör se över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor skulle kunna se ut. Motionärerna vill på sikt se ett mer enhetligt kösystem där samtliga skolor ingår. Kösystemet måste utformas transparent och rättssäkert för såväl skolhuvudmän som elever och kunna ta hänsyn till familjer som exempelvis vill välja skola över kommungränserna.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 3 önskar motionärerna att förutsättningarna för en översyn av kösystemet till skolor utreds. En översyn av kösystemet behövs för att göra skolan mer likvärdig.

I kommittémotion 2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 begärs att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever tas bort. I många fall kan flera års kötid krävas för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från socioekonomiskt starkare hem.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

I kommittémotion 2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17 vill motionärerna att ägarprövningen, tillsynen och kontrollen av fristående skolor förstärks för att stoppa religiös och politisk extremism. Motionärerna vill också pausa nyetableringen av religiösa friskolor till dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats.

Även i kommittémotion 2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 önskar motionärerna på samma sätt som ovan en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa fristående skolor som främjar religiös och politisk extremism.

I kommittémotion 2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 6 framhåller motionärerna att innan nya konfessionella friskolor ska få starta måste regelkontrollen och regelefterlevnaden öka till samma nivå som för icke-konfessionella skolor. Enligt motionärerna kan man misstänka att undervisningen på vissa religiösa friskolor inte bedrivs enligt de villkor som riksdagen har uttryckt genom lagstiftning.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43 begärs ett tillfälligt stopp för etablering av nya religiösa friskolor eftersom det enligt motionärerna har uppdragats missförhållanden på ett flertal av dessa skolor. Motionärerna framhåller att även religiösa friskolor ska följa skollagen precis som andra skolor.

I motion 2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 önskar motionären ett stopp för konfessionella friskolor i Sverige för att säkerställa

en fungerande inkludering av nyanlända och deras barn i samhället samt stärka de humanistiska delarna av läroplanen. I yrkande 2 vill motionären ha ett stopp för religiösa trossamfund att få driva skolor.

I motion 2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 2 vill motionären att det med omedelbar verkan införs ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och i yrkande 3 föreslår motionären ett förbud mot muslimska friskolor.

I motion 2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C) anser motionären att regelverket för nyetablering och drift av friskolor ska ses över och att ett tydligt ramverk tas fram där skolor som återkommande visat på kvalitetsbrister i undervisningen med otillbörliga konfessionella inslag blir av med sitt tillstånd.

I partimotion 2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 föreslår motionärerna att det införs ett stopp för nya religiösa friskolor. Enligt motionärerna riskerar religiösa friskolor att leda till att fler barn, däribland nyanlända barn och barn boende i utsatta områden, isoleras från det svenska samhället och får möta färre elever med svenska som modersmål.

Etablering av fristående skolor

Grundläggande regler om godkännande av enskilda som huvudmän för skolväsendet finns i 2 kap. 5–7 §§ skollagen. Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet.

Det har införts ökade krav för att godkännas som enskild huvudman i skollagen fr.o.m. den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr. 2017/18:356). Ändringarna innebär att godkännande endast får ges till den som genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt visar sig lämplig att bedriva sådan verksamhet. Den enskilde ska även ha ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten och i övrigt ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Lagändringarna syftar till att säkerställa att privata utförare har tillräckliga förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet och stärka allmänhetens tilltro till sektorn.

Vidare krävs att personer som ingår i ägar- och ledningskretsen även i övrigt ska bedömas som lämpliga. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas som lämplig. Det räcker alltså med att en person bedöms som olämplig för att kraven inte ska anses vara uppfyllda. De omständigheter som enligt förarbetena bör läggas till grund vid prövningen är framför allt tidigare brottslighet och ekonomisk misskötsamhet.

För att godkännande ska lämnas krävs även att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen

ska bedrivas. Om godkännandet avser gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas. Avser godkännandet förskoleklass, grundskola eller grundsärskola krävs dessutom att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska kunna bedrivas långsiktigt.

När Skolinspektionen handlägger ärenden om godkännande som enskild huvudman ska den kommun där utbildningen ska bedrivas ges tillfälle att yttra sig. När kommunen yttrar sig bör den bifoga en konsekvensbeskrivning till sitt yttrande (2 kap. 2 § skolförordningen [2011:185] och 2 kap. 2 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

Innan en enskild huvudman startar utbildningen ska den samråda om den kommande verksamheten med den kommun där utbildningen ska bedrivas. Om utbildningen ska bedrivas i form av gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska kommunen ge närliggande kommuner tillfälle att medverka i samrådet (2 kap. 6 a § skollagen). Vidare gäller att Skolinspektionen inom ramen för sin tillsyn ska genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a §).

Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande om huvudmannen inte har följt ett föreläggande och ett missförhållande är allvarligt eller om huvudmannen vid etableringskontrollen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd (26 kap. 13 §). Ett godkännande får även återkallas om den enskilde inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande (26 kap. 14 §).

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

Gällande rätt

En elevs hemkommun är skyldig att betala s.k. skolpeng i form av ett grundbelopp till en fristående skola för varje elev som går där. Grundbeloppet ska avse ersättning för undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. Kommunen är även skyldig att lämna ett tilläggsbelopp för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola i grundskolan. Tilläggsbeloppet för en elev i behov av särskilt stöd ska vara individuellt bestämt utifrån elevens behov. Hemkommunen är inte skyldig att betala tilläggsbelopp för en elev i behov av särskilt stöd, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen (se bl.a. 10 kap. 37–39 §§ och 16 kap. 52–54 §§ skollagen [2010:800]).

I 14 kap. skolförordningen (2011:185) och 13 kap. gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse.

Vidare finns bestämmelser om att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola ska kunna redovisa för den enskilda huvudmannen hur bidraget har beräknats. Av redovisningen ska beloppen för lokalkostnader, administration och mervärdesskatt framgå. Om det inte finns särskilda skäl ska redovisningen även innehålla beloppen för övriga kostnadsslag var för sig (14 kap. 10 §).

Bakgrund och pågående arbete

I lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor (U2018/03429/GV), som regeringen överlämnade till Lagrådet den 30 augusti 2018, föreslås ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att systemet för bidrag till enskilda huvudmän för barn och elever som går i fristående förskolor, skolor eller fritidshem ändras så att ersättning ska ges med grundbelopp, strukturbelopp och i vissa fall tilläggsbelopp. Vidare bedömer regeringen att alla skolhuvudmän bör redovisa ekonomisk information på skolenhetsnivå och att den informationen bör publiceras av Skolverket på ett sätt som möjliggör jämförelser mellan skolhuvudmännen. Det föreslås även att det ska införas ytterligare grunder för återkallelse av godkännande av enskild huvudman eller beslut om rätt till bidrag för pedagogisk omsorg. Godkännanden eller beslut om rätt till bidrag som inte utnyttjats inom två år ska som huvudregel återkallas. Godkännanden och beslut om rätt till bidrag ska också återkallas på begäran av huvudmannen. Beslut om rätt till bidrag ska även kunna återkallas efter konkurs eller likvidation. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Frågan bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

I proposition 2017/18:159 Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet lämnades förslag som syftade till att säkerställa att offentliga medel används till den verksamhet som de är avsedda för inom bl.a. skollagsreglerad verksamhet. Regeringen föreslog att krav på tillstånd för att få ta emot offentlig finansiering skulle införas för juridiska personer som bedriver verksamhet enligt bl.a. skollagen (2010:800). Endast juridiska personer som kunnat visa att offentliga medel, utöver ett tillåtet rörelseresultat, skulle gå till verksamheten enligt bl.a. skollagen skulle få tillstånd att ta emot offentlig finansiering. Vidare föreslog regeringen att endast juridiska personer skulle kunna godkännas som huvudmän enligt skollagen.

Finansutskottet föreslog att riksdagen skulle avslå regeringens lagförslag om tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet. Utskottet föreslog också att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen med förslag om att inrätta nationella kvalitetskrav för verksamheter som bedrivs inom välfärdens områden (prop. 2017/18:159 punkt 2, bet. 2017/18:FiU44, rskr. 2017/18:357). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag. Ärendet bereds inom Regeringskansliet (regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018).

Mottagande av elever

Gällande rätt

Fristående förskoleklasser, grundskolor eller grundsärskolor har en skyldighet att vara öppna för alla elever som har rätt till utbildning i den aktuella skolformen. Utbildningen får dock begränsas till att avse vissa årskurser, elever som är i behov av särskilt stöd och vissa elever som utbildningen är speciellt anpassad för (se t.ex. 10 kap. 35 § och 15 kap. 33 § skollagen [2010:800]). I skollagen finns det även bestämmelser om urval till fristående förskoleklasser, grundskolor eller grundsärskolor som inte har plats för alla sökande (se t.ex. 10 kap. 36 § första stycket 1–3 skollagen). Urvalet ska göras på de grunder som är förenliga med att en fristående grundskola som huvudregel ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i de aktuella skolformerna och som Skolinspektionen godkänner, om inte annat följer av föreskrifter om speciellt anpassade utbildningar, t.ex. utbildningar med särskild pedagogisk inriktning (10 kap. 36 § 1–3 skollagen). I förarbetena till skollagen anges kötid, syskonförtur och geografisk närhet som exempel på urvalsgrunder som anses förenliga med öppenhetskravet (prop. 1995/96:200 s. 78 och 2009/10:165 s. 744). De urvalsgrunder som Skolinspektionen hittills har godkänt med stöd av förarbetsuttalanden är anmälningdatum, syskonförtur, geografisk närhet, förtur för de elever som går i förskoleklass som tillhör skolenheten, verksamhetsmässiga samband, organisatoriska samband, t.ex. att en fristående förskola samutnyttjar lokaler eller personal med den aktuella skolan, eller pedagogiskt samband, t.ex. att waldorf- eller montessoripedagogik tillämpas.

Enligt 10 kap. 36 § andra stycket skollagen kan regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter som innebär ytterligare undantag för vissa elever. I förordningen (2016:910) om särskild kvot i fristående skolor, som trädde i kraft den 1 november 2016, har regeringen meddelat föreskrifter om att huvudmannen vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får avsätta ett begränsat antal platser per läsår för vissa elever (särskild kvot) som ges företräde framför de övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret. Enligt förordningens 3 § beslutar huvudmannen hur många platser som ska ingå i den särskilda kvoten. Dessa platser får dock motsvara högst 5 procent av det högsta antal elever som huvudmannen har beslutat att den fristående skolan har möjlighet att ge utbildning med bibehållen god kvalitet under det aktuella läsåret (2 §). I 4 § förordningen sägs att om det inte finns plats för alla sökande som ingår i den särskilda kvoten ska ett urval göras bland dessa sökande på samma grunder som i övrigt tillämpas vid urval till skolan. Vidare sägs att en elev som har ingått i den särskilda kvoten men inte tagits emot inom den tid som anges i 2 § andra stycket ska få tillgodoräkna sig denna tid vid urval bland sökande som inte ingår i kvoten, om skolan tillämpar anmälningstid som urvalsgrund. När

det gäller antagning till gymnasieskolan framgår det av 15 kap. 13 § skollagen att regeringen meddelar föreskrifter om urval bland mottagna sökande. I gymnasieförordningen (2010:2039) har det införts bestämmelser om en fri kvot för antagning till nationella program i gymnasieskolan. Enligt dessa bestämmelser ska ett begränsat antal platser (en fri kvot) avsättas bl.a. för dem som av särskilda omständigheter bör ges företräde framför de övriga sökande. Huvudmannen beslutar om det antal platser som ska avsättas (7 kap. 3 §). Övriga platser ska fördelas mellan sökande med betyg som grund (7 kap. 4 §).

Pågående arbete

Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola (dir. 2018:71). Syftet är att öka likvärdigheten inom berörda skolformer. Utredningen, som har antagit namnet Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05), ska bl.a. analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om dels placering vid kommunala skolenheter, dels mottagande och urval till fristående skolor bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklass och grundskola samt, vid behov, grundsärskola. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

Offentliga huvudmän

Av 1 kap. 6 § skollagen (2010:800) framgår att utbildningen – dvs. den verksamhet inom vilken undervisningen sker utifrån bestämda mål – vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell.

Av förarbetena till den nuvarande skollagen framgår bl.a. att för att undervisning i t.ex. religionskunskap eller historia som innebär en fördjupning i en viss religions troslära ska anses som icke-konfessionell måste den, som all utbildning i skolväsendet, vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och vara saklig och allsidig. Det innebär bl.a. att det i själva undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165 s. 227). Det anges också att bestämmelsen innebär att huvudmannen har ett ansvar för att se till att eleven inte blir ensidigt påverkad i olika trosfrågor (s. 636).

I 1 kap. 3 § skollagen definieras undervisning som sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden, och utbildning definieras som den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål.

Fristående huvudmän

Enskilda huvudmän har ett visst utrymme att bedriva en verksamhet med konfessionella inslag. Enligt 1 kap. 7 § skollagen ska undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem vara icke-konfessionell. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning. Deltagandet i konfessionella inslag ska vara frivilligt. Detta innebär att för den del av utbildningen som inte är undervisning får en fristående förskola eller skola med konfessionell inriktning ha konfessionella inslag, men deltagandet ska vara frivilligt för den enskilda eleven.

I proposition 2009/10:165 (s. 226) anges att i en skola med konfessionell inriktning kan det enligt regeringens uppfattning finnas utrymme för att inom ramen för utbildningen anordna andakter, bönestunder eller någon annan form av religionsutövning, t.ex. fördjupning i den egna trosläran som konfirmationsläsning. Inget hindrar heller att det kan finnas inslag av religiösa symboler eller dylikt i inredningen. Om konfessionella inslag förekommer i utbildningen ska deltagandet vara frivilligt för barnet eller eleven.

Regeringsformen, Europakonventionen och barnkonventionen om religionsfrihet

Varje medborgare är enligt 2 kap. 1 § första stycket regeringsformen gentemot det allmänna tillförsäkrad religionsfrihet, dvs. frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion. Religionsfriheten är den enda av de positiva opinionsfriheterna som inte får begränsas genom lag enligt 2 kap. 20 § regeringsformen. Europakonventionens artikel 9 behandlar tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Var och en har, enligt punkt 1, rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet; denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och frihet att ensam eller i gemenskap med andra, offentligt eller enskilt, utöva sin religion eller tro genom gudstjänst, undervisning, sedvänjor eller ritualer. Enligt punkt 2 får friheten att utöva sin religion eller tro endast underkastas sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till den allmänna säkerheten eller till skydd för allmän ordning, hälsa eller moral eller till skydd för andra människors fri- och rättigheter.

Enligt artikel 14 FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska konventionsstaterna respektera barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Vidare ska konventionsstaterna respektera föräldrarnas och i förekommande fall vårdnadshavarnas rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då det utövar sin rätt. Friheten att utöva sin religion eller tro får underkastas endast sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna sedligheten eller andra personers grundläggande fri- och rättigheter. Riksdagen har beslutat att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag. Lagen träder i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2017/18:186, bet. 2017/18:SoU25, rskr. 2017/18:389).

Konfessionella inslag i skolväsendet

En särskild utredare har fått i uppdrag att analysera regelverket för konfessionella inslag i skolväsendet (U 2018:02 Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet, dir. 2018:15). Baserat på analysen ska utredningen undersöka om det finns behov av att ändra bestämmelserna i skollagen (2010:800) om konfessionella inslag i utbildningen.

Utredaren ska bl.a.

- analysera vad som kan anses följa av Europakonventionen, andra internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och regeringsformen, i relation till konfessionella inslag i skola, förskola och fritidshem, oavsett om huvudmannen är offentlig eller enskild
- analysera för- och nackdelar med konfessionella inslag i olika skolformer, t.ex. förskola, grundskola och gymnasieskola, bl.a. ur ett barnrättsperspektiv
- föreslå dels ett förtydligande av gränsdragningen mellan utbildning och undervisning, dels en definition av konfessionell respektive icke-konfessionell inriktning
- kartlägga hur fristående skolor, förskolor och fritidshem med en konfessionell inriktning följer regelverket
- undersöka om det finns ett behov av att, utöver Ägarprövnings- och Valfärdsutredningarnas förslag, ställa särskilda krav för att godkännas som huvudman för en fristående skola, förskola eller fritidshem med konfessionell inriktning
- undersöka om det finns behov av att ändra skollagen för att kunna göra undantag från förbudet mot konfessionella inslag, oavsett huvudman och inriktning, i samband med firandet av skolavslutningar och andra traditionella högtider och, om så bedöms vara fallet, analysera hur ett förslag till sådan ändring förhåller sig till bestämmelser som ger uttryck för skolans värdegrund
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2019.

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna (januari 2019) har partierna kommit överens om att det införs ett etableringsstopp för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning och att befintliga skolor med konfessionell inriktning ska kontrolleras bättre. Avgränsningarna ska först definieras i en utredning.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 framgår att ett etableringsstopp införs för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning.

Utskottets ställningstagande

Etablering av fristående skolor

När det gäller yrkanden om etablering av fristående skolor hänvisar utskottet till att det gällande regelverket är väl avvägt. Utskottet vill framhålla att Skolinspektionen bedömer ansökan utifrån kraven i skollagen samt övriga lagar och regler för den aktuella utbildningen. Prövningen görs för att säkra att alla barn och elever får en likvärdig utbildning, oavsett vilken skola man går på. Det är därför viktigt att den som ansöker om att bli godkänd som huvudman kan visa för Skolinspektionen att utbildningen kommer att leva upp till de krav som ställs.

När det gäller yrkanden om att det ska finnas ett påvisbart behov av utbildning för att en friskola ska få starta kan utskottet konstatera att ett villkor för att Skolinspektionen ska kunna godkänna en ny eller utökad fristående förskoleklass, fritidshem, grundskola eller grundsärskola är att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna, eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas. Därför har den kommun där skolan är tänkt att ligga, lägeskommunen, alltid rätt att yttra sig över ansökan. Kommunens yttrande bör alltid innehålla en konsekvensbeskrivning av vilka ekonomiska, organisatoriska och pedagogiska konsekvenser som kan uppstå om den fristående skolan startar eller utökar sin verksamhet. Beskrivningen bör visa vilka konsekvenser som etableringen kan medföra från starten och fem år framåt i tiden. Skolinspektionen fattar sitt beslut efter en helhetsbedömning. I den bedömningen tar Skolinspektionen hänsyn till om utbildningen tillför något nytt till det utbud av utbildningar som redan finns i kommunen och/eller vilka effekter för det offentliga skolväsendet som etableringen kan ge upphov till. Om godkännandet avser en gymnasieskola eller gymnasiesärskola ska följderna i närliggande kommuner för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna också beaktas (prop. 2009/10:165 s. 643).

När det sedan gäller yrkanden om att det behövs en hårdare kontroll av ägare till friskolor vill utskottet lyfta fram den lagändring i skollagen som trädde i kraft den 1 januari 2019 om de nya kraven på ägar- och ledningsprövning för att kunna godkännas som enskild huvudman. Lagändringarna omfattar krav på erfarenhet av eller på annat sätt förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten samt lämplighet att bedriva denna. Vidare ska huvudmannen ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen samt att de fortlöpande är uppfyllda.

Utskottet anser sammanfattningsvis att det gällande regelverket är väl avvägt och avstyrker med det anförda motion 2018/19:376 (SD) yrkandena 1 och 4.

Ekonomiska förutsättningar och andra villkor för fristående skolor

Utskottet anser att alla skolor ska vara bra skolor och att elevers framtid inte ska avgöras av var någon bor eller i vilken skola man går. När det gäller yrkanden om att det ska vara lika villkor mellan fristående och kommunala skolor vill utskottet framhålla att utgångspunkten i skollagen är att i huvudsak samma regelverk gäller för kommunala skolor och fristående skolor. Det innebär att fristående skolor i princip har fått samma ekonomiska förutsättningar att verka som skolor med offentliga huvudmän och krav på att utbildningen ska vara likvärdig med utbildningen vid en kommunal skola. Utskottet vill även påminna om de ökade kraven föra att kunna godkännas som enskild huvudman i skollagen, den s.k. ägar- och ledningsprövningen, som gäller fr.o.m. den 1 januari 2019. Utskottet kan konstatera att regleringen syftar till att säkerställa att privata utförare har tillräckliga förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet och stärka allmänhetens tilltro till sektorn. Utskottet vill också framhålla att det av den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 framgår att man vill arbeta vidare med förslag från Skolkommissionen för att öka likvärdigheten i skolan med bl.a. regionaliserade skolmyndigheter. Utskottet vill avvakta det fortsatta arbetet.

När det gäller yrkanden om vinster och vinstbegränsningar i den svenska skolan kan utskottet konstatera att riksdagen nyligen avlog regeringens förslag om tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom bl.a. skollagsreglerad verksamhet som syftade till att säkerställa att offentliga medel används till den verksamhet som de är avsedda för. Utskottet kan inte se att frågan hamnat i något annat läge.

När det sedan gäller frågan om transparensen och förståelsen för den s.k. skolpengens beräkning vill utskottet upplysa om att en elevs hemkommun är skyldig att betala en skolpeng i form av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp till en fristående skola för elever som går där. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar och avse ersättning för undervisning, lärmaterial, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt och lokalkostnader. Tilläggsbeloppet ska lämnas för elever som har ett omfattande behov av särskilt stöd, ska erbjudas modersmålsundervisning eller deltar i lovskola. Det ska för en elev i behov av särskilt stöd vara individuellt bestämt. I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns närmare bestämmelser om vad ersättningen ska avse och att en kommun som lämnar bidrag för en elev i bl.a. en fristående skola för den enskilda huvudmannen ska kunna redovisa hur bidraget har beräknats. Utskottet vill även lyfta fram lagrådsremissen Vissa skollagsfrågor

(U2018/03429/GV) som bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) där det föreslås ändringar i skollagen (2010:800) som innebär att systemet för bidrag till enskilda huvudmän för barn och elever som går i fristående förskolor, skolor eller fritidshem ändras så att ersättning ska ges med grundbelopp, strukturbelopp och i vissa fall tilläggsbelopp. Vidare bedömer regeringen att alla skolhuvudmän bör redovisa ekonomisk information på skolenhetsnivå och att den informationen bör publiceras av Skolverket på ett sätt som möjliggör jämförelser mellan skolhuvudmännen. Utskottet vill avvakta den fortsatta beredningen.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:106 (SD), 2018/19:292 (V) yrkande 4, 2018/19:376 (SD) yrkandena 2, 3 och 5, 2018/19:438 (SD) yrkande 4, 2018/19:1089 (S), 2018/19:2436 (C) yrkandena 2 och 3 och 2018/19:2893 (KD) yrkande 28.

Mottagande av elever

När det gäller de motioner som handlar om mottagandet av elever vill utskottet inledningsvis framhålla att det infördes ett förtydligande i skollagen den 1 november 2016 om att urvalet till fristående skolor ska göras på grunder som är förenliga med att en fristående grundskola som huvudregel ska vara öppen för alla elever som har rätt till utbildning i skolformen grundskolan. Regeringen beslutade vidare att införa föreskrifter i förordningen (2016:910) om särskild kvot i fristående skolor som innebär att en huvudman vid urval till fristående förskoleklasser, grundskolor och grundsärskolor som har fler sökande än det finns platser får avsätta ett begränsat antal platser per läsår för vissa elever (särskild kvot) som ges företräde framför de övriga sökande. I den särskilda kvoten får bara de elever ingå som varit bosatta i landet kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret. Utskottet anser att den gällande regleringen är väl avvägd.

I frågan om kösystemet till fristående skolor noterar utskottet den gällande regleringen som innebär att om det inte finns plats för alla sökande ska ett urval göras på grunder som är förenliga med öppenhetskravet och som godkänts av Statens skolinspektion (9 kap. 18 §, 10 kap. 36 § och 11 kap. 35 §). I förarbetena till skollagen anges kötid, syskonförtur och geografisk närhet som exempel på urvalsgrunder som är förenliga med öppenhetskravet (prop. 1995/96:200 s. 70 och prop. 2009/10:165 s. 744). Utskottet anser att den gällande regleringen är väl avvägd.

Utskottet kan vidare konstatera att Utredningen om en mer likvärdig skola (U 2018:05) bl.a. ska analysera och ta ställning till hur bestämmelserna om dels placering vid kommunala skolenheter, dels mottagande och urval till fristående skolor bör ändras för att i större utsträckning främja en allsidig social sammansättning av elever inom förskoleklass och grundskola samt, vid behov, grundsärskola. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020. Utskottet avvaktar utredningens kommande betänkande.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:292 (V) yrkande 3, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 93, 2018/19:2835 (M) yrkande 10 och 2018/19:2841 (C) yrkande 3.

Fristående skolor med konfessionell inriktning

När det gäller yrkanden om fristående skolor med konfessionell inriktning vill utskottet inledningsvis understryka att de tar upp frågor som enligt utskottets mening är mycket angelägna. Utskottet vill även uppmärksamma att undervisningen i skolor ska vara icke-konfessionell i såväl kommunala skolor som fristående skolor. Att en förskola eller skola ska vara icke-konfessionell innebär att det inte kan förekomma religiösa inslag som bön, välsignelse, trosbekännelse, predikan eller någon annan form av förkunnelse. Utskottet vill även understryka att det i förarbetena till skollagen bl.a. anges att kravet på en icke-konfessionell undervisning inte innebär att det är förbjudet för en skola att inom skolans eller elevens val fördjupa undervisningen i en religion under förutsättning att undervisningen vilar på vetenskaplig grund och är allsidig och saklig. Det betonas också i förarbetena att det i undervisningen inte får förekomma några som helst inslag av utövande bekännelsekaraktär (prop. 2009/10:165).

När det sedan gäller den del av utbildningen som inte är undervisning får dock fristående skolor ha en konfessionell inriktning, men deltagandet i sådana konfessionella inslag ska vara frivilligt. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att regelverket i skollagen om att syftet med och utformningen av utbildningen bl.a. ska överensstämma med de grundläggande demokratiska värderingar som samhället vilar på gäller för såväl kommunala som fristående skolor (1 kap. 4 och 5 §§ skollagen).

Utskottet vill även framhålla att Skolinspektionen utövar tillsyn över både fristående skolor och offentliga skolor och att med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I Skolinspektionens tillsyn ingår således att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen).

Utskottet vill slutligen hänvisa till den sakpolitiska överenskommelsen och regeringsförklaringen om att ett etableringsstopp införs för fristående grund- och gymnasieskolor med konfessionell inriktning samt Utredningen (U 2018:02) om konfessionella inslag i skolväsendet (dir. 2018:15).

Utskottet avstyrker med hänvisning till gällande rätt, det kommande betänkandet från Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet och regeringens beredning av frågan om fristående skolor med konfessionell inriktning motionerna 2018/19:376 (SD) yrkande 6, 2018/19:378 (SD) yrkande 43, 2018/19:438 (SD) yrkandena 1 och 2, 2018/19:599 (SD) yrkandena 2 och 3, 2018/19:2413 (C), 2018/19:2806 (M) yrkande 17, 2018/19:2836 (M) yrkande 4 och 2018/19:2923 (L) yrkande 21.

Tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Skolinspektionens tillsynsansvar.

Jämför reservation 34 (M), 35 (SD), 36 (C), 37 (V) och 38 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 begärs att Skolverket ska kunna ta över huvudmannaskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet. Motionärerna anser också att Skolinspektionens granskning av skolor behöver utgå mer från elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet. Granskningarna bör bli tydligare och följa en betygsskala. Om Skolinspektionen bedömer att skolan har kvalitetsbrister bör en åtgärdsplan upprättas. Efter åtgärdsplanen bör Skolverket sedan ålägga dessa skolor ett obligatoriskt kunskapskontrakt med nationella resurser kopplade till åtgärder som forskningen visar stärker kunskapsresultaten.

I motion 2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5 anser motionären att Skolinspektionen bör ges fler verktyg till sanktioner som att utdöma viten och dra in tillståndet för att bedriva skolverksamhet.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 önskar motionärerna tydlighet när det gäller olika skolors resultat samt hur dessa ska publiceras. Enligt motionärerna ska alla rapporter vara offentliga och publiceras på såväl Skolinspektionens som de berörda kommunernas och skolornas webbplatser. I yrkande 40 önskar motionärerna ett statligt övertagande av skolor som inte fungerar väl. Enligt motionärerna finns det skolor som inte längre fungerar och som inte uppfyller minimikraven när det gäller trygghet och undervisning. I yrkande 44 vill motionärerna att Skolinspektionen ska få större resurser och krav på sig att genomföra flera kontroller, speciellt oannonserade besök.

I motion 2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3 vill motionärerna ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolor som drivs av trossamfund eller har en nära koppling till sådana. Enligt motionärerna är det viktigt att kontrollen av de konfessionella skolorna i Sverige är omfattande.

I motion 2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1 anser motionären att de konfessionella friskolorna ska granskas hårdare. Motionären vill att regeringen säkerställer att styrdokument och lagstiftning efterlevs i praktiken och att Skolinspektionen utökar sitt tillsynsansvar till en trovärdig nivå.

I motion 2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD) föreslår motionärerna att skolor och annan utbildningsverksamhet som har en konfessionell inriktning ska få en anmälningsplikt till Skolinspektionen, vilket

enligt motionärerna skulle innebära att Skolinspektionen skulle kunna anpassa och planera sina inspektioner på ett bättre sätt.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 vill motionärerna att Skolinspektionen fokuserar mer på skolor som missköter sig samt ökar antalet oanmälda granskningar. Skolor i utanförskapsområden där många elever inte uppnår gymnasiebehörighet bör enligt motionärerna prioriteras.

I motion 2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C) anser motionären att man bör utreda hur insatser till skolor med låga skolresultat kan utformas och vilken myndighet som bör ansvara för dessa insatser. Samhället måste enligt motionären agera kraftigare mot skolor som inte levererar resultat.

I partimotion 2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 framhåller motionärerna att Skolinspektionen bör få i uppdrag att regelbundet kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier. Skolan, men även förskolan, har i sitt uppdrag en viktig uppgift att bryta destruktiva könsnormer men enligt motionärerna har det visat sig att förskolan och skolan i stället konserverar gamla könsrollsmönster.

I motion 2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1 anser motionären att skolor som bryter mot svensk lagstiftning och som bedriver undervisning som inte är vetenskapligt grundad samt praktiserar könsapartheid bör avskaffas.

I motion 2018/19:496 av Robert Hannah (L) önskar motionären en ny lagstiftning som gör att skolor som inte håller måttet, t.ex. inte lyckas ge mer än hälften av eleverna fullständiga betyg fem år i rad, ska tvingas läggas ned.

I motion 2018/19:555 av Maria Nilsson (L) anser motionären att det behöver tillsättas en utredning som ska identifiera metoder för hur Skolinspektionen kan få bättre och starkare verktyg för att upptäcka missförhållanden som kan förekomma inom religiösa friskolor.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5 vill motionären att man vidgar Skolinspektionens uppdrag till att ge förbättringsorienterad återkoppling som stöder skolorna i arbetet med att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem.

Bakgrund och gällande rätt

Skolinspektionens tillsynsansvar

Uppgifter

Av Skolinspektionens instruktion framgår att myndigheten har i uppgift att genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en starkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor. Vidare sägs att myndigheten även har andra

uppgifter som följer av denna förordning eller av andra föreskrifter eller särskilda beslut (1 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

I 6 kap. skollagen (2010:800) finns det bl.a. bestämmelser om tillsyn och statlig kvalitetsgranskning. Med tillsyn avses en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen (26 kap. 2 § skollagen [2010:800]).

Skolinspektionen utövar tillsyn över både fristående skolor och offentliga skolor (som drivs av en kommun, ett landsting eller staten). Enligt 26 kap. 3 § skollagen omfattar Skolinspektionens tillsynsansvar med några undantag alla skolformer som ingår i skolväsendet (viss del av förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskola, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunala vuxenutbildningen och särskild utbildning för vuxna), fristående fritidshem som anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola, de särskilda utbildningsformerna såsom internationell grund- och gymnasieskola och utbildning vid särskilda ungdomshem, annan kommunalt driven pedagogisk verksamhet såsom öppen förskola, öppen fritidsverksamhet och omsorg på kvällar, nätter och helger (s.k. nattis) samt annan utbildning såsom International Baccalaureate (IB). En kommun har bl.a. tillsyn över de förskolor och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt (26 kap. 4 § skollagen).

Det har även införts ett tydliggörande i skollagen om att fr.o.m. den 1 januari 2019 omfattar Skolinspektionens tillsyn även att de enskilda huvudmän som godkänts av myndigheten fortlöpande uppfyller kraven på godkännande enligt 2 kap. 5 och 5 b §§ skollagen. Skolinspektionen kan därmed i sin tillsyn följa upp att enskilda huvudmän lever upp till kraven på insikt och lämplighet samt att de har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten (prop. 2017/18:158, bet. 2017/18:FiU43, rskr. 2017/18:356).

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion (se Skolinspektionens webbplats), bl.a. följande.

Regelbunden tillsyn

Den regelbundna tillsynen har till syfte att bidra till trygg miljö, goda kunskapsresultat och en likvärdig skola för alla elever. Tillsynen utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten. Alla huvudmän som driver skolverksamhet får besök från Skolinspektionen vart tredje år.

Riktad tillsyn

När Skolinspektionen tar ställning till om en riktad tillsyn ska genomföras tas bl.a. hänsyn till hur allvarliga uppgifterna är, om missförhållandena funnits

under lång tid samt om huvudmannen känner till uppgifterna och vidtagit åtgärder.

Förstagångstillsyn

Förstagångstillsynen görs på alla nystartade fristående skolor när de har varit igång 4–6 månader. Förstagångstillsynen har två syften. Den ska kontrollera att huvudmannen och skolan arbetar utifrån de planer som tillståndet bygger på och att huvudmannen ska kunna få råd och vägledning tidigt i uppbyggnaden av verksamheten.

Tillsyn efter anmälan

Vem som helst kan anmäla missförhållanden på en skola eller annan verksamhet inom skolväsendet till Skolinspektionen. Om Skolinspektionen bedömer att det krävs kan myndigheten starta en utredning utifrån en sådan anmälan. Oftast handlar utredningen om situationen för en eller flera elever.

Etableringskontroll

Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn genomföra en kontroll av den verksamhet som en enskild huvudman avser att bedriva (etableringskontroll), om Skolinspektionen godkänt den enskilde som huvudman. Etableringskontrollen ska genomföras innan utbildningen startar (26 kap. 9 a § skollagen). Etableringskontrollen har till syfte att kontrollera att den planering som en ny fristående skola har presenterat i sin ansökan genomförs.

Statlig kvalitetsgranskning

Skolinspektionen ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under dess tillsyn eller under tillsyn av en kommun. Granskningen ska avse den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 19 och 20 §§ skollagen).

Ingripanden vid tillsyn

Den grundläggande sanktion som Skolinspektionen har till sitt förfogande är föreläggande (26 kap. 10 § skollagen). Skolinspektionen kan återkalla ett godkännande som en enskild huvudman fått för att bedriva en utbildning om ett föreläggande enligt 10 § inte har följts och missförhållandet är allvarligt (26 kap. 13 § skollagen). Skolinspektionen kan också med stöd av 26 kap. 13 § skollagen återkalla godkännandet om ett föreläggande inte har följts och den enskilde vid en etableringskontroll enligt 26 kap. 9 a § skollagen inte kan visa att rimliga åtgärder har vidtagits för att få till stånd ett samråd med den kommun där utbildningen ska bedrivas (se 2 kap. 6 a § skollagen).

När det gäller verksamhet som bedrivs av en kommun eller ett landsting får Skolinspektionen besluta att staten på kommunens eller landstingets bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (26 kap. 17 § skollagen). Bestämmelsen har ändrats så att det förutom ett

föreläggande enligt 10 § ska krävas att missförhållandet är allvarligt för att det ska kunna bli aktuellt med statliga åtgärder för rättelse. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2018 men började tillämpas första gången för verksamhet som bedrivs efter utgången av 2018.

I regeringens proposition Samling för skolan (prop. 2017/18:182) framhålls att det innebär att kriterierna för att Skolinspektionen ska kunna besluta om statliga åtgärder för rättelse är desamma som för beslut om återkallelse av godkännande för enskild huvudman enligt 26 kap. 13 § första stycket. Sådana beslut förutsätter enligt regeringen att det bakomliggande missförhållande som föranlett föreläggandet är allvarligt. Det kan bara komma i fråga vid missförhållanden som på ett allvarligt sätt rubbar förutsättningarna för verksamheten (prop. 2009/10:165 s. 900). Genom ändringen tydliggörs att statliga åtgärder för rättelse är en sanktion som för kommunala huvudmän motsvarar återkallelse av godkännande för enskild huvudman. Som anges i förarbetena till den ovannämnda propositionen kan det inte anges generellt vilka åtgärder för rättelse som kan bli aktuella, utan det får avgöras i det enskilda fallet. Som exempel nämns (s. 902) att fortbildning av lärare skulle kunna vara en åtgärd som staten vidtar på kommunens bekostnad (prop. 2017/18:182, bet. 2017/18:UbU27, rskr. 2017/18:310).

Skolinspektionen har enligt 26 kap. 18 § skollagen under vissa förutsättningar möjlighet att utfärda ett tillfälligt verksamhetsförbud i upp till sex månader. I 26 kap. 27 § skollagen finns en bestämmelse som innebär att ett föreläggande enligt bestämmelserna får förenas med vite. Enligt bestämmelsen ska Skolinspektionen i sin tillsyn förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen (prop. 2013/14:112, bet. 2013/14:UbU22, rskr. 2013/14:357).

Lärarresurserna vid en skolenhet ska analyseras om Skolinspektionen vid sin tillsyn konstaterar återkommande brister som påtagligt påverkar förutsättningarna för elever att nå målen för utbildningen (26 kap. 2 § andra stycket skollagen). Om analysen ger stöd för det, kan Skolinspektionen i ett föreläggande ange åtgärder som omfattar förändringar i lärarresurserna (26 kap. 10 § andra stycket skollagen).

Skolinspektionens förändringsarbete

Under 2018 har ett förändringsarbete avseende Skolinspektionens olika typer av inspektion genomförts. Första delen av året avslutades tillsynen enligt modellen för regelbunden tillsyn från 2015. Innan sommaren genomförde Skolinspektionen därutöver tillsyn av skolformer som inte ingår i det offentliga skolväsendet, exempelvis svenska skolor i utlandet och internationella skolor, samt skolformer som har egen skollagstiftning, exempelvis sameskolorna.

Vid halvårsskiftet 2018 införde Skolinspektionen en ny behovsanpassad och läsårsplanerad inspektion av grund- och gymnasieskolor.

Det nya arbetssättet består av tre granskningsformer:

- regelbunden tillsyn
- riktad tillsyn
- regelbunden kvalitetsgranskning.

Arbetssättet förväntas leda till en mer flexibel och situationsanpassad inspektion, vilket enligt Skolinspektionen bedöms i högre grad kunna bidra dels till utveckling hos de granskade skolorna och huvudmännen, dels till effektiv kontroll. Förändringen har genomförts mot bakgrund av en omvärldsanalys och egna erfarenheter från tidigare tillsynsperioder. I Skolinspektionens årsredovisning 2018 framhåller inspektionen att i den nya modellen kommer den regelbundna tillsynen i än högre grad att riktas in mot skolor där risken är hög att det finns allvarliga brister. På dessa skolor kan myndigheten fokusera på förhållanden som avviker från författningarnas krav och tillämpa tvingande åtgärder för att driva utveckling, t. ex. vitesföreläggande.

Den regelbundna kvalitetsgranskningen riktas enligt inspektionen mot skolor med mindre risk för formella brister men där det finns potential att höja kvaliteten ytterligare. På dessa skolor kan myndigheten ge en bredare och mer nyanserad återkoppling än vad som är möjligt i tillsyn. Regelbunden kvalitetsgranskning bedöms också ge Skolinspektionen större möjligheter att identifiera utvecklingsområden i undervisningen samt i skolors och huvudmäns styrning och ledning. Såväl den regelbundna tillsynen som kvalitetsgranskningen fokuserar på de arbetsprocesser och faktorer som, enligt forskning och beprövad verksamhet, har en direkt betydelse för att eleverna ska lyckas i sitt skolarbete. Utöver ovanstående granskningsformer har också myndigheten utökat omfattningen av s.k. riktad tillsyn i syfte att i större utsträckning kunna agera snabbt utifrån signaler om allvarliga brister i verksamheten (Statens skolinspektion, årsredovisning, dnr 2018:10925).

2017 års Skolmyndighetsutredning (U 2017:04)

Skolmyndighetsutredningen (U 2017:04) överlämnade sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) till regeringen i juni 2018. Utredningen föreslår att Skolmyndigheten ska ha i uppdrag att arbeta med tillsyn, stöd till förbättringsåtgärder, specialpedagogiskt stöd, styrdokument och prov, uppföljning och utvärdering, hantering av statsbidrag, produktion och anpassning av vissa läromedel samt godkännande och rätt till bidrag till enskilda huvudmän. Tillsynen består enligt utredningens förslag av behovsprövad respektive särskild tillsyn. Behovsprövad tillsyn ska genomföras hos huvudmän och i deras verksamheter cirka vart femte år efter en risk- och väsentlighetsanalys. Behovsprövad tillsyn ska enligt utredningen förläggas regionalt men av likvärdighetsskäl ha en central samordning. Särskild tillsyn ska förläggas centralt och omfatta riktad tillsyn, anmälningsärenden och etableringskontroll av fristående skolor.

Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Granskningsrapport från Riksrevisionen

Riksrevisionen har enligt 9 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet överlämnat granskningsrapporten Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor – ett viktigt arbete som kan förbättras (RIR 2019:6) till riksdagen. Riksrevisionens övergripande slutsats är att det finns brister i Skolinspektionens uppföljning av tillsynsbesluten. En ändamålsenlig uppföljning bör kontrollera att de identifierade bristerna är åtgärdade och avhjälpna innan ärenden avslutas. Uppföljningen bör även vara transparent, skyndsam och likvärdig. Med transparent avses framför allt att det ska framgå för en utomstående läsare på vilka grunder besluten är fattade. Med skyndsam avses att tiden mellan tillsynsbeslut och uppföljningsbeslut inte ska vara längre än nödvändigt. Med likvärdig avses att det för en huvudman inte ska spela någon roll vilken avdelning som genomför uppföljningen. Riksrevisionen framhåller i sina slutsatser att även om det finns brister i samtliga de aspekter av Skolinspektionens uppföljning som granskats har Riksrevisionen sett grundligt och väl utförda uppföljningar när det gäller frågan om huruvida bristerna är avhjälpna samt transparens och skyndsamhet i handläggningen.

Riksrevisionen lämnar utifrån granskningens resultat och slutsatser följande rekommendationer till Skolinspektionen:

- Skolinspektionen bör i högre grad se till att uppföljningsärenden inte avslutas förrän brister är avhjälpna, genom att
 - se över resursfördelningen och prioriteringar inom myndigheten
 - åstadkomma en samsyn inom organisationen om vilka slags ärenden som alltid bör följas upp med besök
 - kräva in uppgifter om uppnådda resultat när uppföljningsbesök inte genomförs.
- Skolinspektionen bör säkerställa transparensen genom att tydliggöra att samtliga beslut ska motiveras.
- Skolinspektionen bör säkerställa att uppföljningar genomförs skyndsamt genom att på ett systematiskt sätt planera in dessa i tillsynsverksamheten.
- Skolinspektionen bör säkerställa en ökad likvärdighet i uppföljningen genom att
 - regelbundet jämföra och analysera avdelningarnas uppföljning av tillsynsbesluten
 - se till att avdelningarna i viktiga avseenden arbetar mer enhetligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill när det gäller yrkanden om att på olika sätt ändra eller skärpa Skolinspektionens tillsyn betona att Skolinspektionens tillsyn förstärktes i och med att 2010 års skollag infördes och har därefter ytterligare förstärkts. En ändring i skollagen var att Skolinspektionen fick en generell möjlighet att kombinera sina förelägganden med vite. Sedan den 1 januari 2015 gäller också

att Skolinspektionen nu har en skyldighet att förena ett föreläggande med vite i vissa allvarliga fall. Det gäller brister som allvarligt försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Utskottet vill i sammanhanget även lyfta fram att Skolinspektionen kan bestämma att en skola ska stängas direkt och vara stängd tills bristerna har åtgärdats om inspektionen upptäcker mycket allvarliga brister i skolan, genom ett s.k. tillfälligt verksamhetsförbud. Utskottet vill även påminna om den ändring i skollagen som trädde i kraft den 1 juli 2018 och som tydliggör att statliga åtgärder för rättelse är en sanktion som för kommunala huvudmän motsvarar återkallelse av godkännande för enskild huvudman. Vidare infördes det ytterligare ett tydliggörande i skollagen den 1 januari 2019 om att Skolinspektionens tillsyn även omfattar att de enskilda huvudmän som godkänts av myndigheten fortlöpande uppfyller kraven på godkännande. Skolinspektionen kan därmed i sin tillsyn följa upp att enskilda huvudmän lever upp till kraven på insikt och lämplighet samt att de har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten (se avsnittet ovan om etablering av fristående skolor).

Skolinspektionen arbetar med olika typer av inspektion: regelbunden tillsyn, riktad tillsyn, förstagångstillsyn, tillsyn efter anmälan samt etableringskontroll. Skolinspektionen arbetar också med kvalitetsgranskningar som avser den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.

Utskottet vill uppmärksamma att Skolinspektionen kontinuerligt arbetar med att förändra sin tillsyn. Under 2018 har ett förändringsarbete genomförts i fråga om Skolinspektionens olika typer av inspektion. Vid halvårsskiftet 2018 införde Skolinspektionen en ny behovsanpassad och läsårsplanerad inspektion av grund- och gymnasieskolor. Det nya arbetssättet består av regelbunden tillsyn, riktad tillsyn och regelbunden kvalitetsgranskning. Arbetssättet förväntas enligt Skolinspektionen leda till en mer flexibel och situationsanpassad inspektion, ny behovsanpassad och läsårsplanerad inspektion av grund- och gymnasieskolor.

Utskottet noterar även att Skolmyndighetsutredningens betänkande bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). När det gäller Riksrevisionens granskningsrapport Skolinspektionens uppföljning av brister i skolor – ett viktigt arbete som kan förbättras (RiR 2019:6) kan utskottet konstatera att det framgår av Regeringskansliets (Statsrådsberedningens) förteckning över propositioner och skrivelser som är avsedda att lämnas under återstoden av riksmötet 2018/19 att regeringen ska avlämna en skrivelse med anledning av rapporten i juni 2019.

När det slutligen gäller yrkanden som rör skolor med konfessionell inriktning avvaktar utskottet det kommande betänkandet från Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet, U2018:02 (se avsnittet ovan om fristående skolor).

Utskottet ser mot bakgrund av det anförda inga skäl att göra några ändringar i den gällande ordningen för Skolinspektionens uppdrag och avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:370 (V) yrkande 1, 2018/19:378 (SD) yrkandena

4, 40 och 44, 2018/19:438 (SD) yrkande 3, 2018/19:496 (L), 2018/19:555 (L), 2018/19:599 (SD) yrkande 1, 2018/19:731 (SD), 2018/19:1760 (V) yrkande 1, 2018/19:1903 (M) yrkande 5, 2018/19:2383 (C), 2018/19:2835 (M) yrkandena 2 och 3, 2018/19:2841 (C) yrkande 5 och 2018/19:2893 (KD) yrkande 5.

Särskilda undervisningsformer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fjärr- och distansundervisning.

Jämför reservation 39 (M) och 40 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 vill motionärerna att man ska tillåta fjärrundervisning i fler ämnen. Motionärerna understryker att fjärrundervisning, som innebär att läraren undervisar elever via videolänk i realtid, gör det möjligt för små skolor att fortsätta erbjuda undervisning i alla ämnen i stället för att stänga ned och tvinga elever att flytta eller resa långt för att få sin undervisning.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13 önskar motionärerna att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna till distansundervisning bör ses över. Motionärerna framhåller att den digitala tekniken, såsom fjärrundervisning, har öppnat upp för nya undervisningsmöjligheter och är avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad.

I motion 2018/19:2434 av Martina Johansson (C) yrkande 1 önskar motionärerna att skolhuvudmännen ska få möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster eftersom det är svårt att kunna bemanna vissa tjänster som har liten undervisningstid, t.ex. slöjd med behörig personal.

I yrkande 2 vill motionären utöka antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i. Enligt motionären skulle då få utbildade lärare kunna undervisa fler elever samtidigt i olika skolor.

I motion 2018/19:2710 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) anser motionärerna att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad. Det är enligt motionären viktigt att staten verkar för att möjliggöra fjärrundervisning inom skolväsendet i högre utsträckning.

I motion 2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3 föreslår motionärerna att distansundervisning ska betraktas som stödåtgärd eftersom det är en möjlighet och ett komplement för elever med särskild begåvning.

Bakgrund och gällande rätt

Fjärrundervisning

Med fjärrundervisning avses interaktiv undervisning som bedrivs med hjälp av informations- och kommunikationsteknik där lärare och elever är åtskilda i rum men inte i tid (1 kap. 3 § skollagen [2010:800]).

Närmare regler om fjärrundervisning finns i 5 a kap. skolförordningen (2011:185) och 4 a kap. gymnasieförordningen (2010:2039). Fjärrundervisning får anordnas för elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan i modersmål, studiehandledning på modersmålet, moderna språk, samiska i sameskolan, integrerad samisk undervisning i grundskolan och teckenspråk. En huvudman kan bedriva fjärrundervisning inom den egna organisationen endast om det saknas en legitimerad och behörig lärare, saknas en annan lämplig person när det gäller studiehandledning på modersmålet och integrerad samisk undervisning eller om elevunderlaget är otillräckligt.

Regeringen har beslutat om en försöksverksamhet med fjärrundervisning som gör det möjligt för deltagande huvudmän inom den egna organisationen att bedriva fjärrundervisning utan begränsning av ämnen (förordningen [2015:481] om försöksverksamhet med fjärrundervisning). Syftet med försöksverksamheten är att få ett underlag som ger goda förutsättningar att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än de som föreskrivs i 5 a kap. 2 § första stycket skolförordningen och 4 a kap. 2 § första stycket gymnasieförordningen. Försöksverksamheten påbörjades 2016 och pågår efter en förlängning med ett år till den 30 juni 2019.

Skolverket har haft i uppdrag av regeringen att följa upp hur fjärrundervisning används inom olika skolformer och bedöma ett antal olika aspekter. Uppdraget gäller både den reguljära fjärrundervisning som är reglerad för ett flertal språkämnen sedan juli 2015 och den försöksverksamhet i ytterligare ämnen som pågår sedan höstterminen 2016 (Skolverkets regleringsbrev för 2015, U2015/04701/S).

Skolverket redovisade uppdraget den 26 oktober 2018, dnr 5.1.3-2015-1246). Av rapporten framgår att fyra huvudmän har deltagit i försöksverksamheten, varav en slutade med fjärrundervisning efter kort tid. Skolverket redogör i rapporten för de erfarenheter som myndigheten har fått från försöket även om deltagarna varit få. Av rapporten framgår följande.

Fjärrundervisning förekommer än så länge i begränsad omfattning i landets skolor. Enligt enkätresultat från våren 2018 hade knappt var tionde gymnasieskola elever som fick reguljär fjärrundervisning. I grundskolan var andelen något lägre.

Fjärrundervisning förekom 2017 även i teckenspråk för deltidselever på specialskolor, och i modersmålsundervisning och studiehandledning på arabiska och dari vid särskilda ungdomshem.

Skolverkets bedömning är att fjärrundervisning ökar elevers tillgång till såväl utbildning, som undervisning av behöriga lärare. Detta avser både den reguljära fjärrundervisningen och försöksverksamheten. Fjärrundervisning kan också göra det möjligt för huvudmän och rektorer att ha ett

flexibelt utbud, beroende på t.ex. elevers val av kurser och behov av modersmålsundervisning.

Skolverkets studie ger inte underlag för att bedöma i vilka ämnen som fjärrundervisning lämpar sig utöver de redan tillåtna eftersom det varit så få deltagare i försöksverksamheten. I vårt remissyttrande över utredningen om ökade möjligheter till fjärrundervisning (SOU 2017:44) tillstyrker Skolverket förslaget att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen. Försöksverksamheten har inte givit anledning att ompröva vår bedömning i yttrandet.

Distansundervisning

Distansundervisning är inte definierad i skollagen. Distansundervisning innebär, till skillnad från fjärrundervisning, att läraren inte undervisar eleverna i realtid. I stället ges undervisningen genom en digital lärplattform där eleverna själva bestämmer när och var de ska utföra sitt skolarbete. I Skolverkets redovisning av regeringsuppdraget Distansundervisning för i Sverige bosatta elever (U2008/04734/GV) konstateras att syftet med distansundervisning är att öka elevens tillgång till utbildning inom skolväsendet.

Enligt förordningen (2011:682) om försöksverksamhet med distansundervisning i gymnasieskolan i Torsås kommun får kommunen, som huvudman, anordna nationella program i gymnasieskolan genom distansundervisning för elever från hela landet. Förordningen är tidsbegränsad och gäller t.o.m. den 1 juli 2023. Utbildningen får dock påbörjas senast höstterminen 2019.

Tillkännagivande om utvärdering av fjärrundervisning och om utökade möjligheter till undervisning och fjärrundervisning

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen i sin utvärdering av fjärrundervisning dels särskilt bör granska hur lagändringen påverkar huvudmännens incitament att anställa behöriga lärare, dels särskilt bör följa försöksverksamheten med fjärrundervisning i alla ämnen och återkomma med en delrapport senast 2017 (bet. 2014/15:UbU3 punkt 3, rskr. 2014/15:141). Enligt regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 är punkten inte slutbehandlad.

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen att regeringen bör tillsätta två utredningar om utökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet och fjärrundervisning på entreprenad samt generellt se över entreprenadbestämmelserna i 23 kap. skollagen (bet. 2014/15:UbU3 punkt 4, rskr. 2014/15:141). Av regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 framgår att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition under riksdagsåret 2018/19 och att punkten inte är slutbehandlad.

Pågående arbete

Utredningen om bättre möjligheter till fjärrundervisning och undervisning på entreprenad har överlämnat sitt slutbetänkande Entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning (SOU 2017:44). Utredningen lämnar förslag om att stärka skolhuvudmännens möjlighet att erbjuda elever i hela landet den undervisning de behöver i syfte att alla elever ska få en likvärdig tillgång till utbildning. Utredningen föreslår bl.a. att fjärrundervisning ska få användas i fler ämnen och att regler om distansundervisning ska föras in i skollagen. Betänkandet har remitterats av Utbildningsdepartementet.

Regeringskansliet (Statsrådsberedningen) aviserade den 20 februari 2019 i en propositionsförteckning för riksmötet 2018/19 en proposition om entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning i september 2019.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påminna om den gällande regleringen som innebär att en huvudman kan bedriva fjärrundervisning inom den egna organisationen om det saknas en legitimerad och behörig lärare eller om elevunderlaget är otillräckligt. För närvarande får fjärrundervisning anordnas i modersmål, studiehandledning på modersmålet, moderna språk, samiska i sameskolan, integrerad samisk undervisning i grundskolan och teckenspråk. För att få ett underlag för att utvärdera fjärrundervisning i fler ämnen än de föreskrivna har regeringen beslutat om en försöksverksamhet där deltagande huvudmän inom den egna organisationen får bedriva fjärrundervisning utan begränsning av ämnen. Försöksverksamheten pågår efter en förlängning med ett år till den 30 juni 2019. Utskottet kan konstatera att Skolverket i sin uppföljning av fjärrundervisningen bl.a. gör bedömningen att fjärrundervisning ökar elevers tillgång till såväl utbildning som undervisning av behöriga lärare. Detta avser både den reguljära fjärrundervisningen och försöksverksamheten. Fjärrundervisning kan också enligt Skolverket göra det möjligt för huvudmän och rektorer att ha ett flexibelt utbud, beroende på t.ex. elevers val av kurser och behov av modersmålsundervisning.

Utskottet vill även framhålla de lagändringar som trädde i kraft den 1 augusti 2016 som innebär att uppgifter inom grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan som avser modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet får överlämnas på entreprenad till en annan huvudman. Vidare får även uppgifter som avser fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål överlämnas på entreprenad till en annan huvudman.

När det gäller yrkanden om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och om entreprenad och distansundervisning avvaktar utskottet den kommande propositionen om entreprenad, fjärrundervisning och distansundervisning som ska komma i september 2019. Utskottet finner i övrigt inga skäl för att bifalla motioner om särskilda undervisningsformer och avstyrker med det anförda motionerna 2018/19:2313 (MP) yrkande 3, 2018/19:2434 (C) yrkandena 1 och

2, 2018/19:2710 (C), 2018/19:2833 (M) yrkande 3 och 2018/19:2841 m.fl. (C) yrkande 13.

It i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolans digitalisering.
Jämför reservation 41 (M), 42 (SD) och 43 (C).

Motionerna

I motion 2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S) önskar motionären åtgärder för att inget barn ska kunna se porr i skolan, t.ex. genom nationella riktlinjer och porrfilter eller andra tekniska lösningar. Enligt motionärerna visar studier att många barn möter porr för första gången i sin skolmiljö.

I kommittémotion 2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 efterfrågar motionärerna en strategi för skolans digitalisering. Motionärerna framhåller att det i dag finns stora skillnader i graden av digitalisering mellan olika skolor. För att säkerställa att alla elever får samma förutsättningar till en modern kunskapsskola behövs enligt motionärerna en strategi för digitalisering av skolan och ett råd av experter för skolans digitalisering.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 5 anser motionärerna att man ska genomföra en plan för skolans digitalisering. Motionärerna framhåller att digitaliseringen har gett och kommer att ge nya möjligheter i undervisningen men att utbildningen i hur de nya digitala verktygen kan användas för att förbättra undervisningen inte är tillräcklig. I yrkande 7 vill motionärerna att en plan upprättas för hur skolväsendet på nationell respektive kommunal nivå utnyttjar den nya informationsteknologin på effektivaste sätt. Administrativa och kommunikativa verktyg bör enligt motionärerna utvecklas och erbjudas landets alla skolenheter för att sänka priserna på verktyg och förenkla kommunikationen och säkerheten.

I kommittémotion 2018/19:2843 av Annika Qarlsso m.fl. (C) yrkande 15 begär motionärerna att Skolverket ska få i uppdrag att verka för att det ska införas porrfilter på datorerna i landets samtliga skolor och förskolor.

I kommittémotion 2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22 vill motionärerna ge Skolverket i uppdrag att införa porrfilter i datorerna på landets samtliga skolor och förskolor.

I motion 2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 3 vill motionärerna främja tekniska lösningar för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten av pornografi för barn och unga i skolan. Enligt motionärerna har de flesta skolorna inte filter på sina datorer och nätverk i dag som filtrerar bort pornografiskt material.

I motion 2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkande 4 vill motionärerna att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett

huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk som används i undervisningen så att pornografiskt material filtreras bort.

I motion 2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1 anser motionärerna att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk som används i undervisningen så att pornografiskt material kan filtreras bort.

I kommittémotion 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 11 vill motionärerna ha sex- och samlevnadsundervisning och en porrfri skola. Att känna sig trygg i sin kropp och sexualitet och inte utsättas för sexism eller homofobi är avgörande för ungas hälsa.

Gällande rätt

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Enligt 1 kap. 5 § ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår av bestämmelsen att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Reviderade styrdokument

I mars 2017 beslutade regeringen om förtydliganden och förstärkningar i bl.a. läroplaner, kursplaner och ämnesplaner för grundskolan och gymnasieskolan. Syftet är att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Ändringarna rör rektorers och lärares uppdrag, skolbibliotekets roll och undervisningen i enskilda ämnen. Sammanfattningsvis är avsikten med ändringarna att införa programmering som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen, att stärka elevernas källkritiska förmåga, att eleverna ska kunna lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt sätt med användning av digital teknik, att arbeta med digitala texter, medier och verktyg, att använda och förstå digitala system och tjänster och att utveckla en förståelse för digitaliseringens påverkan på individ och samhälle. Ändringarna omfattade vidare förtydliganden i skolans uppdrag att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför. I exempelvis kursplanen för samhällskunskap i grundskolan har det i det centrala innehållet för ämnet gjorts tillägg om hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet

Regeringen presenterade den 19 oktober 2017 en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Regeringens övergripande mål för den nationella digitaliseringsstrategin för skolväsendet är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Strategin innehåller tre fokusområden för de åtgärder som sammantaget ska leda till att det övergripande målet för strategin uppnås. Varje fokusområde innefattar ett mål och flera delmål som ska uppnås till 2022. De tre fokusområdena är digital kompetens för alla i skolväsendet, likvärdig tillgång och användning samt forskning och uppföljning kring digitaliseringens möjligheter.

Fokusområde 1 som handlar om digital kompetens för alla i skolväsendet har som mål att alla barn och elever ska utveckla en adekvat digital kompetens. Det ska finnas en digital likvärdighet i det svenska skolväsendet. Enligt delmål 1 ska barn och elever i alla delar av skolväsendet ges förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Enligt delmål 2 ska förskolechefer, rektorer och huvudmän ha förmåga att strategiskt leda digitalt utvecklingsarbete i verksamheterna. Enligt delmål 3 ska personal som arbetar med barn och elever ha kompetens att välja och använda ändamålsenliga digitala verktyg i utbildningen.

Av strategin framgår att barn och elever ska ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker och för att kunna värdera information. Det handlar bl.a. om att utveckla elevernas medie- och informationskunnighet, dvs. kunskap och förmåga att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och kontexter. För barn i förskolan bör tillgången till digitala verktyg vara sådan att de kan användas i den pedagogiska verksamheten när det är lämpligt. Detta innebär inte att varje barn måste ha tillgång till ett digitalt verktyg, tvärtom är det oftast en fördel att barnen använder digitala verktyg tillsammans eller med en förskollärare eller annan personal. När det gäller arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling framgår av strategin att det är viktigt att personal som arbetar med barn och elever har en förståelse för nätkränkningar och verktyg för att motverka dessa inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. När det gäller frågan om att använda ändamålsenliga digitala verktyg i utbildningen framgår av strategin att detta förutsätter att förskollärare, lärare och annan personal är förtrogna med att använda digitala verktyg och kan välja digitala läresurser utifrån bedömningar av det pedagogiska värdet och utifrån barns och elevers olika behov och förutsättningar. Utan tillräcklig kompetens kan digitala verktyg och digitala läresurser användas felaktigt, vilket kan få en negativ inverkan på elevers studiero.

Uppdrag till Skolverket om att främja digitalisering av skolan

Den 26 februari 2018 redovisade Skolverket ett uppdrag om att främja digitaliseringen inom skolväsendet och att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration. Arbetet har utgått från de redovisningar som Skolverket lämnat i enlighet med uppdraget att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet (U2016/01646/S och U2016/02148/GV). I rapporten redovisar Skolverket de aktiviteter Skolverket genomförde under 2017. Skolverket gör bedömningen att insatserna har ökat förståelsen för digitaliseringen i skolväsendet och bidragit till ökad kunskap om styrdokumentsförändringarna genom att insatserna nått ett stort antal deltagare. Information har också funnits på Skolverkets webbplats. Det har inte varit möjligt att ännu följa upp resultaten och i vilken utsträckning huvudmän och skolledare utvecklat lokala strategier för skolans digitalisering men de utvärderingar som gjorts i anslutning till aktiviteterna har varit positiva.

Kompetensutveckling om skolans digitalisering

Inom ramen för uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram (U2015/03844/S, U2016/05732/S) tog Skolverket under 2016 fram kompetensutvecklingsmaterial med inriktning på att leda digitalisering och hur digitala verktyg kan stödja elevernas lärande i undervisningen. Materialet riktar sig till huvudmän, skolledare, förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för barn och elever att utveckla digital kompetens samt bidra till effektivisering och utveckling av utbildningen.

Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Skolverket har genom en samverkan med skolväsendet och näringslivet i projektet #skoldigiplan kommit fram till en handlingsplan som visar en gemensam nulägesbild och problembeskrivning av digitaliseringen av skolväsendet. I handlingsplanen finns 18 förslag på nationella initiativ och aktiviteter som utgår från den samlade behovsbilden. Syftet med förslagen är att med digitaliseringen som medel skapa bättre förutsättningar för förskolans, skolans och vuxenutbildningens verksamheter (se rapport #skoldigiplan Nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet, SKL).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att målet för regeringens it-politik är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Skolväsendet behöver säkerställa att elever och personal har den digitala kompetens som behövs för att möta ett alltmer digitaliserat samhälle. Utskottet

vill därför understryka att regeringen har beslutat om förtydliganden och förstärkningar i bl.a. läroplanerna för grundskolan och gymnasieskolan för att tydliggöra skolans uppdrag att stärka elevernas digitala kompetens. Förändringarna innebär exempelvis att man ska stärka elevernas källkritiska förmåga och att programmering införs som ett tydligt inslag i flera olika ämnen i grundskolan, framför allt i teknik- och matematikämnen. Utskottet vill också lyfta fram att det även har gjorts förtydliganden i läroplanerna i skolans uppdrag för att ge eleverna möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och att alla som arbetar i skolan i arbetet med normer och värden ska uppmärksamma både möjligheter och risker som en ökande digitalisering medför.

När det gäller yrkanden om att det behövs en strategi eller en plan för skolans digitalisering kan utskottet konstatera att regeringen presenterade en nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet den 19 oktober 2017. Regeringens övergripande mål för den nationella digitaliseringsstrategin är att det svenska skolväsendet ska vara ledande i att använda digitaliseringsmöjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten. Utskottet noterar också att SKL har utarbetat en nationell handlingsplan för digitalisering av skolväsendet. Vidare tog Skolverket under 2016 fram ett kompetensutvecklingsmaterial med inriktning på att leda digitalisering och hur digitala verktyg kan stödja elevernas lärande i undervisningen. Materialet riktar sig till huvudmän, skolledare, förskollärare, lärare och annan pedagogisk personal. Utskottet kan även konstatera att Skolverket i februari 2018 redovisade regeringsuppdraget om att främja digitaliseringen inom skolväsendet och att underlätta för skolor och huvudmän att ta till vara digitaliseringens möjligheter i undervisning och i administration. Enligt Skolverkets bedömning har de insatser som gjorts ökat förståelsen för digitaliseringen i skolväsendet och bidragit till ökad kunskap om styrdokumentsförändringarna genom att insatserna nått ett stort antal deltagare. Utskottet anser mot bakgrund av detta att motionsyrkandena får anses tillgodosedda.

När det sedan gäller yrkanden som rör porrfilter på skolornas datorer och en porrfri skola vill utskottet framhålla de värden som beskrivs i skollagen som innebär att utbildningen inom skolväsendet ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare framgår att de som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Utskottet vill även poängtera att ett delmål i regeringens nationella digitaliseringsstrategi är att förskollärare, lärare och annan personal som arbetar med barn och elever i skolorna ska ha kompetens att välja och använda ändamålsenliga digitala verktyg i utbildningen.

När digitala verktyg används i allt större utsträckning i undervisningen är det således viktigt att skolorna arbetar med att hantera digitaliseringens

möjligheter såväl som risker. En risk kan vara att barn exponeras för porr, och det är därför viktigt att alla skolor säkerställer att utbildningen utformas i överensstämmelse med de värden som beskrivs i skollagen. Utbildningen ska också utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen). Den digitala miljön är i dag en viktig del i skolan.

Arbetsmiljölagen och diskrimineringslagen medför åtaganden att aktivt arbeta för en god arbetsmiljö och att motverka diskriminering. Att exponeras för porr under skoltid riskerar att få stora konsekvenser för barns hälsa och motverka att man känner sig trygg i sin kropp och sexualitet. Skolan ska ha en trygg arbetsmiljö för barn också på nätet. När det gäller barn i förskolan framhåller digitaliseringsstrategin vidare att det oftast är en fördel att barnen använder digitala verktyg med en förskollärare eller annan personal.

Även om skolväsendet framgångsrikt säkerställer att barn och unga inte exponeras för porr i skolan kan elever komma i kontakt med porr på andra ställen under barn- och ungdomsåren. Därför blir skolans undervisning om sexualitet och relationer en viktig faktor för att erbjuda kunskap och sundare bilder av jämställdhet, integritet, sex och relationer. Att alla barn och unga får en likvärdig utbildning inom sex och samlevnad är viktigt för att stötta barn och unga i deras utveckling, men också för att främja demokratiska värderingar, kritiskt tänkande och respekt och för att motverka diskriminering och kränkningar. Utskottet vill därför uppmärksamma att Skolverket enligt sitt regleringsbrev ska göra en översyn av läroplaner och analysera om och vid behov föreslå hur undervisningen i kunskapsområdet sex och samlevnad i det obligatoriska skolväsendet, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen bättre kan stödjas genom förtydliganden i läroplanerna för skolformerna. Arbetet med uppdraget ska syfta till att stärka kvaliteten och likvärdigheten i sex- och samlevnadsundervisningen och ta sin utgångspunkt i bl.a. vad som framkommit i Skolinspektionens granskning av sex- och samlevnadsundervisningen (dnr 2016:11445). I uppdraget ska Skolverket särskilt beakta att frågor om hedersrelaterat våld och förtryck, samtycke och pornografi omfattas av sex- och samlevnadsundervisningen. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 31 maj 2019.

Utskottet vill sammanfattningsvis framhålla att frågan om att skydda barn från pornografi i skolan är mycket viktig. Det är enligt 2 kap. 8 § skollagen huvudmannens ansvar att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Detta ansvar ligger således på huvudmannen och inte på en myndighet.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:378 (SD) yrkandena 5 och 7, 2018/19:1075 (S), 2018/19:2716 (C) yrkandena 3 och 4, 2018/19:2731 (MP) yrkande 11, 2018/19:2833 (M) yrkande 4, 2018/19:2843 (C) yrkande 15, 2018/19:2857 (C) yrkande 1 och 2018/19:2861 (C) yrkande 22.

Studie- och yrkesvägledningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om studie- och yrkesvägledningen.

Jämför reservation 44 (M), 45 (SD), 46 (C), 47 (V), 48 (L) och 49 (M, C, KD, L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 97 vill motionärerna utveckla studie- och yrkesvägledningen. Motionärerna uppmärksammar att många elever fattar beslut med bristfällig information och att studie- och yrkesvägledningen därför är viktig så att fler elever ska kunna göra trygga och välinformerade val.

I kommittémotion 2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 6 vill motionärerna stärka studie- och yrkesvägledningen i skolan. Motionärerna konstaterar att Skolinspektionens granskning av studie- och yrkesvägledningen visar att den var lågt prioriterad på de skolor som undersöktes och att få av niondeklassarna hade en klar bild av vilka gymnasieprogram som fanns att välja på.

I yrkande 7 önskar motionärerna att det införs en utbildningsplan i slutet av årskurs 9 för att förstå kopplingen mellan egna mål, arbetsmarknad och sysselsättning, men också för att få praktiska kunskaper i hur man skriver ett cv och går på en anställningsintervju.

I motion 2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 önskar motionären att man ser över möjligheten att ge studie- och yrkesvägledningen större jobbfokus så att unga och deras föräldrar ska vara väl informerade om vad olika yrkes- och studieval medför för deras framtida jobbmöjligheter.

I kommittémotion 2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås att det genomförs en satsning på studie- och yrkesvägledningen i gymnasieskolan. Motionärerna vill se en effektiv matchning av arbetskraft och arbetsmarknad.

Även i kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37 vill motionärerna att det genomförs en satsning på studie- och yrkesvägledningen i den svenska skolan.

I motion 2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkande 1 anser motionärerna att det bör införas en utbildningspraktik för högstadiel elever. Motionären framhåller att om fler skulle få chansen att känna till vilka möjligheter som erbjuds i olika gymnasieprogram skulle valet bli något lättare för eleverna. I yrkande 3 önskar motionärerna en effektivare studie- och yrkesvägledning och att studie- och yrkesvägledarnas uppdrag blir tydligare.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 anser motionärerna att studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan måste stärkas och att de i högre grad än i dag integreras i hela skolans verksamhet. Studie- och yrkesvägledarna bör enligt motionärerna i högre grad vara en länk mellan skola och arbetsliv.

I kommittémotion 2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 13 begärs en mer aktiv studie- och yrkesvägledning och ett tydligare genusperspektiv genom hela skolan. Då skulle enligt motionärerna unga personer lättare kunna bryta könsnormer vid studie- och yrkesval.

I motion 2018/19:1490 av Martina Johansson (C) anser motionären att studie- och yrkesvägledarnas roll ska uppvärderas och att studie- och yrkesvägledningen integreras i den ordinarie undervisningen.

I partimotion 2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 begärs att man utreder möjligheterna att införa ett nyckeltal för studie- och yrkesvägledare vid varje skolenhet. Det är enligt motionärerna viktigt att man ser samhällsnyttan med studie- och yrkesvägledningen, och motionärerna anser att brister i studie- och yrkesvägledningen får direkta konsekvenser för möjligheten att rekrytera ny personal till arbetsmarknaden.

I partimotion 2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6 vill motionärerna att studie- och yrkesvägledningen utvecklas genom att den fokuserar på information om vilka möjligheter till jobb olika studier ger. Motionärerna vill även stärka studie- och yrkesvägledarens roll.

Gällande rätt

Enligt 2 kap. 29 § skollagen (2010:800) ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Från och med den 1 juli 2018 har huvudmännen ansvar för att ordna praktisk arbetslivsorientering (prao) för eleverna. Det innebär att en huvudman för grundskola eller specialskola ska ansvara för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas under sammanlagt minst tio dagar för alla elever i grundskolan fr.o.m. årskurs 8 och i specialskolan fr.o.m. årskurs 9 för de elever som läser enligt specialskolans kursplaner. Lagändringarna har införts i 10 kap. 8 a § och 12 a § skollagen (prop. 2017/18:24, bet. 2017/18:UbU9, rskr. 2017/18:155).

Läroplaner

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) ska studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med

funktionsnedsättning, liksom vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser. Rektorn har ett särskilt ansvar för att samverka med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn ska även organisera den studie- och yrkesorienterande verksamheten så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av fortsatt utbildning. Vidare anges det i de övergripande målen i läroplanen att alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med bl.a. arbetslivet samt bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Enligt läroplanen förutsätts dessutom att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till liksom en samverka med arbetslivet och närsamhället i övrigt. På motsvarande sätt anges i läroplanen för gymnasieskolan att skolans personal, efter att rektorn har gjort en arbetsfördelning, ska bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke samt informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund. Rektorn ansvarar vidare för att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke. Rektorn ansvarar även för att studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta. Målet som fastslås i läroplanen är att varje elev medvetet ska kunna ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper.

Skolverkets arbete

Skolverket har ett flerårigt regeringsuppdrag att genomföra fortbildningsinsatser för främst studie- och yrkesvägledare för att förbättra kvaliteten inom vägledningen.

I Skolverkets regleringsbrev för 2019 (s. 10) anges att Skolverket ska genomföra fortbildningsinsatser för främst studie- och yrkesvägledare för att förbättra kvaliteten inom vägledningen. Fortbildningsinsatserna ska inriktas mot att utveckla studie- och yrkesvägledningen med särskilt fokus på ökade kunskaper om arbetsmarknaden. Insatserna ska vidare fokusera på att stärka jämställdhetsperspektivet för att bidra till att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller social eller kulturell bakgrund. Fortbildningen ska främst gälla studie- och yrkesvägledningen inom grundskolan men kan också omfatta studie- och yrkesvägledningen inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Arbetet ska utföras i samråd med Arbetsförmedlingen. Uppdraget ska delredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) årligen senast den 15 mars och slutredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 20 december 2019.

I den senaste delredovisningen från mars 2018 (dnr 7.5.2-2018:219) redovisar Skolverket att man har erfarenhet av fem års arbete med uppdraget att stärka studie- och yrkesvägledningen. Skolverket ser att en förändring framträder i de regioner och kommuner där Skolverket har genomfört olika insatser. Exempelvis anställs vägledningssamordnare med ansvar för samverkansfrågor skola-arbetsliv på regional nivå, i många kommuner samordnas studie- och yrkesvägledning på förvaltningsnivå och på enskilda skolor får förstelärare och utvecklingsledare uppdraget att stärka studie- och yrkesvägledningen i vid bemärkelse. De här initiativen ger effekter. Lärarna upplever att eleverna är mer studiemotiverade och ser en annan innebörd med de olika ämnena, och i vissa skolor har rektorerna sett att måluppfyllelsen har ökat. Forskning visar att när eleven kan se ett samband mellan en skoluppgift och världen utanför skolan påverkas den inre motivationen positivt.

Skolverket ser också att insatserna gör skillnad på den beslutande nivån. När ett möte och en dialog uppstår på olika ledningsnivåer om vilka möjligheter studie- och yrkesvägledning kan erbjuda, så ökar medvetenheten om vägledningens betydelse. Styrning och ledning på politisk, förvaltnings- och skolledarnivå, som under många år brustit på det området, har därför avgörande betydelse. När huvudmän och skolledare prioriterar och organiserar vägledningsverksamheten så att den ges möjlighet att vara hela skolans ansvar skapas goda förutsättningar för elever att göra väl underbyggda val. I det här fallet beror det på att medvetenheten om studie- och yrkesvägledning har ökat hos de som deltagit i Skolverkets utbildningsinsatser, men för en jämlik skola behöver denna medvetenhet säkras på en strukturell nivå.

Skolverket konstaterar dock att tillgången till studie- och yrkesvägledning i Sverige varierar kraftigt och på många håll ofta är en lågt prioriterad verksamhet. Elever får inte den likvärdiga studie- och yrkesvägledning som de både har behov av och har rätt till. Det medför att studietraditioner reproduceras och yrken går i arv. Stora utmaningar återstår därmed i strävan att få skolan att genomföra intentionerna i styrdokumentet så att alla elever har samma chans att göra väl underbyggda val.

Utskottets uppföljning av studie- och yrkesvägledningen

Utskottet har följt upp hur arbetet med studie- och yrkesvägledningen i grund- och gymnasieskolan fungerar (Studie- och yrkesvägledning i grundskolan och gymnasieskolan – en uppföljning [2017/18:RFR24, juni 2018]). Av rapporten framgår att den genomgång av bl.a. granskningar och undersökningar från myndigheter, organisationer och forskare som genomförts inom ramen för uppföljningen visar att det finns en stor variation när det gäller omfattningen och kvaliteten på den studie- och yrkesvägledning som elever i grund- respektive gymnasieskolan får. Såväl tidigare undersökningar som utskottets uppföljning pekar på att en viktig förklaring till dessa skillnader är huvudmännens och rektorernas varierande kunskaper och engagemang i frågor som gäller studie- och yrkesvägledning, vilket påverkar sättet på vilket

de styr verksamheten lokalt. Det konstateras vidare i rapporten att många rektorer inte har eller upplever sig ha lokalt beslutade mål för studie- och yrkesvägledningen att utgå från i sitt praktiska arbete med att utforma vägledningen på den enskilda skolan. Man kan också konstatera att många huvudmän inte uttrycker ett tydligt intresse för att få resultatet av arbetet med vägledningen på de enskilda skolorna redovisat för sig.

Riksdagens tillkännagivande om studie- och yrkesvägledningen

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska låta ta fram och uppdatera en digital studie- och yrkesvägledningsplattform och att studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan måste stärkas och i högre grad integreras i skolans verksamhet (bet. 2016/17:UbU18 punkt 7). I regeringens skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 anger regeringen att riksdagens tillkännagivande inte är slutbehandlat (s. 178 f.).

Utredning om en utvecklad studie- och yrkesvägledning

Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (U 2017:10) överlämnade sitt slutbetänkande Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4) till regeringen i januari 2019. Av betänkandet framgår bl.a. följande.

Omfattningen av den studie- och yrkesvägledning som elever har rätt till finns inte preciserad i författningarna. För att anses som tillräcklig ska vägledningen motsvara elevernas varierande behov. Då inte heller formerna för att kartlägga behoven fungerar tillfredsställande konstaterar utredningen att skolans studie- och yrkesvägledning inte motsvarar de goda intentioner som finns i rådande styrdokument om en likvärdig tillgång till vägledning för elever och presumtiva elever. Det som behövs och som tiden nu är mogen för är ett antal genomgripande förändringar. Utredningen föreslår därför ett paket bestående av fem huvudsakliga åtgärder.

- Ett förtydligande av vad vägledning är, att den kan vara både individuell och generell och ska benämnas karriärvägledning.
- Ett förtydligande av elevers tillgång till individuell karriärvägledning.
- Tydligare krav på att individuell karriärvägledning ska erbjudas vid vissa tillfällen.
- Förstärkning av det generella karriärvägledningsspektivet i olika ämnen.
- Ett nytt obligatoriskt inslag med tilldelad tid, benämnt framtidsval, ska införas i grundskolan, grundsärskolan och specialskolan.

Inget av dessa förslag räcker enligt utredningen enskilt för att åstadkomma den önskade förändringen och förslagen ska därför ses samlat.

Betänkandet har skickats på remiss och beredning pågår i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om att på olika sätt stärka eller utveckla studie- och yrkesvägledningen i skolan kan utskottet inledningsvis konstatera att enligt 2 kap. 29 § skollagen ska elever i grund- och gymnasieskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning. Enligt utskottets uppfattning kan man med väl underbyggda val minska risken för avhopp och felval, och fler unga kan gå vidare till högre studier eller arbete. Vägledningen är också viktig för att åstadkomma bättre balans mellan utbud och efterfrågan av kompetenser på arbetsmarknaden. En väl fungerande studie- och yrkesvägledning är därför av stor vikt. Utskottet har därför genomfört en uppföljning av hur arbetet med studie- och yrkesvägledningen i grund- och gymnasieskolan fungerar (se utbildningsutskottets rapport Studie- och yrkesvägledning i grundskolan och gymnasieskolan – en uppföljning [2017/18:RFR24, juni 2018]). Rapporten visar bl.a. att det finns en stor variation när det gäller omfattningen och kvaliteten på den studie- och yrkesvägledning som elever i grund- respektive gymnasieskolan får.

Utskottet vill understryka att det pågår insatser som presenteras i rapporten för att undersöka, kartlägga och förbättra studie- och yrkesvägledningen såväl hos huvudmän, på skolor, hos organisationer och statliga myndigheter som inom forskningen. Utskottet kan bl.a. nämna Utredningen om en utvecklad studie- och yrkesvägledning (U 2017:10) som överlämnade sitt slutbetänkande Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4) i januari 2019 och som föreslår ett paket av fem huvudsakliga åtgärder för att förbättra studie- och yrkesvägledningen. Utskottet avvaktar regeringens beredning av betänkandet. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla att Skolverket har ett flerårigt regeringsuppdrag att genomföra fortbildningsinsatser för främst studie- och yrkesvägledare för att förbättra kvaliteten inom vägledningen och att Skolverket nu börjar se effekter av de insatser som har gjorts. Exempelvis anställs vägledningssamordnare med ansvar för samverkansfrågor skola-arbetsliv på regional nivå, i många kommuner samordnas studie- och yrkesvägledning på förvaltningsnivå och på enskilda skolor får förstälärare och utvecklingsledare uppdraget att stärka studie- och yrkesvägledningen i vid bemärkelse.

Med hänvisning till Skolverkets pågående arbete, utskottets uppföljningsarbete samt regeringens beredning av betänkandet Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle (SOU 2019:4) ser utskottet inget behov för riksdagen att vidta någon åtgärd när det gäller motioner om studie- och yrkesvägledningen och om införandet av en utbildningsplan i slutet av årskurs 9. När det gäller yrkandet om en utbildningspraktik för högstadiel elever

konstaterar utskottet att nya bestämmelser nyligen införts som innebär att praktisk arbetslivsorientering (prao) nu är obligatorisk för skolelever i grundskolan under minst tio dagar fr.o.m. årskurs 8 (prop. 2017/18:24, bet. 2017/18:UbU9, rskr. 2017/18:155). Utskottet ser därför inget behov av att riksdagen ska vidta några åtgärder. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2018/19:375 (SD) yrkande 7, 2018/19:378 (SD) yrkande 37, 2018/19:397 (båda SD) yrkandena 1 och 3, 2018/19:777 (M) yrkande 2, 2018/19:1490 (C), 2018/19:1760 (V) yrkande 7, 2018/19:2054 (L) yrkande 6, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 97, 2018/19:2825 (M) yrkandena 6 och 7, 2018/19:2841 (C) yrkande 18 och 2018/19:2843 (C) yrkande 13.

Reservationer

1. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 1, 27 och 28 samt avslår motionerna

2018/19:105 av Robert Stenkvis (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 23,

2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M),

2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 och

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 12.

Ställningstagande

Vi vill tydliggöra kunskapskraven i skolan. De nationella proven, men även läroplanerna, uppfattas som otydliga av lärare och elever och fokuserar för tidigt på en avancerad analytisk förmåga utan att eleverna har den grundläggande faktakunskap som krävs för att resonera, jämföra, värdera och dra slutsatser. Denna tendens bekräftas av en studie vid Linnéuniversitetet som visar att många professorer tror att kunskapskraven från grundskolan är på universitetsnivå. Studien, och den efterföljande diskussionen om de otydliga kunskapskraven, fick Skolverket att reagera med en översyn av läro- och kursplanerna. Detta välkomnar vi och det är av största vikt att nya prov och kurs- och läroplaner, och då särskilt kunskapsmålen, kommer på plats som är tydligt formulerade och väl anpassade till elevernas förväntade förmåga och kunskaper i de olika ämnena och de olika årskurserna.

Vi vill också ha ett tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister. I dag når var fjärde elev inte godkänd nivå i samtliga ämnen i årskurs nio. Över 15 procent av grundskoleeleverna når inte gymnasiebehörighet, och det finns skolor där mer än hälften inte når gymnasiebehörighet. Ofta är skolorna i utsatta områden särskilt drabbade. Skolor som har tagit emot många nyanlända elever har svårigheter att ge alla

elever tillräckliga kunskaper. Vi kan inte acceptera ett skolsystem som dras isär. Vi vill se ett tydligare nationellt ansvar med nationella kvalitetskrav för att vända utvecklingen på de skolor som brister. Därför behövs reformer som snabbt identifierar de skolor som inte klarar kunskapsuppdraget och genomför de åtgärder som krävs för att lyfta resultaten. Samtidigt ska skolor och huvudmän som lyckas med sitt uppdrag inte få ändrade förutsättningar. Vi vill införa nolltolerans mot skolor som inte ger tillräckliga kunskaper.

Det behövs också tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna. I dag är det otydligt vilka kunskaper som krävs för att gå vidare, och övergången från förberedelseklassen till en ordinarie klass är inte formaliserad. Vi vill därför att Skolverket ska ta fram underlag för vilka kunskapsmål en elev bör uppnå för att få gå vidare från en klass till en annan.

Möjligheterna för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs bör bli större. I dag är det rektorn på en skola som beslutar om en elev som inte nått kunskapsmålen ska få gå om en årskurs. Föräldrar eller vårdnadshavare ska även få möjlighet att yttra sig innan ett sådant beslut fattas. Vi anser dock att lärarna bör ges större inflytande över besluten om att låta en elev gå om en årskurs. Vi vill därför att skollagen ses över och att det införs större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 23 och
avslår motionerna

2018/19:105 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M),

2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 12,

2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 1, 27 och 28.

Ställningstagande

Vi vill att man snarast utreder möjligheten att införa en nivågruppering i undervisningen i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 4. Den ska införas på två nivåer, en särskild och en allmän nivå. Denna nivågruppering ska göras fr.o.m. årskurs fyra. Det är enligt vår mening orimligt att begära att alla elever ska lära sig i samma takt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Åtgärder för att höja kunskapsresultaten, punkt 1 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L) och

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 och

avslår motionerna

2018/19:105 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 23,

2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 9 och 10,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 12,

2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 1, 27 och 28.

Ställningstagande

Grundskolan måste kunna vara till för alla. Det innebär att attityden till skolan måste förändras. Lärare ska respekteras för sina kunskaper och förmågan att förmedla dessa. Politiken har ett ansvar att förse lärare med de befogenheter som krävs för att skapa studiero och studiemotivation i klassrummet utifrån varje elevs förmåga och förutsättning. Sverige behöver fortsätta arbetet med att lyfta läraryrket och höja lärarnas status. Den lärarledda undervisningen bör öka. Alla elever ska undervisas av behöriga lärare. Eftersom tiden är en avgörande faktor för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen är det viktigt att alla elever får den garanterade undervisningstid de är berättigade till. Förlorad undervisningstid ska tas igen vid ett senare tillfälle. Barn och ungas rätt att få kunskaper som främjar deras personliga utveckling kommer att ha avgörande betydelse för den enskilda individen likväl som den gemensamma samhällsutvecklingen. Studiero och studiemotivation likväl som trygghet ska råda i klassrummet.

Skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor är en central jämställdhetsfråga. Det är i skolan som flickor och pojkar, oavsett bakgrund, ska ges lika möjligheter och livschanser. Skolans värdegrund ska spegla de liberala värderingar som håller samman vårt samhälle – om individens frihet, demokrati och jämställdhet mellan kvinnor och män. Det finns en tydlig genusdimension i fråga om de fallande kunskapsresultaten i skolan sedan 1990-talet. Pojkarnas kunskapsresultat släpar efter, och särskilt märks detta för lågpresterande pojkar. Försämringen för pojkarna har varit särskilt tydlig i fråga om läsförståelse. Flickorna klarar sig mycket bättre än pojkarna och har högre snittbetyg i alla ämnen utom i idrott. Att ha bristande kunskaper i läsförståelse är både ett demokratiproblem och ett jämställdhetsproblem. Skillnaderna sägs ofta bero på att pojkarna har en mer negativ attityd till skolarbetet och generellt sett behöver struktur i skolarbetet. Eftersom pojkarna i högre utsträckning än flickorna behöver en tydlig klassrumsstruktur är det också de som drabbas mest av bristande studiero i klassrummet, en skola som inte har varit kunskapsfokuserad och där eleverna själva tvingats ta ett stort eget ansvar för studierna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Tioårig grundskola, punkt 2 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 77.

Ställningstagande

Vi vill att regeringen ska utreda införandet av en tioårig grundskola. Förutsättningarna för en utredning ska vara följande. För att ge mer tid till att nå kunskapsmålen ska grundskolan göras tioårig genom att förskoleklassen blir årskurs ett. För att stöd ska kunna sättas in så tidigt som möjligt ska det första skolåret även inkludera ett tydligare kunskapsmål om att läsa och förstå enklare texter, och lågstadiet ska avslutas med ett nationellt prov. Förskollärare ska kunna kompetensutvecklas för att bli behöriga lågstadielärare och kunna arbeta i lågstadiet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Översyn av läroplaner och kursplaner, punkt 3 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 79.

Ställningstagande

Vi vill att man ska se över om läroplaner och kursplaner kan revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap i alla ämnen. Det behöver göras för att öka tyngdpunkten på faktiska kunskaper och förtydliga kunskapskraven.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Höjd studietakt och förlängd skolplikt, punkt 4 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 83 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 29.

Ställningstagande

Det finns i dag skolor där mer än hälften av eleverna inte når gymnasiebehörighet. Samtidigt är de snabbast växande programmen på gymnasieskolan introduktionsprogrammen. Det är programmen för elever som saknar gymnasiebehörighet. Den utvecklingen är långsiktigt ohållbar. Grundskolan ska garantera att elever har tillräckliga kunskaper för att klara gymnasieskolan.

Vi vill därför betona vikten av att skolplikten ska kunna förlängas till 18 års ålder för alla elever som riskerar att inte nå gymnasiebehörighet. Det innebär att elever som inte uppnår gymnasiebehörighet efter årskurs nio ska kunna fortsätta i grundskolan för att nå gymnasiebehörighet. Elever ska också ha möjlighet att i stället välja att gå vidare till en yrkesskola. Vidare vill vi att

lärare ska få större möjligheter att låta elever gå om en årskurs för att nå årskursens kunskapsmål.

I den svenska skolan finns det både elever som snabbt klarar av att nå kunskapsmålen och elever som behöver längre tid för att klara dem. Därför bör man kunna höja studietakten för de elever i grundskolan som snabbare når kunskapsmålen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Utökad undervisningstid i grundskolan, punkt 5 (M, C, KD, L)

av Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD), Mats Persson (L) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 82 och bifaller delvis motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Jämfört med elever i andra länder har barn och unga i den svenska grundskolan betydligt mindre undervisningstid. Undervisningstiden bör därför utökas med fokus på centrala baskunskaper såsom svenska och matematik så att elever får mer tid till lärande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Undervisningstiden, punkt 6 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 24 och

avslår motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi vill utöka undervisningstiden i lågstadiet. Internationella studier ger stöd för sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat. Utökad undervisningstid har exempelvis visat sig ge tydliga positiva effekter för elevernas resultat i matematik i såväl lägre som högre årskurser. Som ett första steg i att ge svenska elever mer undervisningstid vill vi utöka skoldagarna på sikt med en timme per dag. Internationell forskning visar att tidiga insatser har störst effekt, och därför bör undervisningstiden utökas så tidigt som möjligt. Undervisningstiden behöver öka i alla ämnen i lågstadiet men främst bör utökningen ske i svenska och matematik, eftersom det viktigaste målet med lågstadiets läroplan är att eleverna ska lära sig läsa, skriva och räkna. Målet är att svenska och matematik ska utgöra två tredjedelar av undervisningstiden på lågstadiet. Det innebär att tre av de fem nya undervisningstimmar som vi vill införa per vecka ska avsättas till svenska och matematik. Utökningen av undervisningstiden ska följas upp med en effektutvärdering av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Därför ska den utökade undervisningstiden införas i samråd med IFAU för att säkerställa att vetenskapliga metoder med exempelvis kontrollgrupper kan användas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Undervisningstiden, punkt 6 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 22 och

avslår motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

Vi vill att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs. Det behöver göras för att öka möjligheterna att upptäcka elever som halkat efter i undervisningen, men också för att tydliggöra vad eleverna ska ha lärt sig efter varje årskurs.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Läxhjälp och lovskola, punkt 7 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 25 och 26 samt
2018/19:2937 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17 och
avslår motionerna
2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 24 och
2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill att man ser över möjligheterna att införa obligatorisk lovskola och läxhjälp. För elever i högstadiet kan extra undervisningstid, läxhjälp eller lovskola vara avgörande för att de ska kunna nå kunskapsmålen och komma i kapp när de riskerar att halka efter i undervisningen.

Lovskola är ett sätt att ge elever som behöver det mer undervisningstid. Tyvärr har regeringen valt att begränsa erbjudandet om lovskola till elever i årskurs 8 och 9. Vi vill utöka satsningen på lovskola och införa en skyldighet för kommunerna att erbjuda lovskola i fyra veckor i årskurs 6–9. Lovskolan ska vara obligatorisk för alla elever som i dessa årskurser inte har gymnasiebehörighet. Genom extra stödinsatser som läxhjälp och utökad lovskola kan antalet elever som inte blir behöriga till gymnasiet minskas. Kunskap kräver egna ansträngningar, men varje elev ska också ges stöd för att nå kunskapsmålen. Man bör också överväga att införa en försöksverksamhet för nyanlända elever som kombinerar lovskola med sommarkollo för att de ska få en god start i livet och ha en meningsfull sysselsättning under sommar-månaderna när skolorna är stängda.

Kommuner och fristående huvudmän bör även vara skyldiga att i årskurs 4–9 erbjuda läxhjälp till alla elever för att de ska få goda förutsättningar att lyckas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Läxhjälp och lovskola, punkt 7 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 4 och

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 24 och

avslår motionerna

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 2,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 25 och 26 samt

2018/19:2937 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Elever som behöver hjälp med läsläsning ska enligt vår mening erbjudas sådant stöd av skolan. Vi anser inte att man ska ta bort läxor som ett naturligt och avgörande inslag i lärandet. I stället ska elever erbjudas läxhjälp. I de lägre årskurserna ska fritidshemmen erbjuda detta i möjligaste mån. Vi föreslår därför att de elever som så önskar ska erbjudas läxhjälp på fritidshemmen. En av tankarna bakom fritidsverksamheten är att komplettera hemmet och föräldrarna. Att även komplettera hemmet när det gäller läxhjälp ter sig därför både naturligt och effektivt enligt vår mening. Fritidsverksamheten kommer att behöva personalförstärkningar efter denna reform, men det blir betydligt lägre kostnader än för att anställa extra lärare om skolan skulle erbjuda läxhjälp. Vi vill därför att det i grundskolans lägre årskurser ges möjlighet att erbjuda läxhjälp under fritidsverksamheten och att personalen förstärks så att inte övrig verksamhet blir lidande.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motionerna
2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,
2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42,
2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),
2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,
2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att man bör tillsätta en utredning för att utreda och tydliggöra
ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande
lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager
detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1 och
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42 samt
avslår motionerna
2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,
2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),
2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,
2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,
2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att den svenska gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen bör få ett statligt huvudmannaskap. Den svenska gymnasieskolans utveckling har inte varit tillfredsställande efter kommunaliseringen. För att tackla dagens stora problem inom gymnasieskolan så att gymnasieskolan blir likvärdig och både rika och mindre välbeställda kommuner har en skola av acceptabel kvalitet måste staten ta över huvudmannaansvaret från kommunerna. Även när det gäller frågan om lärarnas sjunkande status är det enligt vår mening ett statligt huvudmannaskap som är den effektivaste enskilda åtgärden för att vända utvecklingen och kunna höja lärarnas status. Vi anser att kommunerna inte har den kompetens som krävs för att styra skolan, och staten måste i detta sammanhang gå in med en högre professionell kompetens. Som ett första steg mot ett förstatligande ska organisationen och huvudmannaskapet för studie- och yrkesvägledningen, it, skolhälsovården och den administrativa personalen gå över i statlig regi.

Vi anser även att den svenska grundskolan bör få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap bör gå till.

Vi vill också att man ser över och effektiviserar myndighetsstrukturen inom utbildningsväsendet så att inga myndigheter inom utbildningsväsendet har överlappande ansvarsområden. Likaså vill vi slå ihop olika myndigheter där uppdragen kan sammanföras till en gemensam myndighet. På sikt vill vi ha en myndighet med ett övergripande ansvar för lägre utbildning. Denna övergripande myndighet ska handplocka de mest kompetenta och mest lämpade opolitiska medarbetarna som ska ha ett övergripande ansvar för lärarkåren och kvaliteten inom skolväsendet. På detta sätt uppnår vi såväl synergieffekter som effektiviseringar som leder till besparingar och ökad kvalitet. Dessutom förtydligas vilken myndighet som ytterst har ansvaret för skolfrågorna. En sådan ny skolmyndighet kan dock först inrättas efter det att vårt förslag om att införa ett nytt löne- och incitamentsystem, med en karriärtrappa för lärarna och rektorerna i enlighet med Singaporemodellen, har introducerats.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4 och

avslår motionerna

2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42,

2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,

2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi vill att man utreder förutsättningarna för ett generellt statsbidrag som är öronmärkt till skolan i stället för riktade statsbidrag. I dag lägger kommuner olika mycket resurser på skolan. De riktade statsbidragen ökar skillnaderna ytterligare, vilket främst gynnar större huvudmän med rutin och resurser att ansöka om statsbidrag. För att säkerställa att skolan blir likvärdig i hela landet och att resurser går dit de behövs som mest borde de riktade statsbidragen ses över i syfte att bli ett generellt statsbidrag som är öronmärkt för skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (V)

av Ilona Sztatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5 och

avslår motionerna

2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42,

2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,

2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4,

2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Det kommunala huvudmannaskapet med 290 olika sätt att styra skolan har skapat ett byråkratiskt system. Med en tydlig statlig finansiering och resursfördelning som utgår ifrån behoven kan de ekonomiska resurserna prioriteras och fördelas till de insatser som spelar störst roll för elevernas kunskapsutveckling. Med ett nationellt ansvarstagande kan den negativa trenden vändas och skolsystemet ges förutsättningar att bli likvärdigt. Jag föreslår därför att det ska tillsättas en bred parlamentarisk utredning för att ta fram förslag om hur staten ska kunna ta över huvudmannaskapet för hela skolväsendet och garantera alla enheter inom skolväsendet likvärdiga ekonomiska och kompetensmässiga förutsättningar. Jag anser att skolväsendets olika delar ska hänga ihop, och därmed bör frågan om huvudmannaskap belysas när det gäller skolväsendets samtliga delar. Utredningen bör ta fasta på vilka positiva effekter kommunaliseringen av skolan har fått som kan behållas. Även konsekvenserna för kommunernas ekonomi måste analyseras, liksom en lång rad frågor som hur arbetsgivaransvaret bäst ska utövas och hur reformen ska genomföras för att alla yrkeskategorier ska vara förberedda.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Ansvars- och resursfördelningen i skolväsendet, punkt 8 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 1 och 2 samt

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 4 och

avslår motionerna

2018/19:216 av Johnny Skalin (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1 och 42,

2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S),

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkandena 1 och 4,

2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi vill ha ett återförstatligande av skolan. Liberalernas uppfattning är att kommunaliseringen av skolan i början av 1990-talet är huvudförklaringen till skolans minskade likvärdighet, försämrade kunskapsresultat samt försämrade arbetssituation och status för lärarna. Liberalerna drev i regeringsställning igenom förändringar där staten tog ett allt större ansvar för skolan. Vi menar att det som ryms inom begreppet undervisning i grundskolan, förskoleklassen och gymnasiet, vilket i huvudsak är lärarna, rektorerna och läromedlen (oavsett om det rör sig om skriftligt eller digitalt format eller videolektionsformat), ska förstatligas eller lyda under statlig kontroll. Övrig personal inom lokalförsörjningen, skolköket, it-stödet och liknande ska även fortsättningsvis vara ett ansvar för den kommunala eller fristående huvudmannen. Undervisningen ska finansieras av staten, vilket kommer att kräva en skatteväxling. Formerna för ett framtida arbetsgivaransvar för lärare och rektorer när det gäller anställning, arbetsledning och utbildning måste analyseras.

Vi vill också att man tillsätter en utredning som presenterar ett förslag om en likvärdig skola i hela landet med staten som huvudman för de offentliga skolorna. Omfattande strukturreformer måste genomföras med omsorg och föregås av en gedigen analys och ett utredningsarbete. Vi föreslår därför att det under innevarande budgetår tillsätts en utredning som tar fram förslag på formerna för en modern skola med staten som huvudman för de offentliga skolorna där kvalitet och likvärdighet säkras genom statlig finansiering, nationella mål, utvärderingar och tillsyn. Målet ska vara en likvärdig utbildning i hela landet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Val av skola, punkt 9 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,

2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi vill att kommuner ska erbjuda information om skolvalet på fler språk än svenska för att kunna möta alla familjer. Samtidigt bör socialt utsatta familjer också få information om andra delar som rör barnens utbildning, exempelvis var de kan få hjälp med läsläsning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Val av skola, punkt 9 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17 och
avslår motionerna
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi ser ett stort värde i att bevara de mindre skolenheterna. Inte minst gäller det de bygdeskolor som fortfarande finns kvar. För att få ett fungerande samhälle i stort krävs att skolan lyckas med sin uppgift. Av den orsaken är det viktigt att låta grundskolan bygga på småskalighet där det är möjligt. Vi vill därför motverka trenden där mindre skolor läggs ned till förmån för större, och vi ser med oro på att många landsbygdsskolor har sviktande ekonomi och elevunderlag. Familjer tvingas ofta välja mellan att flytta eller sända sina barn flera mil bort till närmaste skola. Tyvärr kan en tillfällig minskning av elevunderlaget innebära att kommunen måste stänga en skola. Det leder till att barnfamiljer flyttar och att sannolikheten att skolan kan öppna igen minskar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Val av skola, punkt 9 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1 och avslår motionerna

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,

2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Jag vill värna och utveckla det fria skolvalet. För att värna elevernas, föräldrarnas och lärarnas valmöjligheter är det fria skolvalet och den därtill kopplade skolpengen viktig. Friskolornas etablering, från förskola upp till högre utbildning, har lett till ökad konkurrens och högre kvalitet. Konkurrens ger högre kvalitet i både friskolor och kommunala skolor. Jag är därför positiv till en mångfald av offentliga och privata leverantörer i hela utbildningssystemet, från förskola till högre utbildning. Det finns ett behov av att vidareutveckla och förenkla valfriheten så att den tillgängliggörs för fler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

20. Val av skola, punkt 9 (V)

av Ilona Sztamari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt

avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,
2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,
2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

För att skapa bättre förutsättningar för en likvärdig undervisning och ett effektivt utnyttjande av skolans resurser bör elever placeras i grundskolan utgå från upptagningsområden där en elev i första hand får en plats på en kommunal skola. Upptagningsområdena bör baseras på att elever ska gå i en skola nära hemmet, men man bör även ta hänsyn till eventuell boendesegregation och sträva efter en sammansättning av elever med olika bakgrund.

Efter att en skolplacering meddelats bör det även ges möjlighet för föräldrar och elever att komma med alternativa önskemål. Ett sådant önskemål ska motiveras särskilt. Ett skäl för en annan placering kan t.ex. vara att en skola har en särskild inriktning eller en särskild pedagogik, sociala skäl eller att en elev har en funktionsnedsättning och kan få bättre stöd vid en viss skola. Vid konkurrens om en plats bör platsen i första hand tilldelas en elev som bor inom samma upptagningsområde som skolan ligger i och i andra hand enligt en strikt närhetsprincip. Varje fall av särskilda önskemål ska bedömas av skolledningen i samråd med vårdnadshavare och övriga berörda.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Val av skola, punkt 9 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63 och
avslår motionerna
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,
2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Det behövs en ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden. Ett bekymmer för många familjer på landsbygden är avståndet till barnens skola. De dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med lägre elevantal i glesbygdsområden bör tillämpas generöst så länge som kvaliteten kan garanteras. Kommunerna bör ges ökade möjligheter att skapa flexibla lösningar för att uppfylla skolplikten, exempelvis genom skolundervisning fyra dagar i veckan för mindre barn med lång resväg. Det ska även vara möjligt för en skola att ta emot elever från två länder i gränsbygder.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Val av skola, punkt 9 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkandena 1 och 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 17,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 10,

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 63,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Barn som inte vaccinerats av andra skäl än medicinska bedömningar utsätts inte bara för risken att själva bli smittade av allvarliga sjukdomar som mässling. De utgör också en risk för andra människor som av olika skäl inte kunnat vaccineras eller som inte fått tillgång till vaccinationer under sin uppväxt. Ingen ska tvingas till vårdinsatser utöver den strängt reglerade tvångsvård som gäller i dag. Men en förälders val att avstå från att vaccinera sina barn bör inte drabba andra. Därför bör barn som föräldrar valt att inte

vaccinera kunna hänvisas till en annan skola eller förskola än den de valt om de riskerar att utsätta andra barn för smitta.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Utveckla det fria skolvalet, punkt 10 (M, C, KD, L)

av Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD), Mats Persson (L) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 92.

Ställningstagande

I stället för att det fria skolvalet ifrågasätts behövs mer av valfrihet samt kunskap och kvalitet för att möjliggöra en ökad likvärdighet i skolan. Skolvalet ska därför utvecklas med bättre information, tydliga jämförelser mellan skolor och mer öppenhet och transparens. Det lägger grunden för att alla ska göra ett aktivt val till grund- och gymnasieskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Ett aktivt skolval, punkt 11 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 8 och

avslår motionerna

2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M),

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Den svenska skolan ska hålla ihop. Ett aktivt skolval är ett viktigt verktyg som ger bättre möjligheter för elever och föräldrar att hitta den skola som passar dem bäst. Elever som inte väljer skola själva blir i dag placerade i en skola i enlighet med närhetsprincipen. Det innebär att de som inte känner till det fria skolvalet aldrig ställs inför möjligheten att själva få välja. Vi värnar det fria skolvalet och möjligheten att välja mellan olika skolor. Valfriheten är en rättighet som alla elever ska garanteras. För att säkerställa att alla elever ges möjlighet att använda denna rättighet vill vi att ett aktivt och obligatoriskt skolval införs i samtliga av Sveriges kommuner.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Ett aktivt skolval, punkt 11 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motionerna

2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M),

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 8 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Det finns ett behov av att vidareutveckla och förenkla valfriheten så att den tillgängliggörs för fler, exempelvis genom att man inför ett aktivt skolval som man gjort i bl.a. Nacka och Botkyrka kommuner. Det skulle göra det obligatoriskt att välja skola. Det är också viktigt att det blir lättare att söka skola och få information om skolor, och föräldrar bör kunna få stöd i detta, speciellt föräldrar som inte har svenska som modersmål. Informerade val har visat sig vara av stor betydelse när många nyanlända elever börjar i den svenska skolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Ett aktivt skolval, punkt 11 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 27 och avslår motionerna

2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M),

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 8 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Ett skolsystem som medger valfrihet och mångfald kan under rätt förutsättningar vara kvalitetsdrivande. Det finns starka rättviseargument för ett fritt skolval. Det är betydligt lättare för ekonomiskt svaga familjer att välja en bra skola än att köpa en bostad i det område där en bra skola ligger. Föräldrar har dock olika förutsättningar att tillgodogöra sig information om vilken skola som är bäst för deras barn. Att inte kunna tala det svenska språket kan t.ex. vara ett sådant hinder. Jag anser därför att ett aktivt och fritt skolval bör införas, där föräldrar och barn måste ta ett aktivt beslut om val av skola. Kommunerna bär ett ansvar för att informera om och bistå med material på olika språk om de skolor som finns att välja inom kommunen. På så vis ökar föräldrars möjlighet att välja skola utifrån samma förutsättningar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

27. Fristående skolor, punkt 12 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17 och

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:106 av Robert Stenkvis (SD),
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,
2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43,
2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,
2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,
2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),
2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),
2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 och
2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi värnar friskolereformen och möjligheten att starta och driva konfessionella friskolor. Samtidigt måste friskolereformen skyddas från missbruk, exempelvis mot att aktörer med extrema politiska eller religiösa syften får inflytande över skolor i Sverige. Det krävs en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa skolor som främjar religiös eller politisk extremism. Vi vill pausa nyetableringen av religiösa friskolor tills dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. Fristående skolor, punkt 12 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6 och
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43 och
avslår motionerna
2018/19:106 av Robert Stenkvis (SD),
2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,
2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,
2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,
2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),
2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),
2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17,
2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 och
2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

När friskolor etablerar sig i kommuner där det inte råder underetablering av skolor, utan där den kommunala skolan fungerar bra och är i jämvikt med elevunderlaget, uppstår stora problem. Anledningen är att lokalerna och organisationen redan är anpassade för det befintliga elevunderlaget. Följden kan bli att bra och populära kommunala skolor riskerar att läggas ned, till många föräldrars och elevers stora sorg. För dessa elever och föräldrar minskar valfriheten med friskoleetableringen. Skolinspektionen tar inte hänsyn till kommunernas organisation när den fattar beslut om friskoleetableringar och ska inte göra det enligt gällande lagstiftning. Vi vill att det ställs större krav på att få öppna en friskola och att det finns ett påvisbart behov av den utbildning som en friskola avser ge, t.ex. en viss pedagogisk profil. Friskolor ska också kunna etableras om det råder underetablering av skolor i kommunen.

Utgångsläget måste vara att såväl fristående som kommunala skolor ska vara öppna för alla elever. Samtidigt ska en enskild skola – oavsett om huvudmannen är enskild eller kommunal – ha möjlighet att skapa klasser eller skolor för exempelvis barn med särskilda behov. Det måste dock finnas begränsningar för att få skapa sådana klasser med krav på tillstånd hos Skolinspektionen. Vi menar att samma villkor ska gälla för såväl kommunala skolor som friskolor, så långt det är möjligt.

Vi anser att friskolor måste bygga upp en ekonomisk buffert innan de får ta ut vinst men vi förespråkar inget vinstförbud eller vinstbegränsning för friskolorna. Den ekonomiska bufferten är till för om skolan kommer på obestånd. Det ska då finnas medel att driva friskolan vidare till dess att kommunen får möjlighet att organisera ett övertagande av de elever som gått på friskolan. Skolinspektionen ska godkänna denna buffert och se till att inga vinster tas ut innan bufferten är säkrad.

Det behöver göras en hårdare kontroll av alla ägare och styrelser innan friskolor startar. Det finns tyvärr en risk för att oseriösa ägare startar eller tar över en friskola eller förskola. Den prövning som görs i dag är undermålig enligt flera rapporter. Vi vill att det ska göras en betydligt hårdare kontroll av de ekonomiska förutsättningarna och att det inte är brottsbelastade personer som startar eller tar över en friskola. Alla kontroller är meningslösa om det enkelt går att anlita en s.k. målvakt, vilket ska vara omöjligt med seriösa kontroller.

Finansiering av friskolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden ska förbjudas. Under de senaste åren har det framkommit uppgifter om att friskolor startats och drivits med lån och bidrag från stater utanför Europa. Detta har skett i ganska ringa omfattning men är uppseendeväckande. Det är extremt osannolikt att en stat på andra sidan jordklotet skulle finansiera en friskola i Sverige utan att ha politiska, religiösa eller strategiska skäl för detta.

Detta handlar i grunden om säkerhetspolitik. Därför vill vi införa ett förbud för enskilda personer eller organisationer utanför Norden att finansiera fristående förskolor och skolor med lån, räntefria lån eller bidrag. Det ska heller inte vara möjligt att sköta finansieringen genom ombud utanför Norden. Det handlar ytterst om var pengarna kommer ifrån. Undantag ska kunna göras för de skolor som klassas som internationella, International Baccalaureate och skolor avsedda för svenska elever utomlands. Detta ska regleras i skollagen.

Innan nya konfessionella friskolor ska få starta måste regelkontrollen och regelefterlevnaden öka till samma nivå som för icke-konfessionella skolor. Vi vill att Skolinspektionen skärper sin tillsyn över religiösa friskolor. Tillsynen ska utövas likvärdigt oavsett religiös tillhörighet. Tills den skärpta kontrollen är införd förespråkar vi ett s.k. moratorium för etableringen av nya konfessionella friskolor. Inga nya friskolor ska få startas innan den hårdare kontrollen genomförs på ett trovärdigt sätt.

En del religiösa friskolor har funnits länge och många av dessa friskolor fungerar väl och har betydligt bättre resultat än kommunala skolor. Dessa skolor ska självfallet få vara kvar. Däremot vill vi se ett tillfälligt stopp för nyetablering av religiösa friskolor då en mängd missförhållanden uppdagats på ett flertal av dessa skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

29. Fristående skolor, punkt 12 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:106 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),

2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att vinstjakten i den svenska skolan upphör. Vinstjakten är en av anledningarna till att skolan blir allt mindre likvärdig. Vinstdrivande fristående skolor etablerar sig där de har bäst marknadsutsikter, dvs. i områden där befolkningen har hög utbildning och goda inkomster. Dessutom har dessa skolor ett intresse av att driva upp elevernas betyg med förhoppningen om att locka till sig fler elever, vilket leder till betygsinflation och ökad segregation. Offentligt drivna skolor är däremot skyldiga att erbjuda alla elever utbildning, även barn med särskilda behov och barn vars tidigare skolor har försatts i konkurs. Det finns fortfarande ett behov av vinstbegränsningar inom välfärden i allmänhet och skolsektorn i synnerhet. För en likvärdig utbildning behövs ett slut på vinstintresset inom skolväsendet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Fristående skolor, punkt 12 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28 och avslår motionerna

2018/19:106 av Robert Stenkvis (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),

2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21.

Ställningstagande

Transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor. Det faktum att en fristående skola kan överklaga kommunens beslut om ekonomisk ersättning och att någon av landets

förvaltningsdomstolar kan bedöma om rätt skolpeng är utbetald är vägledande för vad som kan anses vara ett transparent underlag. Men juridiska processer tar tid och resurser i anspråk. Det vore bättre vore om det fanns tydliga föreskrifter om hur kommunernas redovisning av skolpengen till huvudmännen ska se ut. Friskolekommittén har presenterat förslag för ökad öppenhet, insyn och offentlighet som kommer att kunna bidra till ökad tydlighet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

31. Fristående skolor, punkt 12 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 och avslår motionerna

2018/19:106 av Robert Stenkvist (SD),

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 1–6,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1, 2 och 4,

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkandena 2 och 3,

2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S),

2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C),

2018/19:2436 av Martina Johansson (C) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M) yrkande 17,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 28.

Ställningstagande

Vi vill se ett stopp för nya religiösa friskolor. Religiösa friskolor riskerar att leda till att fler barn, däribland nyanlända barn och barn boende i utsatta områden, isoleras från det svenska samhället och får möta färre elever med svenska som modersmål. Skolan, som ska vara en brygga in i samhället, riskerar i stället att bli en enklav som isolerar barnen från resten av samhället och motverkar jämställdhet och likabehandling av flickor och pojkar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Översyn av kö- och antagningssystemet inom skolvalet, punkt 13 (M, C, KD, L)

av Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD), Mats Persson (L) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 93,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 10 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 3 och avslår motion

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill att man ser över kö- och antagningssystemet inom skolvalet utan att de som står i kö redan i dag omfattas. Det är viktigt att översynen tar hänsyn till hur ett kö- och antagningssystem skulle kunna utformas för ett bättre, mer tillgängligt och enklare skolval. Vi vill på sikt se ett mer enhetligt kösystem där samtliga skolor ingår. Kösystemet måste utformas transparent och rättssäkert för såväl skolhuvudmän som elever och kunna ta hänsyn till familjer som exempelvis vill välja skola över kommungränserna. Översynen bör även omfatta frågan om vid vilken ålder barnet som tidigast bör få ställas i kö.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Översyn av kö- och antagningssystemet inom skolvalet, punkt 13 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 3 och

avslår motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 93,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 10 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Möjligheten för fristående skolor att använda sig av ett kösystem vid antagning av elever bör tas bort. För att skolvalets segregeringseffekter ska upphöra måste de antagningsregler som gäller för fristående skolor ändras. Framför allt är det den flitigt använda möjligheten att använda köer för antagning som har de stora segregeringseffekterna. I många fall kan flera års kötid krävas för antagning, något som är till fördel för elever som kommer från socio-ekonomiskt starkare hem. Elever födda i Sverige får dessutom en fördel gentemot utlandsfödda elever.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

34. Tillsyn, punkt 14 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och
Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt
avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2018/19:496 av Robert Hannah (L),

2018/19:555 av Maria Nilsson (L),

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,

2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,

2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att Skolverket ska kunna ta över huvudmannskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet. Skolinspektionens granskning av skolor behöver utgå mer från elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet.

Granskningarna bör bli tydligare och följa en betygsskala. Om Skolinspektionen bedömer att skolan har kvalitetsbrister bör en åtgärdsplan upprättas. Efter att åtgärdsplanen har upprättats bör Skolverket ålägga dessa skolor ett obligatoriskt kunskapskontrakt med nationella resurser kopplade till åtgärder som forskningen visar stärker kunskapsresultaten. Det kan t.ex. handla om lärarhandledning, speciallärarkompetens, ledarskapsutbildning eller förstärkt elevhälsa. Det bör inte vara möjligt för en skola att tacka nej till de insatser som erbjuds. I de fall skolan inte lyckas vidta de åtgärder som krävs behövs ett utökat statligt ansvar. Vi vill därför att en skola som trots hjälp inte lyckas lyfta resultaten övergår till ett statligt huvudmannaskap. Detta ska gälla oavsett huvudman. Vid behov ska skolan kunna läggas ned.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. Tillsyn, punkt 14 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44 samt

2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD) och

avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2018/19:496 av Robert Hannah (L),

2018/19:555 av Maria Nilsson (L),

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,

2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi vill att det ska vara tydligt vad som gäller för olika skolors resultat samt hur dessa ska publiceras. Skolinspektionen bör ges i uppdrag att genomföra inspektioner av både kommunala och fristående skolor och efteråt redogöra för resultaten i rapporter. Rapporterna ska syfta till att elever och föräldrar lättare ska kunna ta del av skolornas betygsnivåer men också annan viktig

information som antalet lärare, antalet anställda, deras utbildningsnivå och hur den övriga organisationen ser ut. Alla rapporter ska vara offentliga och publiceras på såväl Skolinspektionens som kommunens och den berörda skolans webbplats.

Det behövs ett statligt övertagande av skolor som fungerar alarmerande illa. Tyvärr finns det skolor, främst i utsatta områden, som inte längre fungerar och som inte uppfyller minimikraven på trygghet och undervisning. Ytterst ansvarig för den enskilda skolan och dess resultat är skolans rektor. En kompetent rektor med gott ledarskap är grunden för en god arbetsmiljö och en väl fungerande verksamhet. I Storbritannien har man precis som i Sverige haft problem med vissa skolor. Där tog man fram ett koncept med s.k. Academy Schools. De skolor som omvandlats till Academy Schools är skolor som under en lång tid haft omfattande problem. Skolorna leds av statligt tillsatta rektorer som fått ett omfattande mandat för att kunna förändra skolorna från grunden.

Vi anser vidare att man bör göra en ökad satsning på Skolinspektionen. Myndigheten spelar en större roll i dag än för 20–30 år sedan, speciellt på grund av alla religiösa friskolor som etablerat sig under de senaste decennierna. Vi vill att Skolinspektionen ska få större resurser med krav att genomföra flera kontroller. Speciellt viktigt är det att utöka de oannonserade besöken.

Det bör även införas en anmälningsplikt till Skolinspektionen för skolor och annan utbildningsverksamhet som har en konfessionell inriktning. Genom att införa en anmälningsplikt i fråga om verksamhetens konfessionella inriktning kommer enligt vår mening Skolinspektionens verksamhet att underlättas avsevärt då såväl inplanerade som oanmälda verksamhetsbesök och inspektioner kan anpassas, planeras och genomföras på ett bättre sätt. Vi vill också framhålla att enligt Skolverkets statistik för 2017 uppgav 71 fristående skolverksamheter i Sverige att de bedriver konfessionell inriktning. Skolinspektionen uppger själv att mörkertalet är större och att betydligt fler verksamheter bedriver konfessionell inriktning än vad Skolverkets statistik visar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

36. Tillsyn, punkt 14 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och
avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44,
2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
2018/19:496 av Robert Hannah (L),
2018/19:555 av Maria Nilsson (L),
2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,
2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD),
2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,
2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,
2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Skolinspektionen bör fokusera mer på skolor som missköter sig samt öka antalet oanmälda granskningar. Skolverket och Skolinspektionen behöver stärka kvaliteten i tillsynen respektive utvecklingen av Sveriges skolor. Skolor i utanförskapsområden där många elever inte uppnår gymnasiebehörighet bör prioriteras. Det kommer att ge ett bättre nyttjande av Skolinspektionen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

37. Tillsyn, punkt 14 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44,
2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,
2018/19:496 av Robert Hannah (L),
2018/19:555 av Maria Nilsson (L),
2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,
2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD),
2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,
2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Skolinspektionen bör få i uppdrag att regelbundet kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier. Tyvärr är skolan i dag en av de vanligaste platserna där unga tjejer utsätts för sexuella trakasserier. Tusentals tjejer och kvinnor – unga som gamla – har vittnat om sexuella trakasserier och övergrepp inom skolan. Förövarna har en sak gemensam: de är män, klasskompisar, lärare eller annan skolpersonal. Skolan, men även förskolan, har en viktig uppgift när det gäller att bryta dessa destruktiva könsnormer, något som också ligger i deras uppdrag. Dessvärre visar det sig att förskolan och skolan snarare konserverar gamla könsrollsmönster. Skolinspektionen bör därför få i uppdrag att regelbundet följa upp skolornas arbete mot sexuella trakasserier.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

38. Tillsyn, punkt 14 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V) yrkande 1,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 4, 40 och 44,

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD) yrkande 3,

2018/19:496 av Robert Hannah (L),

2018/19:555 av Maria Nilsson (L),

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD) yrkande 1,

2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:1903 av John Weinerhall (M) yrkande 5,

2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C),

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 2 och 3 samt

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Skolinspektionens uppdrag bör vidgas till att också ge förbättringsorienterad återkoppling som stöder skolorna i arbetet med att åtgärda missförhållanden,

brister och kvalitetsproblem. Kvalitetsutvecklingen inom den svenska skolan skulle gynnas av att Skolinspektionen ges ett särskilt uppdrag att också ge förbättringsorienterad återkoppling till de skolor som granskats. Det kan handla om att inte bara söka avvikelser och brister utan att också lyfta fram goda exempel så att skolor kan lära av varandra och att i dialog ge vägledning för hur kvalitetsbrister ska kunna åtgärdas. Tillsynen ska vara ändamålsenlig och fokusera på väsentligheter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

39. Särskilda undervisningsformer, punkt 15 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,

2018/19:2434 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2,

2018/19:2710 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi vill tillåta fjärrundervisning i alla ämnen. Alla elever i Sverige ska ha tillgång till en skola av hög kvalitet, oavsett var i landet de bor. På mindre orter möter dock skolorna andra utmaningar än skolor i större städer. Fjärrundervisning, som innebär att läraren undervisar elever via videolänk i realtid, gör det möjligt för små skolor att fortsätta erbjuda undervisning i alla ämnen i stället för att stänga ned och tvinga elever att flytta eller resa långt för att få sin undervisning. Vi vill därför att fjärrundervisning ska vara tillåtet i alla ämnen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

40. Särskilda undervisningsformer, punkt 15 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 13 och avslår motionerna

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,
2018/19:2434 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2,
2018/19:2710 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C) och
2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, och skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad. Även möjligheterna till distansundervisning bör ses över. Den digitala tekniken, såsom fjärrundervisning, har öppnat upp för nya undervisningsmöjligheter. Bristen på lärare i allmänhet och på riktigt bra lärare i synnerhet är ett stort problem. Detta problem kan vara än mer påtagligt för skolorna på landsbygden. Jag ser fjärrundervisning som avgörande för landsbygdsskolornas överlevnad. Fjärrundervisning ska därför tillåtas i alla relevanta ämnen, och kommunala och fristående skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad under samma förutsättningar som statliga skolor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

41. It i skolan, punkt 16 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 och avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7,

2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S),
 2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,
 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 11,
 2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 15,
 2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1 och
 2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi vill att det ska införas en strategi för skolans digitalisering. I dag finns det stora skillnader i hur långt olika skolor har kommit i sin digitalisering. För att säkerställa att alla elever får samma förutsättningar till en modern kunskapskola behövs en strategi för digitaliseringen av skolan och ett råd av experter för skolans digitalisering. En digital strategi bör bl.a. innehålla följande:

- Stöd för att huvudmän ska kunna välja digitala verktyg som höjer kunskapsresultaten.
- Stöd till utbyggnad av en digital infrastruktur i skolan.
- Fortbildning för lärare med fokus på digitala lärvraktyg.
- Att Skolverket tillsammans med lärosätena tar fram metodik och utbildningar i syfte att stötta lärarnas användning av digitala lärvraktyg.
- Att Skolverket får i uppdrag att stötta utveckling och spridning av framgångsrika metoder.
- Att lärare ska få med sig kunskap om metodik och didaktik i en digital skolmiljö från lärarutbildningen, inklusive digitala lärvraktyg.
- Att det ska forskas om digitala metoder i skolan.
- Att förskolan får ett uppdrag att aktivt arbeta för ett likvärdigt digitalt lärande.
- Att förskollärares it-kompetens säkerställs i utbildning och fortbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

42. It i skolan, punkt 16 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisl (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 samt avslår motionerna

2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S),

2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 11,
2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4,
2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 15,
2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1 och
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det ska genomföras en plan för skolans digitalisering. Sverige och världen genomgår nu en omställningsprocess med en ökande digitalisering. Detta är den kanske mest omfattande förändring som skett sedan industrialiseringens dagar. I och med digitaliseringen kommer en stor mängd nya arbetstillfällen och nya yrken att tillkomma. Hela samhället påverkas av denna process, så även skolan. Det innebär att det behövs nya utbildningar men också att digitaliseringen kommer att ge nya möjligheter i undervisningen. I dag är utbildningen i hur dessa nya digitala verktyg kan användas för att förbättra undervisningen inte tillräcklig inom lärarutbildningarna. Det finns enstaka kurser att söka, men utbildningen i sin helhet är inte anpassad efter morgondagens krav på kompetens inom detta område.

Det behöver också upprättas en plan för skolväsendet på nationell och kommunal nivå om hur man kan nyttja den nya informationsteknologin så effektivt som möjligt. Administrativa och kommunikativa verktyg bör utvecklas och erbjudas landets alla skolenheter för att sänka priserna på dessa verktyg och för att förenkla kommunikationen och säkerheten. Rektorer och den administrativa personalen ska erbjudas lämpliga nationella verktyg. Digitala läromedel bör godkännas och erbjudas på nationell nivå i adekvat omfattning för att förenkla lärarkårens arbete. Självklart ska nationella prov erbjudas i nationell digital form när detta är lämpligt. Uppgifter om elever såsom diagnoser, behov av extra hjälp, stöd m.m. ska läggas i ett nationellt datasystem i den mån det är förenligt med gällande reglering.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

43. It i skolan, punkt 16 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 15 och
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 22 och

avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7,

2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S),

2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 11,

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 4 och

2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Ett uppdrag bör ges till lämplig myndighet att verka för att s.k. porrfilter införs i datorerna på landets samtliga skolor och förskolor. Jag vill att unga i största möjliga mån ska ha en trygg skoltid och slippa utsättas för pornografi.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

44. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7 samt avslår motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37,

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2018/19:1490 av Martina Johansson (C),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att man bör stärka studie- och yrkesvägledningen i skolan. Skolinspektionens granskning av studie- och yrkesvägledningen visar att den var lågt prioriterad på de skolor som undersöktes. Samma granskning visade att enbart 28 procent av niondeklassarna hade en klar bild av vilka gymnasieprogram som fanns att välja på och hela 45 procent sade sig inte ha

någon vuxen att prata med om sina framtidsplaner. Detta är illavarslande och kan vara en av många förklaringar till att det varje år är drygt 10 000 unga som avbryter sin gymnasieutbildning.

Vidare bör studie- och yrkesvägledarens roll konkretiseras. Utbildningen för studie- och yrkesvägledare bör också förbättras i enlighet med de nya krav som kommer att ställas på utbildningen i ämnet.

Vi anser även att det ska införas en utbildningsplan i slutet av årskurs 9. Eleverna ska alltså vid slutet av årskurs 9 ha en egen utbildningsplan och de ska dessutom ha haft möjlighet att få en utbildningspraktik på olika gymnasieprogram. Eleverna behöver förstå kopplingen mellan egna mål, arbetsmarknad och sysselsättning, men också få praktiska kunskaper i hur man skriver ett cv och går på en intervju.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

45. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Jörgen Grubb (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 och

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37 och
avslår motionerna

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena
1 och 3,

2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2018/19:1490 av Martina Johansson (C),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2843 av Annika Qarllsson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi vill att det ska genomföras en satsning på studie- och yrkesvägledningen i grundskolan, gymnasieskolan och på den kommunala vuxenutbildningen (komvux). Vi vill se en så effektiv matchning av arbetskraften och arbetsmarknaden som möjligt. I dag råder det en signifikant matchningsbrist i fråga om utbildningsproduktionen och arbetsmarknadens behov. Som ett led i vår strävan att skapa en högre grad av matchning ser vi det som en självklarhet

att stärka och effektivisera studie- och yrkesvägledningen i grund- och gymnasieskolan och på komvux. Vi vill att man ska föreskriva det maximala antal elever som varje studie- och yrkesvägledare ska få ha ansvar för.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

46. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (C)

av Fredrik Christensson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 13 och avslår motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37,

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2018/19:1490 av Martina Johansson (C),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6 och

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan måste stärkas och i högre grad än i dag vara integrerad i hela skolans verksamhet. Vi behöver också möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetent arbetskraft. Alltför många elever ångrar sina studieval och matchningen på den svenska arbetsmarknaden är bland de sämre i OECD. Skolinspektionen pekar också på stora brister i skolornas studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledarna bör därför i högre grad vara en länk mellan skola och arbetsliv och vara integrerade i hela skolans verksamhet.

Studie- och yrkesvägledningen bör också vara mer aktiv och ha ett tydligare genusperspektiv genom hela utbildningsväsendet. Då skulle våra unga lättare kunna bryta könsnormer vid sina studie- och yrkesval. Det behövs även specifika informationsinsatser vid val till grundskolan, gymnasieskolan och högskolan samt löpande utbildningsinsatser med genusperspektiv för rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare. Det finns ett stort behov av att tala om

normer och värderingar i skolan och om hur människor bör behandla varandra. I dag är dock kunskapsbristerna stora hos delar av lärarkåren i dessa frågor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

47. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (V)

av Iona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och avslår motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37,

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2018/19:1490 av Martina Johansson (C),

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6,

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett nyckeltal för studie- och yrkesvägledarna vid varje skolenhet. Det är viktigt att se samhällsnyttan med studie- och yrkesvägledningen, inte bara nyttan för eleverna. I de branscher som har störst obalans mellan könen råder det också brist på arbetskraft. Bristerna i studie- och yrkesvägledningen får i dag direkta konsekvenser för möjligheten att rekrytera ny personal till arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

48. Studie- och yrkesvägledning, punkt 17 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 6 och avslår motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 37,

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD) yrkandena 1 och 3,

2018/19:777 av Sten Bergheden (M) yrkande 2,

2018/19:1490 av Martina Johansson (C),

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 6 och 7,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 18 och

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 13.

Ställningstagande

Vi anser att man ska utveckla studie- och yrkesvägledningen. För att minska osäkerheten vid studievalet och öka chanserna att man väljer rätt utbildning tidigt bör studie- och yrkesvägledningen öka i högstadiet och fokusera mer på transparent information om vilka jobbchanser olika studier kan ge. Vi vill även stärka studie- och yrkesvägledarens roll. Varje studie- och yrkesvägledare ska få den utbildning och de verktyg som behövs så att alla elever ska kunna göra trygga och välinformerade gymnasieval.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

49. Utveckla studie- och yrkesvägledningen, punkt 18 (M, C, KD, L)

av Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Fredrik Christensson (C), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD), Mats Persson (L) och Noria Manouchi (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 97.

Ställningstagande

Vi vill utveckla studie- och yrkesvägledningen. Varje år väljer drygt 100 000 elever program till gymnasiet. Tyvärr fattar många elever beslut med

bristfällig information. Att utveckla studie- och yrkesvägledningen är därför centralt, så att fler elever ska kunna göra trygga och välinformerade val.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Tioårig grundskola, punkt 2 (C, L)

Roger Haddad (L), Fredrik Christensson (C) och Mats Persson (L) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skol- och integrationsområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om tioårig grundskola hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 77 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med den sakpolitiska överenskommelsen där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om att regeringen ska bereda möjligheten att införa en tioårig grundskola och återkomma till riksdagen med ett lagförslag.

2. Översyn av läroplaner och kursplaner, punkt 3 (C, L)

Roger Haddad (L), Fredrik Christensson (C) och Mats Persson (L) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skol- och integrationsområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om tioårig grundskola hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 79 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med den sakpolitiska överenskommelsen där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om att läroplaner och kursplaner ska revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap och faktakunskaper och för att uppmuntra flit och ambition. Enligt överenskommelsen ska ett uppdrag ges till Skolverket hösten 2019.

3. Höjd studietakt och förlängd skolplikt, punkt 4 (C, L)

Roger Haddad (L), Fredrik Christensson (C) och Mats Persson (L) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skol- och integrationsområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om förlängd skolplikt och höjd studietakt behandlas. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motionerna 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 83 och 2018/19:2835 (M) yrkande 29 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med den sakpolitiska överenskommelsen där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om att mer tid måste ges till de nyanlända ungdomar som

kommer sent till Sverige för att de ska kunna klara skolan genom förlängd skolplikt och kortare sommarlov. Av överenskommelsen framgår också att förhöjd studietakt ska kunna erbjudas till elever som snabbare når kunskapsmålen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:105 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ordning där elever inte flyttas upp till nästa klass förrän de är godkända i kärnämnen svenska och matematik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:106 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett rimligt och attraktivt regelverk för kommunala skolor och fritidshem ska se ut och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:216 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ändring i skollagen för att låta kommunala utbildningsförvaltningar bedöma enskilda lovangelägenheter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:292 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolplaceringar i grundskolan bör utgå från upptagningsområden där en elev får en plats på en kommunal skola och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör ges möjlighet att komma med alternativa önskemål vid skolplacering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten för fristående skolor att använda sig av kösystem vid antagning av elever bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att det sätts stopp för vinstjakten i den svenska skolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning i syfte att införa statligt huvudmannaskap för hela skolväsendet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:370 av Amineh Kakabaveh (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor som bryter mot svensk lagstiftning och som bedriver undervisning som

inte är vetenskapligt grundad samt praktiserar könsapartheid bör avskaffas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundskolans lägre årskurser ska ges möjlighet att erbjuda läxhjälp på fritis och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning ska få ett statligt huvudmannaskap och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska genomföras en satsning på studievägledning och yrkesvägledning i den svenska gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:376 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för att starta en ny friskola ska finnas ett påvisbart behov av den utbildning som en ny friskola avser att ge och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lika villkor mellan fristående och kommunala skolor ska gälla och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friskolor måste bygga upp en ekonomisk buffert innan de får ta ut vinst, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en hårdare kontroll av alla ägare och styrelser måste göras när friskolor startas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda finansiering av friskolor med bidrag och lån från aktörer utanför Norden och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att innan nya konfessionella friskolor får startas måste regelkontrollen och regelefterlevnaden öka till samma nivå som för icke-konfessionella skolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk grundskola ska få ett statligt huvudmannaskap samt att regeringen skyndsamt ska utreda hur övergången till ett statligt huvudmannaskap ska gå till och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlighet vad gäller olika skolors resultat samt hur dessa ska publiceras och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en plan för skolans digitalisering och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en plan bör upprättas för hur skolväsendet på nationell nivå respektive kommunal nivå utnyttjar den nya informationsteknologin på effektivaste sätt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att värna landsbygdsskolorna och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att timplanen i matematik för grundskolan ska delas upp årskursvis för att förtydliga vad eleverna ska ha klarat av i slutet av varje årskurs och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast utreda möjligheten att införa nivågruppering i matematik, svenska och engelska fr.o.m. årskurs 4 och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elever som behöver hjälp med läsläsning ska erbjudas sådant stöd av skolan och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska genomföras en satsning på studievägledning och yrkesvägledning i den svenska skolan och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt övertagande av skolor som fungerar alarmerande illa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över myndighetsstrukturen inom utbildningsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillfälligt stopp för etablering av nya religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad satsning på Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:397 av Markus Wiechel och Mikael Strandman (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningspraktik för högstadeelever och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få en effektivare studie- och yrkesvägledning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:438 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för konfessionella friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett stopp för religiösa trossamfund att få driva skolor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolor som drivs av trossamfund eller har en nära koppling till sådana, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka ekonomiska band som finns mellan offentligt finansierade trossamfund och vissa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:496 av Robert Hannah (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ny lagstiftning som gör att skolor som inte håller måttet tvingas läggas ned och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:555 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning behöver tillsättas för att identifiera metoder för hur Skolinspektionen kan få bättre och starkare verktyg för att upptäcka missförhållanden av karaktären som kan förekomma inom religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:599 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hårdare granskning av de konfessionella friskolorna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med omedelbar verkan införa ett stopp för nyetablering av muslimska friskolor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett förbud mot muslimska friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:731 av Michael Rubbestad och Patrick Reslow (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anmälningsplikt gentemot Skolinspektionen för skolor och annan utbildningsverksamhet som har en konfessionell inriktning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:777 av Sten Bergheden (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att se över förutsättningarna för ett större jobbfokus inom studie- och yrkesvägledningen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1075 av Eva Lindh m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inget barn ska kunna se porr i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1089 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att reglera och därmed förhindra vinstuttaget i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1168 av Teresa Carvalho (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om resursfördelning till skolor med tuffast förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1422 av Alexandra Anstrell (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till att i grunden förändra den svenska skolan och införa ett system med tre terminer i stället för dagens två och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1490 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppvärdera studie- och yrkesvägledarnas roll och att integrera studie- och yrkesvägledning i ordinarie undervisning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör få i uppdrag att regelbundet kartlägga och utreda skolornas arbete mot sexuella trakasserier och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett nyckeltal för studie- och yrkesvägledare vid varje skolenhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1903 av John Weinerhall (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett skolsystem med verklig konkurrens som bidrar till högre kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en skolpeng som utöver en grundsumma baseras på resultat av slutexaminationer, i vilken grad elever studerar vidare eller arbetar efter avslutade studier samt socioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen bör ges fler verktyg till sanktioner som att utdöma viten och dra in tillståndet för att bedriva skolverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2044 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återförstatligande av skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som presenterar ett förslag om en likvärdig skola i hela landet med staten som huvudman för de offentliga skolorna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2047 av Jan Björklund m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en grundskola för alla och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2054 av Jan Björklund m.fl. (L):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla studie- och yrkesvägledningen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2058 av Jan Björklund m.fl. (L):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett återförstatligande av skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2085 av Roza Güclü Hedin (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadsfri skola och förskola och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2225 av Jörgen Warborn (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2258 av Lina Nordquist m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som valt att inte vaccinera sina barn kan hänvisas till en annan skola eller förskola och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansiering av jämlikhet i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skattepengarna ska nå fram till eleverna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett mer fritt och rättvist skolval och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera läsa-skriva-räkna-garantin och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatta lässatsningar och lagstiftning om bemannade skolbibliotek och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att distansundervisning ska betraktas som stödåtgärd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare förstärkning av satsningen på läslovet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2383 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur insatser till skolor med låga skolresultat kan utformas och vilken myndighet som bör ansvara för dessa insatser och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2413 av Alireza Akhondi (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för nyetablering och drift av friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2434 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge skolhuvudmännen möjlighet att köpa in pedagogiska tjänster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet ämnen som fjärrundervisning tillåts i och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2436 av Martina Johansson (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man kan ge förutsättningar för alla utförare inom skolan att verka på lika villkor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vilka försvårande omständigheter som är beslutade för att icke offentliga organisationer ska kunna bedriva verksamheter inom skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2593 av Jan Björklund m.fl. (L):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skillnaden i skolresultat mellan pojkar och flickor som en central jämställdhetsfråga och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2710 av Daniel Bäckström och Per Åsling (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen och att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2716 av Ola Johansson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja tekniska lösningar för att i möjligaste mån förhindra åtkomsten av pornografi för barn och unga i skolan och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk som används i undervisningen så att

pornografiskt material filtreras bort och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot reklam inför skolval och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt sex- och samlevnadsundervisning och porrfri skola och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förverkliga läsa-skriva-räkna-garantin och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2736 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad flexibilitet med bibehållen kvalitet inom skolväsendet på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa obligatorisk lovskola och läxhjälp för elever som riskerar att halka efter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2806 av Jessica Polfjärd m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa religiös och politisk extremism samt pausa nyetableringen av religiösa friskolor till dess att sådana regelverk och kontroller finns på plats och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L):

77. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tioårig grundskola och tillkännager detta för regeringen.
79. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över läroplaner och kursplaner och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad undervisningstid i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förhöjd studietakt i grundskolan respektive förlängd skolplikt och tillkännager detta för regeringen.
92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det fria skolvalet och tillkännager detta för regeringen.

93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över kö- och antagningssystem inom skolvalet, utan att de som står i kö redan i dag omfattas, och tillkännager detta för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla studie- och yrkesvägledning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2825 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka studie- och yrkesvägledningen i skolan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utbildningsplan i slutet av årskurs 9 och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2826 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra kunskapskraven i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta fjärrundervisning i fler ämnen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för skolans digitalisering och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare nationellt ansvar för skolor med låga kunskapsresultat och kvalitetsbrister och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket ska kunna ta över huvudmannskapet för skolor med bristande utbildningskvalitet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunskapskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och tydliggöra ansvarsfördelningen för skolan mellan stat och kommun och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett aktivt skolval i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om information om skolval på fler språk än svenska och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur ett förbättrat antagningssystem för kommunala och fristående skolor kan se ut och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka undervisningstiden i lågstadiet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som innebär en skyldighet för huvudmännen att erbjuda lovskola för elever som riskerar att inte klara kunskapskraven i årskurs 6–9, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en skyldighet för huvudmännen att erbjuda läxhjälp och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare kunskapskontroller mellan årskurserna och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större möjligheter för lärare att låta elever som inte når kunskapsmålen gå om en årskurs och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolplikt i grundskolan till 18 års ålder för de som inte har uppnått gymnasiebehörighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkt ägarprövning, tillsyn och kontroll för att stoppa skolor som främjar religiös och politisk extremism och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla det fria skolvalet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett aktivt skolval och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en översyn av kösystemet till skolor och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett generellt bidrag öronmärkt för skolan i stället för riktade statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Skolinspektionen fokuserar mer på skolor som missköter sig samt ökar antalet oanmälda granskningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att läroplaner och kursplaner ska revideras i syfte att stärka betoningen på kunskap och att kunskapskraven behöver förtydligas och undervisningstiden utökas med fokus på baskunskaper, som svenska och matematik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fjärrundervisning ska tillåtas i alla relevanta ämnen, att skolor ska ha möjlighet att anordna fjärrundervisning på entreprenad och att möjligheterna med distansundervisning bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studie- och yrkesvägledarnas roll i skolan måste stärkas och i högre grad än i dag vara integrerad i hela skolans verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer aktiv studie- och yrkesvägledning och ett tydligare genusperspektiv genom hela skolan och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att verka för att porrfiler införs i datorerna på landets samtliga skolor och förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2857 av Helena Vilhelmsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förskolor, grundskolor och gymnasieskolor, oavsett huvudman, ska ha ett verktyg på datorer och nätverk som används i undervisningen så att pornografiskt material filtreras bort, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygghet i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidga Skolinspektionens uppdrag till att också ge förbättringsorienterad återkoppling som stöder skolorna i arbetet med att åtgärda missförhållanden, brister och kvalitetsproblem, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett aktivt och fritt skolval bör införas och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att transparensen och förståelsen för skolpengens beräkning ska stärkas genom en tydlig modell där beräkningsunderlaget från kommunen är transparent och lika för alla skolor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett stopp för nya religiösa friskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2937 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på lovskola och tillkännager detta för regeringen.